73 let
Gorenjski časnik od leta 1947
Prvi predhodnik tednika Gorenjec leta 1900

Gorenjski Glas

TOREK, 8. SEPTEMBRA 2020

Leto LXXIII, št. 72, cena 1,85 EUR | Odgovorna urednica: Marija Volčjak | Časopis izhaja ob torkih in petkih | info@g-glas.si | www.gorenjskiglas.si

Pogačar do zmage na največji dirki

Na dirki Po Franciji izjemna deveta etapa za slovensko kolesarstvo: dobil jo je Tadej Pogačar, Primož Roglič pa je postal prvi Slovenec, ki je oblekel rumeno majico vodilnega v skupnem seštevku.

Maja Bertoncelj

Kranj – Slovenski kolesarji na dirki Po Franciji pišejo zgodovino – slovensko in svetovno. Nedeljsko gorsko deveto etapo v Pirenejih je dobil Tadej Pogačar (UAE Team Emirates). Enaindvajsetletnik s Klanca pri Komendi je tako postal najmlajši zmagovalec etape na Touru v 21. stoletju. Slovenski uspeh je z drugim mestom dopolnil Zasavec Primož Roglič (Jumbo Visma) in kot prvi Slovenec na največji etapni dirki na svetu oblekel rumeno majico vodilnega v skupnem seštevku.

Pogačar je bil najmočnejši v ciljnem sprintu peterice in Sloveniji prikolesaril četrto etapno zmago na francoski pentlji. Tri je pred tem osvojil Roglič. To je bila že druga dvojna slovenska zmaga na letošnjem Touru. V četrti etapi sta mesti le zamenjala. Pogačar je za nameček v osmi etapi postavil še nov rekord vzpona na Peyresourde. Roglič ima v skupnem seštevku 21 sekund prednosti pred Kolumbijcem Eganom Bernalom (Ineos), Pogačar je napredoval na sedmo mesto. Njegov zaostanek je 44 sekund.

Kolesarje po včerajšnjem prostem dnevu danes čaka ravninska deseta etapa v dolžini 170 kilometrov. Do Pariza, kjer se bo dirka zaključila 20. septembra, je še dolga pot – tudi s petimi gorskimi etapami in kronometrom na predzadnji dan. Na dirki uspešno nastopajo tudi Jan Polanc, ki je v vlogi Pogačarjevega pomočnika, Matej Mohorič (Bahrain McLaren) in Luka Mezgec (Mitchelton Scott). Dokazujejo, da je Slovenija kolesarska velesila.

Tadej Pogačar s Klanca pri Komendi (desno) na dirki Po Franciji kaže izjemno pripravljenost. V pomoč mu je tudi klubski kolega Jan Polanc (levo). / Foto: Gorazd Kavčič

Virus tudi v dveh gorenjskih šolah

V prvem šolskem tednu so po eno okužbo dijaka oziroma učenca z novim koronavirusom imeli na Gimnaziji Franceta Prešerna Kranj in Osnovni šoli (OŠ) Preska. Zdravstveni inšpektorji pa so do petka, 4. septembra, v Sloveniji opravili več kot 21 tisoč nadzorov spoštovanja odrejenih odločb o karanteni, izrekli so skupno za 68 tisoč evrov kazni. In kako je s tem na Gorenjskem?

Suzana P. Kovačič

Ljubljana, Kranj – Na Gimnaziji Franceta Prešerna Kranj so bili obveščeni, da je eden od dijakov pozitiven na novi koronavirus. Okužil se je v domačem okolju. Ravnateljica Mirjam Bizjak je povedala, da so navodila s strani pristojnega ministrstva, Zavoda RS za šolstvo in NIJZ za take primere dobro pripravljena in ne dopuščajo dvomov ter da so na šoli takoj sprejeli ustrezne ukrepe: »Razred, v katerem je okuženi dijak, je v karanteni, prav tako dve profesorici.«

▸ 2. stran

V prvem tednu pouka so okužbe potrdili v več vrtcih in šolah po Sloveniji, eno tudi v Gimnaziji Franceta Prešerna Kranj. Za razred, ki je v karanteni, je pouk organiziran na daljavo. / Foto: Gorazd Kavčič

Dovolj je bilo zapiranja pošt

Sindikat poštnih delavcev želi s spremembo zakonodaje doseči, da bi stroške izvajanja univerzalnih storitev kril državni proračun, kar bi preprečilo nadaljnje zapiranje poštnih poslovalnic.

Simon Šubic

Kranj – Pošta Slovenije v zadnjih letih v svojem sicer zelo razvejanem poštnem omrežju postopoma ukinja vedno več poštnih poslovalnic, predvsem v odročnejših krajih, in jih nadomešča s pogodbenimi poštami ali s t. i. pismonoškimi poštami.

Od leta 2012, ko je začela projekt optimizacije poštnega sistema, je do konca leta 2019 po državi zaprla 67 poštnih poslovalnic. Na Gorenjskem se je v zadnjih petih letih v pismonoško pošto preoblikovalo devet pošt, na Jesenicah pa se je ena pošta zaprla.

▸ 7. stran

Priloga:

LOČANKA

AKTUALNO

V anonimkah o nepravilnostih

Zaposleni in nekdanji zaposleni v Domu starejših občanov Preddvor z anonimnimi pismi opozarjajo na nepravilnosti, ki se dogajajo v Domu, posledice naj bi že čutili tudi stanovalci. Direktor vse obtožbe iz anonimk zanika. 3

GORENJSKA

Domel predstavil svoj ponos

Domel je na prodajni konferenci predstavil izdelke s svojimi motorji ali komponentami: od baterijske vrtne opreme do električnih vozil. Na e-mobilnost in baterijsko gnane aplikacije se bodo osredotočali tudi v prihodnjih letih. 8

SNOVANJA

»Gorenc, obleka tvoja ni – domača več!«

Ta Snovanja namenjamo problematiki narodne noše, zlasti gorenjske in slovenske. Pobuda za to temo je prišla iz Kamnika, kjer že pol stoletja prirejajo Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine. 17 - 24

ZADNJA

»Blejska« štorklja leti na jug

Konec avgusta so iz Blejskega jezera rešili mlado belo štorkljo, ki se je, poškodovana, na vodni gladini borila za življenje. Odpeljali so jo na kliniko za ptice. V soboto so jo na travniku v bližini Vrbe spet spustili na prostost. 32

VREME

Ob začetku tedna bo pretežno jasno in postopno nekoliko topleje. Zjutraj bo ponekod po nižinah kratkotrajna megla.

9/26 °C

jutri: pretežno jasno

9 770352 666018

Virus tudi v dveh gorenjskih šolah

1. stran

Ravnateljica Mirjam Bizjak je poudarila, da vsa strokovna priporočila izvajajo v največji možni meri in so za ta razred pripravili pouk na daljavo za čas karantene, tako da do prekinitve izobraževanja v razredu ne bo prišlo. Kot je zagotovila, so še enkrat temeljito pregledali šolski red, da ne bi česa spregledali.

Karantena enega razreda ne sme biti problem

Na OŠ Preska pa so bili v nedeljo obveščeni, da je z virusom okužen učenec na matični šoli v Preski. Še istega dne so se sestali vodstvo šole, del štaba Civilne zaščite (CZ) Občine Medvode in medvoški župan Nejc Smole. V karanteni bodo do 15. septembra vsi učenci 4. a in 4. b razreda na matični šoli, do takrat ostajajo doma in bo zanje organiziran pouk na daljavo. Šolske prostore so v sodelovanju s CZ razkužili. »Starše otrok v karanteni prosimo za razumevanje, zavedamo se, da bo organizacija družinskega življenja v naslednjih dneh izrazito motena. Kljub preventivnim ukrepom je možno, da se v prihodnjih mesecih podoben primer pojavi tudi v kakšnem od drugih naših javnih zavodov, a verjamemo, da se bodo vodstva zavodov odzvala hitro, skladno s protokoli in navodili državnih institucij, kot so danes pravilno ravnali v OŠ Preska,« so sporočili z Občine Medvode.

Uradni vladni govorec Jeko Kacin je na nedavni novinarski konferenci poudaril, da je pomembno, da je v primeru zaznave virusa celoten kolektiv posamezne šole, vrtca kooperativen. V prvem tednu pouka so okužbe sicer potrdili v več vrtcih in šolah po Sloveniji. »Karantena enega razreda ne sme biti problem, tam, kjer je zaprta cela šola, pa že pomeni, da v pripravah nekaj ni bilo dobro storjeno,« meni Kacin.

Manjši vnos iz tujine, več pa okužb neznanega izvora

V četrtek je bilo v Sloveniji 47 potrjenih primerov okužb z novim koronavirusom, od tega dve v občini Kranj, po ena pa v Komendi, Naklem in Medvodah. V petek so potrdili 43 okužb, od tega po eno v Tržiču, Kranjski Gori in Preddvoru. Ena oseba je umrla, skupaj do zdaj 135. V soboto so potrdili 43 primerov okužbe, od tega dve v Medvodah, po eno pa v Kranju, Domžalah, Kamniku, Mengšu in na Jesenicah. V nedeljo so potrdili 25 novih okužb, a je bilo tudi manj testiranih kot prejšnje dni, le 706. Na Gorenjskem so po eno okužbo odkrili v Naklem in Tržiču. Hospitaliziranih je 26 bolnikov s covidom-19, od tega so štirje na intenzivni negi.

Incidenca obolelih v Sloveniji v zadnjih 14 dneh je 24,16 na 100 tisoč prebivalcev. »Manj je vnosa okužb iz tujine, opažamo pa vse več okužb neznanega izvora, ko ljudje ne vedo, kje so se okužili ali ta podatek skrivajo,« je pojasnil Kacin. Poleg covid oddelkov v UKC Ljubljana in UKC Maribor so znova vzpostavili še tretjo covid bolnišnico, Kliniko Golnik.

Skoraj 65 tisoč odločb o karanteni

Minister za zdravje je do 6. septembra odredil skoraj 65 tisoč odločb o karanteni (podatkov ne vodijo ločeno po regijah). Zdravstveni inšpektorji nadzirajo, ali osebe spoštujejo karanteno. »Inšpektorji še vedno vsak dan najdejo primere, ko oseb ni na mestih, ki so v odločbah navedena za preživljanje karantene (kar ni nujno domači naslov), prav tako ne odprejo vrat ali ni mogoč dostop do zasebnega zemljišča (ker je ograjeno, zvonec pa ne dela oziroma zvonca sploh ni). Občasno neke osebe v večstanovanjskem objektu ni možno najti, najpogosteje gre v takih primerih za najemnike, njihovega priimka pa ni na vratih niti na poštnih nabiralnikih. Še vedno se občasno zgodi, da osebe navedejo napačen oziroma lažen, včasih celo neobstoječ naslov. O teh primerih sproti obveščamo policijo, ki skladno s svojimi pristojnostmi opravi dodatna preverjanja in zoper takšne osebe uvede ustrezen postopek,« je povedala zdravstvena inšpektorica Deana Potza iz republiškega zdravstvenega inšpektorata.

Po zadnjih podatkih do prejšnjega petka število opravljenih nadzorov spoštovanja odločbe o izdani karanteni na območju Slovenije presega 21 tisoč, zdravstveni inšpektorji so izrekli za skupno 68 tisoč evrov kazni. »Od prvega julija do četrtega septembra so na območju območne enote Kranj preverili 1850 karanten. Izrečenih je bilo deset sankcij, dve določbi z izrekom opomina in osem odločb z izrekom globe v skupni vrednosti 3200 evrov,« je pojasnila Deana Potza in dodala, da globe za kršitev odločbe o odrejeni karanteni določa Zakon o nalezljivih boleznih in za posameznika znaša od 400 do 4000 evrov: »Inšpektorji praviloma v hitrem prekrškovnem postopku izrečejo najnižjo globo. V primeru, ko gre za ponovljene kršitve, je globa lahko tudi višja.«

Na OŠ Preska so bili v nedeljo obveščeni, da je z virusom okužen učenec na matični šoli v Preski, v karanteni sta dva razreda četrtošolcev. / Foto: Peter Košenina

Tržni inšpektorat začasno vodi Martina Gašperlin

Kranj – Vlada je pred dnevi sprejela sklep o imenovanju Martine Gašperlin iz Predoselj za vršilko dolžnosti glavne tržne inšpektorice v Tržnem inšpektoratu Republike Slovenije. Delo bo opravljala do imenovanja glavnega tržnega inšpektorja, ki bo potekalo po običajnem natečajnem postopku, a ne za dlje kot pol leta, torej najdlje do konca februarja. Gašperlinova je bila do imenovanja vršilka dolžnosti generalne direktorice Direktorata za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo na gospodarskem ministrstvu. Tržni inšpektorat je bil sicer brez vodstva od julija, ko je vlada razrešila glavno tržno inšpektorico Andrejko Grlić, zoper katero je bila podana anonimna kazenska ovadba zaradi suma storitve kaznivega dejanja sprejemanja koristi za nezakonito posredovanje. Grlićeva je očitke zavrnila kot neutemeljene, ovadbo pa označila kot »enega izmed mnogih napadov name, ki se vlečejo že vse od mojega imenovanja v letu 2006.«

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Nagrajenci

V nagradni igri, ki je bila objavljena 25. avgusta, prejmeta bidon za pijačo in kapo s ščitnikom Primož Trilar z Visokega in Gal Kalan iz Škofje Loke.
V nagradni igri, ki je bila objavljena 28. avgusta, prejme nogavice in kapo s ščitnikom slovenskega kolesarja Tadeja Pogačarja Marko Pipan iz Kranja.
Nagrajencem čestitamo!

Nošenje maske je družbeno odgovorno

Kakšne so izkušnje ljudi z nošenjem maske, kakšno je njihovo mnenje o obvezni uporabi, ...

Maša Likosar

Kranj – Vlada je sprejela odlok, ki določa, da sta uporaba zaščitne maske v zaprtem javnem prostoru in razkuževanje rok obvezna. Po novem bodo inšpektorji lahko izvajali nadzor in kršiteljem izrekli globe, ki znašajo od 400 do 4000 evrov. Z novim odlokom se ne strinja upokojenka Olga Štancar Pirec iz Kranja. »Uporaba maske je nesmiselna, saj se ljudje ne držimo drugih ukrepov, kot sta varnostna razdalja in umivanje rok, ki sta po mojem mnenju bolj pomembna pri preprečevanju širjenja okužbe,« je dejala sogovornica in dodala: »Maska je moteča, saj ovira dihanje in govorjenje. Predvsem za astmatike in ljudi, ki imajo težave z dihali, je lahko problematična. Neprimerna je tudi zato, ker je ljudje ne zamenjajo redno, temveč eno in isto uporabljajo več tednov, kar je zelo nehigienično. Poleg tega je ne znamo pravilno namestiti in sneti z obraza, zato med tem procesom lahko zelo enostavno vnesemo virus v usta.« Globe za neupoštevanje odloka se Ireni Paplar iz Tržiča zdijo mnogo previsoke. »Tovrstni ukrepi bi morali biti le priporočljivi, in ne obvezni. Masko sicer nosim, že odkar se je pojavil koronavirus, a ni prijetna. Zakrije identiteto človeka in med pogovorom ni pristnega stika. Moteča je tudi za tiste, ki nosijo očala, saj se ta neprestano rosijo,« je dejala Paplarjeva.

Nošenje zaščitne maske je osnovno, kar lahko storimo za svoje zdravje in zdravje drugih, pa meni Kranjčanka Kaja Smole. »Virus se širi kapljično, zato je zelo logično, da si pokrijemo usta. Masko sem že prej nosila v vseh zaprtih prostorih, saj se mi zdi to edino družbeno odgovorno. Ravnanje tistih, ki je ne nosijo ali jo uporabljajo nepravilno, kot na primer pod nosom ali na bradi, je zelo egoistično in nespoštljivo, zato podpiram kaznovanje, a se bojim, da nasprotnikov mask žal ne bo spodbudilo, da jo bodo začeli uporabljati,« je poudarila Smoletova. Nošenje maske v notranjosti podpira tudi Anja Rakovec iz Besnice. »Na masko sem se popolnoma navadila. Postala je del vsakdana in mislim, da jo bomo uporabljali vse dotlej, dokler ne bodo izumili cepiva. Sicer se mi pa še bolj kot maske zdi nujno razkuževanje rok, saj se dotikamo marsičesa, kar bi bilo lahko potencialni vir okužbe,« je povedala Rakovčeva. Luka Nagode iz Dragočajne pa opaža, da maska ni več le sredstvo zaščite, temveč je postala že modni dodatek. »Spomnim se, da na začetku epidemije ni bilo moč dobiti maske. Danes so na voljo raznoterih oblik in barv in si jo lahko skladno izberemo glede na oblačila. Zdi se, kot da so postale modni dodatek, na katerega smo se popolnoma navadili in brez katerega več ne gremo od doma,« je še dejal Nagode.

Foto: Tina Dokl

Uporaba maske in razkuževanje rok sta po novem v zaprtih javnih prostorih obvezna, kršitelje pa čakajo visoke kazni.

V anonimkah o nepravilnostih

Zaposleni in nekdanji zaposleni v Domu starejših občanov Preddvor z anonimnimi pismi opozarjajo na nepravilnosti, ki se dogajajo v Domu, posledice naj bi že čutili tudi stanovalci.

Danica Zavrl Žlebir

Preddvor – Pred časom smo pisali o tem, da je Dom starejših občanov Preddvor kot prvi javni zavod v državi svojo kuhinjo oddal zunanjemu izvajalcu z namenom, da bi se izboljšala hrana za stanovalce. Zaposleni in sindikata, ki jih zastopata, so temu nasprotovali. Kot kaže, je bilo dogajanje okoli kuhinje le vrh ledene gore, saj zaposleni zdaj v anonimnih pismih opozarjajo na nepravilnosti, ki naj bi se dogajale v domu. Javno se ne upajo izpostaviti, češ da so bili že doslej, ko so znotraj doma opozarjali na težave, deležni hudih pritiskov vodstva. V zvezi s kuhinjo zatrjujejo, da se hrana po zunanjem prevzemu ni izboljšala, še vedno uporabljajo veliko vnaprej pripravljene in zamrznjene hrane, porcije so pičle, stanovalci pa v primeru, da katere hrane ne jedo, ne morejo izbrati kake druge, tako pogosto ostajajo lačni. Tudi sokov v stekleničkah ali tetrapakih ne dobivajo več k obrokom, lahko pa si natočijo ceneno pijačo iz skupnega kanistra. Hrane iz domske kuhinje tudi več ne dovažajo zunanjim naročnikom.

Foto: Tina Dokl

V Domu starejših občanov Preddvor zaposleni z anonimkami opozarjajo na nepravilnosti.

Ni jih strah sprememb

Poleg navedb iz anonimnih pisem smo tudi osebno prisluhnili ducatu zaposlenih (in nekaterih, ki v domu ne delajo več) in strnili nekaj najbolj očitnih težav, na katere opozarjajo. Tako navajajo, da je vodstvo za namene adaptacije starega doma (in povečanja zmogljivosti za stanovalce) izpraznilo več prostorov, ki so jih prej uporabljali zaposleni: sobo za raporte, sobo za oddih zaposlenih po napornem delu, sobo za čistila; tudi WC-ja za zaposlene ni več, pač pa uporabljajo skupnega z oskrbovanci. Glede opozoril direktor doma Matej Križanič zaposlenim očita, da se bojijo sprememb, kar pa zanikajo, češ da gradnjo novih sob za stanovalce podpirajo, ne pristajajo pa na poslabšanje delovnih razmer in na to, da se znižujejo tudi higienski standardi. Menijo pa, da so nekateri posegi nepotrebni, tako denimo gradnja novega balinišča, denar pa naj bi vodstvo trošilo tudi za družinske piknike in osebna praznovanja na lokaciji doma. Tako navajajo, da so se nekoč ob taki priložnosti otroci z rolerji vozili po jedilnici, strežnica pa je morala za njimi pospravljati.

Veliko jih je dalo odpoved

Zaposleni očitke naslavljajo tudi na kadrovsko politiko: direktor naj bi zaposloval svoje prijatelje brez razpisov, in to na delovnih mestih, kjer so kadrovski normativi že izpolnjeni, ne pa tudi v negi in oskrbi, ki sta podobno kot v vseh domovih v Sloveniji kadrovsko podhranjeni. Celo več, zaposleni na najbolj izpostavljenih delih dajejo odpovedi, ker ne morejo več prenašati pritiskov. Kot navajajo, naj bi bilo v nekaj več kot letu dni kar 27 odpovedi, novih delavcev pa naj ne bi dobili, ne le zaradi težavnega dela, temveč tudi zato, ker se je že razvedelo o slabih odnosih v Domu starejših občanov Preddvor. V času epidemije so bile delovne razmere še posebej zahtevne, zaposleni naj bi zaradi tega dobili poseben dodatek. Kot nam je v pogovoru zatrdil Matej Jemec, sekretar območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov za Gorenjsko, je direktorja pozval, naj dodatek izplača vsem zaposlenim. Zaposlene pa ob tem vedo povedati, da so bili dodatki v celoti izplačani le vodstvu in njemu všečnim zaposlenim v pisarnah, na najbolj izpostavljenih delih pa so prejeli zgolj 65 odstotkov. O kršitvi priča tudi invalid, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja v času korone sploh ne bi smel delati, a je moral vseeno, nad njim se je izvajal mobing in navsezadnje je bil prestavljen v dom v Naklem. Tudi sicer zaposleni, s katerimi smo govorili, vodstvu očitajo pritiske nanje, ustrahovanje, celo žalitve (povsem neprimernega poimenovanja so bili deležni invalidni sodelavci), zaradi česar je več zaposlenih dalo odpoved, med njimi tudi sindikalni zaupnici. Prisluhnili smo zgodbam zaposlenih, ki so doživeli trpinčenje na delovnem mestu, med njimi tudi eni od delavk, ki je zaradi tega zbolela, vodstvo pa je celo plačalo detektiva, da jo je nadziral med bolniško odsotnostjo. Bila je premeščena drugam in navsezadnje le dve leti pred upokojitvijo dobila odpoved. Zaposleni menijo, da je zaradi takšnih odnosov prišlo do odločitve doma v Naklem, da se odcepi od preddvorskega doma.

Direktor Matej Križanič, ki je svoj mandat nastopil lani, navedbo glede Naklega zanika, prav tako vse obtožbe iz anonimk. Na naša vprašanja v zvezi z obtožbami pa ni želel odgovoriti, čeprav je za nekatere medije pred tem že odgovarjal. Dejal nam je, da bo skupen odgovor dal na uradni spletni strani Doma Upokojencev Preddvor. Do včerajšnjega zaključka redakcije jih tam še nismo zasledili.

Pičli obrok, kakršnih so po oddaji kuhinje zunanjemu izvajalcu deležni stanovalci doma

Higienski standardi so se znižali: čisto perilo in smeti v istem prostoru.

k

KOMENTAR
Urša Peternel

Turki že vrtajo v Karavanke

Na Hrušici so stekla prva dela pri izkopu druge cevi avtocestnega predora Karavanke. Srečno!« Tako so tvitnili v sredo, 26. avgusta, na Darsu in s tem oznanili začetek ta čas največjega projekta na Gorenjskem, izgradnje vzhodne cevi predora Karavanke. Vsaj do maja 2025 bo na Hrušici veliko gradbišče, dela pa bodo po napovedih potekala neprekinjeno, 24 ur na dan. Celotna vzhodna cev bo dolga 7948 metrov, od tega je slovenski odsek dolg 3546 metrov. Avstrijski odsek je nekaj daljši, Avstrijci pa so doslej izvrtali že okrog tri kilometre globoko. A kot zatrjujejo v podjetju Cengiz Insaat, ki je bilo po dolgotrajnih zapletih izbrano za izvajalca na slovenski strani, čemur je sledila še zamuda zaradi koronavirusa, bodo Avstrijce »ujeli« in dela zaključili v skladu z napovedmi. Turški delavci, prejšnji teden jih je bilo na gradbišču nekaj več kot štirideset, napredujejo po dva metra na dan, v nedeljo so bili že dvajset metrov globoko. Za zdaj z bagrom izkopavajo v peščen grušč, globlje bo sledilo vrtanje in miniranje. Glede na predvidene geološke razmere bo delo postalo zahtevnejše, pričakovati je dotoke podzemne vode, večje deformacije hribine in – morda najnevarnejše – pojav metana, tudi v večjih koncentracijah. Kot je na ogledu gradbišča pred dnevi dejal minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec, si želijo, da bi dela potekala učinkovito, hitro, zlasti pa varno, torej da bo poskrbljeno za varnost delavcev, ki prihajajo od daleč. Teh bo na vrhuncu gradnje na Hrušici okrog 150, prihodnjih pet let pa bodo bivali v naselju velikih bivalnih zabojnikov pri Hrušici. Multikulturnost Jesenic je ob tem zagotovo velika prednost, saj mesto že desetletja prijazno sprejema prišleke. Župan Občine Jesenice Blaž Račič si ob tem želi, da bi našli tudi priložnost za srečevanja, za izmenjavo med slovensko in turško kulturo.

Ob tem pa gradnjo z zanimanjem spremljajo tudi domačini. Žal imajo iz časov gradnje prve predorske cevi nekaj slabih izkušenj, saj so jim po zaključku ostale predvsem uničene ceste. Tudi zato so na Jesenicah osnovali delovno skupino, v kateri so tako predstavniki občine kot Krajevne skupnosti Hrušica in ki bo spremljala dogajanje. Prav tako so že naredili posnetek stanja cest, Dars pa se je zavezal, da bodo te po zaključku vrnili v prvotno stanje. Podobno obljubljajo za deponije viškov izkopanega materiala, tega naj bi nastalo za kar 428 tisoč kubičnih metrov, ki naj bi jih po zaključku del zravnali, zatravili in zasadili drevje in grmovnice.

Po zaključku del bo ves promet stekel skozi novo cev, sledila bo dvoletna obnova prve cevi. Na Karavankah bo torej gradbišče še dolgih sedem let ...

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:
Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir;
stalni sodelavci:
Jože Košnjek, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, faks: 04/201 42 13, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, petek od 8. do 15. ure sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Delo, d. o. o., Tiskarsko središče / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 1,85 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Spomin na »šuštarje« ostaja živ

Letošnji Šuštarski praznik v Tržiču je bil nekoliko drugačen, kot smo ga bili vajeni skozi njegovo dolgoletno tradicijo. Nekaj večjih dogodkov je povezalo praznik: koncert pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž Kulturnega društva (KD) Jerbas, razstava Raziskovanja Bosonogice in Obujčka, ogled Tržiškega muzeja z bogatimi obrtnimi zbirkami ter prav posebna modna revija ...

Suzana P. Kovačič

Tržič – Ponosni na 'šuštarsko' tradicijo so tudi pevci ljudskih pesmi in godci ljudskih viž, ki so povezani v KD Jerbas. Pod vodstvom dr. Metke Knific Zaletelj so v četrtek pred Galerijo Atrij zapeli pesmi, skozi katere so obiskovalci lahko spoznali življenje nekdanjih 'šuštarjev' – čevljarjev. Pevci in godci posegajo po folklorni zakladnici manj znanih pesmi in poustvarjajo glasbo, kakršno so predniki sami sebi peli v predelektronski dobi. Koncert je bil hkrati uvod v tradicionalni Šuštarski praznik v Tržiču. Nadaljevali so ga z odprtjem obutvene razstave – za odrasle in otroke – Raziskovanja Bosonogice in Obujčka v Galeriji Atrij. In če sta Bosonogica in Obujček namišljena lika, pa je resnični avtor razstave dr. Bojan Knific, kustos v Tržiškem muzeju. »Sodelavci muzeja ves čas razmišljamo o tem, kako bi se zgodovina ljudi dotaknila, in večinoma se jih dotakne preko zgodb, ki prihajajo iz naših izkustev, življenja, predvsem iz naše preteklosti in dediščine. Ta razstava je prav to. Preko zgodb, ki jih nosita na svoj način Bosonogica in Obujček, in preko tudi bolj strokovnih besedil prikazujemo zgodovino obuvanja. Obutev ima tudi izjemno veliko simbolnih pomenov, pregovorov, pesmi ... Neverjetno je, kako so se obuvala zakoreninila v naših predstavah in kako na drugačen način, z drugimi besedami oziroma simbolno sporočajo stvari, ki s čevlji nimajo neposredne zveze ali pa je vsaj danes ne vidimo. Ne vemo velikokrat, kaj pomeni, da 'živiš na veliki nogi', pa boste na razstavi videli, da so včasih nosili čevlje, ki so imeli določeno konico in je zato človek 'živel na veliki nogi', ker si je lahko takšne čevlje privoščil in jih je smel nositi. Če smo pri slovenski zgodovini, potem je Tržič tisto mesto, ki je zaslovelo sredi 19. stoletja po izdelavi čevljev daleč naokrog,« je povzel Knific. Ilustracije je za zgodbo o Bosonogici in Obujčku izdelal sodelavec Tržiškega muzeja Anže Bizjak, razstavo je oblikovala Andrejka Belhar Polanc.

Modna revija nekoliko drugače: nekdanji in današnji sloves tržiških čevljarjev / Foto: Primož Pičulin

Pevci so 'šuštarje' poprosili, godci zagodli, župan Borut Sajovic pa je lepo pozdravil vse zbrane. / Foto: Tina Dokl

Na odprtju razstave Raziskovanja Bosonogice in Obujčka, na sliki dr. Bojan Knific in Anže Bizjak. Razstava bo na ogled do 27. septembra. / Foto: Tina Dokl

»Nismo želeli, kljub okoliščinam covida-19, da bi šla Šuštarska nedelja kar mimo nas. Zato smo sodelavci Tržiškega muzeja po svojih močeh in s pomočjo Občine Tržič pripravili lep program,« je dejala direktorica Tržiškega muzeja Jana Babšek. V soboto je bil tudi tržni dan v organizaciji Krajevne skupnosti Tržič, na angelsko nedeljo pa so povabili na ogled Tržiškega muzeja, kjer imajo med drugim najbogatejšo čevljarsko zbirko v Sloveniji, in obiskovalce pogostili s 'šmornom'. Zaradi okoliščin sta sicer odpadla glasbena lutkovna predstava za otroke in koncert Spopad harmonik, so pa popoldne pred Galerijo Atrij pripravili nekoliko drugačno modno revijo, ki jo je prav tako organiziral Bojan Knific. Povezal se je z več ustvarjalci, ki so predstavili tržiško čevljarstvo v preteklosti in sedanjosti.

Župan občine Tržič Borut Sajovic je poudaril, da so se časi spremenili, in temu se je treba prilagoditi tudi s Šuštarskim praznikom. »Dediščina čevljarstva ostaja po zaslugi Tržiškega muzeja in tudi sodobnih tržiških čevljarjev imamo še kar nekaj v Tržiču. Zagotovo bomo ohranili etnološko dediščino in spomin na čevljarstvo z nekaj programa, kulinariko in druženjem,« je napovedal župan. Na snidenje torej prihodnje leto tudi s povabilom Jane Babšek: »Pridite praznovat po šuštarsko.«

V petek slovesnost v spomin Alenki Bole Vrabec

Marjana Ahačič

Radovljica – Na Vurnikovem trgu v Radovljici bodo v petek, 11. septembra, pripravili spominsko kulturno slovesnost v spomin na Alenko Bole Vrabec. Dramska igralka, režiserka, prevajalka, direktorica in umetniška vodja v številnih amaterskih gledališčih in gledaliških skupinah ter organizatorka kulturnega življenja je preminila konec marca letos. Spored slovesnosti bodo oblikovali dramska igralka in pisateljica Maja Gal Štromar, Linhartov oder in Harmonikarski orkester KUD Radovljica, operni solist Ivan Andres Arnšek, dramska igralca Vesna Jevnikar in Borut Veselko ter režiser in scenarist Rok Andres, so sporočili z Občine Radovljica, ki slovesnost organizira skupaj z zavodom Turizem in kultura Radovljica, Knjižnico A. T. Linharta Radovljica, Muzeji radovljiške občine, Območno izpostavo JSKD Radovljica in KUD Radovljica. V primeru dežja bo prireditev prestavljena na prihodnji torek.

»V najavi razpisa za direktorja Komunale Tržič d.o.o., ki je bila objavljena v Gorenjskem glasu 4. 9. 2020, je navedeno, da je razpis objavljen v Uradnem listu številka 117/2020 z dne 4. 9. 2020. Prava številka Uradnega lista je 118/2020 z dne 4. 9. 2020.«

OBČINA TRŽIČ, TRG SVOBODE 18, TRŽIČ

Milijon za premoženje železnic

Slovenske železnice prodajajo deset tisoč kvadratnih metrov zemljišč z objekti sredi Jesenic.

Urša Peternel

Jesenice – Slovenske železnice prodajajo deset tisoč kvadratnih metrov zemljišč, upravno stavbo in skladišča na Kurilniški cesti na Jesenicah. V preteklosti so bili objekti in zemljišče namenjeni izvajanju tovornega prometa, zdaj pa železnice te lokacije ne uporabljajo več.

Kot je pojasnila Tea Šavor iz Slovenskih železnic, je ta čas v upravni stavbi pet najemnikov, ki opravljajo različne dejavnosti. Za prodajo so se odločili, ker odprodajajo vse nepremičnine, ki jih ne potrebujejo za svojo osnovno dejavnost. Izklicna cena je milijon evrov, nepremičnine pa prodajajo v celoti, tako je tudi pripravljena javna objava. Kot so še pojasnili, je bil objekt zgrajen leta 1983, prostori so primerni za pisarniško, skladiščno dejavnost in logistiko, po namenski rabi gre za območje proizvodnih dejavnosti, zemljišča pa so hkrati opredeljena kot stavbna.

Upravna stavba, skladišča in zemljišča na Kurilniški ulici so naprodaj.

Cesto so popravili

Cesta z Lancovega proti Taležu in Vodiški planini na Jelovici je posebej poleti izjemno obremenjena. Uporabljajo jo tako lastniki počitniških objektov kot dnevni obiskovalci in seveda tudi za gozdarsko rabo, sredstva za sanacijo pa so zelo omejena.

Marjana Ahačič

Radovljica – Bralec nas je pred kratkim opozoril na slabo stanje cest na Jelovici. »Stikali smo za gobami in komaj prišli po cesti do Vodiške. Proti Bohinju je nekoliko boljša cesta, na severni strani je pa taka jama, da je verjetno še v Afganistanu niso videli. Cesta je na robu nestrokovno nasuta na zavrženo dračje in debla, ki so zaradi transporta težkih vozil vsa poškodovana in se bo, ko bo les strohnel, posipala proti spodaj ležečim hišam Zgornjega Lancovega. Tam se dogaja golosek in težka mehanizacija reže rane, ki se ne bojo več opomogle. Ne zavedamo se, da je Jelovica že kraško skalnato pobočje, in ko bo golo, bo dež s pobočij kmalu izpral že tako tanek nanos zemlje,« je opozoril.

Najbolj obremenjeni in s tem tudi najbolj poškodovani odsek je Občina Radovljica poleti sanirala. Gozdno cesto, ki gre s Spodnje Lipnice proti Taležu in Goški Ravani in naprej proti Vodiški planini, so tudi asfaltirali.

Kot so pojasnili na radovljiški občinski upravi, gozdne ceste v občini, tudi na Jelovici, vzdržujejo skladno z letnim programom vzdrževanja gozdnih cest, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije, ki izvaja tudi nadzor nad opravljenimi deli.

»Občina za vzdrževanje gozdnih cest prejema namenska sredstva iz pristojbin za vzdrževanje gozdnih cest in od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – za leto 2020 so predvidena sredstva v višini 36.834 evrov, v proračunu pa je za vzdrževanje gozdnih cest zagotovljenih celo več sredstev, 45.650 evrov,« so pojasnili in opozorili, da so potrebe po vzdrževanju vseh gozdnih cest v občini bistveno večje, kot je zagotovljenih sredstev.

Andrej Avsenek, vodja območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, pravi, da se na zavodu zavedajo problematike in jo, skupaj z občino in ministrstvom, v okviru omejenih sredstev in predpisov tudi rešujejo. Ob tem pojasnjuje, da so za omenjeno gozdno cesto že pred leti ob štetju prometa ugotovili, da je v kar 80 odstotkih v javni uporabi, zato bi jo morala po določilu zakona prevzeti občina.

»Občina tega ne želi, zakon pa jo v to ne sili, zgolj napotuje. Tako cesta ostaja gozdna cesta, podrejena razmeram financiranja, ki so izredno nizka in zadoščajo le za skromno vzdrževanje tistih cest, ki so minimalno obremenjene,« pojasnjuje Avsenek.

»Že v normalnih razmerah je ta cesta izredno obremenjena, torej predvsem z javnim prometom. V gravitaciji te ceste je namreč več kot sto vikend objektov – večina ilegalnih –, povečuje se splošen obisk v gozdovih, da gobarskih kolon niti ne omenjam. In ko se je pred petimi leti prenamnožil še lubadar, je obremenitev gozdnih cest z gozdarsko rabo skokovito narasla, sredstva za vzdrževanje pa so ostala enaka,« opozarja.

Kot dodaja, je bilo letos tudi več dežja kot običajno. »Zato je cesta resnično v zelo slabem stanju. Tega se zaveda tudi Občina Radovljica, ki je zato v letošnjem letu zagotovila lastna sredstva za asfaltiranje odseka v Kolnici in tudi sanacijo celotne ceste.

Glede stanja gozdov ob saniranju napadenih sestojev s smrekovim lubadarjem pa pravi, da gre seveda za velike posege in spremembe. »Zaradi časovne stiske in ogromnih količin prihaja tudi do rabe neprimerne tehnologije in poškodb tal, prometnic. A ključno je, da se sanacija uspešno izvaja in da se letos napad zmanjšuje in počasi umirja.«

Ceste na Jelovici so zaradi velikih obremenitev v slabem stanju. Uporabljajo jih tako obiskovalci kot v gozdarske namene.

Igrače za najmlajše

Jeseniški hokejisti so s pomočjo navijačev zbrali več kot osemsto plišastih igrač za otroke, ki se zdravijo na pediatričnem oddelku jeseniške bolnišnice.

Urša Peternel

Jesenice – V februarju so v hokejskem klubu HDD SIJ Acroni Jesenice pripravili dobrodelno tekmo, kakršne so običajne v tujini in na kateri ob prvem domačem zadetku navijači na led vržejo plišaste igračke. Gol je padel že v šesti minuti tekme in s tribun je na led poletelo na desetine medvedkov in ostalih mehkih igrač. Na koncu se jih je nabralo več kot osemsto, a ker je kmalu zatem »udaril« koronavirus, jih hokejisti niso mogli prinesti malim bolnikom v jeseniški bolnišnici.

Zato so to storili prejšnji četrtek, dogodek pa je potekal pred bolnišnično stavbo, na prostem, brez prisotnosti otrok.

Kot je dejal direktor HDD SIJ Acroni Jesenice Anže Pogačar, klub želi biti vpet v lokalno okolje, hokejistom pa je v čast in veselje, da lahko pomagajo.

V. d. predstojnika pediatrične službe Peter Najdenov je dejal, da je ta čas v bolnišnici malo otrok. Ker so bili zaradi epidemije dolgo časa doma in se niso mogli družiti, je bilo bistveno manj infekcij in prenosov bolezni, ali kot je dejal Najdenov, so otroci »trikrat bolj zdravi«. Število hospitaliziranih otrok je bilo tako v času epidemije bistveno manjše, razen kronično bolnih otrok in otrok, ki so se poškodovali med počitnicami. »Prihaja pa obdobje, ko bomo tudi pediatri spet bolj zaposleni,« je dodal.

Za donacijo se je zahvalil v. d. direktorja Splošne bolnišnice Jesenice Miran Rems in poudaril, da otrokom malenkosti, kot je plišasta igračka, ki jo lahko odnesejo s seboj domov, veliko pomenijo. Zato so v bolnišnici takšnih akcij veseli in si jih želijo tudi v prihodnje.

Ob tem je še eno škatlo igrač prispevalo tudi podjetje SIJ Acroni, ki je glavni sponzor hokejistov. Kot so poudarili na dogodku, hokejiste in male paciente povezuje jeklena volja, saj so vsi veliki borci – pacienti za zdravje, hokejisti pa za čim več golov in zmag.

Hokejisti so malim bolnikom pediatričnega oddelka jeseniške bolnišnice prinesli več kot osemsto plišastih igrač. Dogodek je potekal na prostem, brez otrok, del igrač so nasuli v bolnišnično posteljico.

V svetu RCERO Ljubljana

Suzana P. Kovačič

Naklo – Po že sklenjeni pogodbi o pristopu Občine Naklo k skupnemu ravnanju z odpadki v regijskem centru za ravnanje z odpadki RCERO Ljubljana z namenom zagotavljanja gospodarskih javnih služb (GJS) obdelave in odlaganja odpadkov bo Občina Naklo s soglasjem svetnikov podpisala tudi akt o ustanovitvi sveta RCERO Ljubljana, s katerim bo Občina Naklo postala polnopravna članica tega sveta. Izvajalec GJS obdelave in odlaganja odpadkov je po pooblastilu RCERO podjetje Voka Snaga. Nakelski župan Ivan Meglič je prepričan, da imajo to področje zdaj urejeno za vsaj naslednjih deset let.

OBEN AUF
strokovnjak za strehe

za krovce
ServisnaTOČKA

Oben-Auf (Servisna točka)
Ulica Mirka Vadnova 9, 4000 Kranj
t 041 275 181 (Franci Sajevic)
031 582 297 (Rok Gašperlin)

Strokovnjak za strehe je odprl servisno točko in dobro založeno skladišče za lesni program v Kranju:

- **1800 m²** skladiščnih površin
- **prodajna pisarna**: od ponedeljka do petka med 7. in 15. uro
- **servis Halo streha**, dostava od našega do vašega skladišča
- **opečna kritina**: Creaton in Tondach
- **kovinske in alu kritine**: Gerard/ Prefa
- **bitumenski trakovi, PVC in FPO folije**: Bauder
- **les in lesni izdelki**: Hasslacher, Egger in Gutex
- **dodatki za strehe in lesno gradnjo**: Unibausysteme/ Riwega

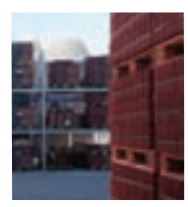

OBEN-AUF d.o.o., Šlandrova ulica 4c, Ljubljana-Črnuče, **T:** 01/561 32 39, **M:** 031/891 321
PE Maribor: Tržaška cesta 21a, **T:** 02/613 01 00, **M:** 041/388 320;
Servisna točka Novo Mesto: M: 041/734 249; **Servisna točka Kranj:** M: 031/582 297
www.obenauf.si, **E:** komerciala@obenauf.si

Bili so junaki, ne teroristi

Ob 90-letnici uboja štirih bazoviških junakov so se njihovemu spominu poklonili pri prvem antifašističnem spomeniku v Evropi, v Prešernovem gaju v Kranju. Slavnostni govornik je bil predsednik države Borut Pahor.

Danica Zavrl Žlebir

Kranj – Fašistična oblast v Italiji je septembra 1930 v Bazovici pri Trstu ustrelila Ferdinanda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča, člane ilegalne narodno radikalne organizacije slovenske in hrvaške mladine v Julijski krajini in Istri, ki je nameravala organizirati aktiven odpor proti fašističnemu režimu in njegovi nasilni raznarodovalni politiki. Bazoviški junaki so šli v smrt za pravico, svobodo, za slovenski jezik, za mir in sožitje, smo slišali na prireditvi ob 90-letnici bazoviških žrtev v Prešernovem gaju v Kranju, kjer prav tako 90 let stoji spomenik štirim junakom, obsojenim na smrt na prvem tržaškem procesu. Obeležje bazoviškim junakom so v Kranju postavili leta 1930 in velja za prvi antifašistični spomenik na svetu. V pozdravnem nagovoru je župan Mestne občine Kranj Matjaž Rakovec poudaril to dejstvo, češ da so v Kranju prvi prepoznali veličino žrtev, ki so jih postavili pred puškine cevi zaradi njihove svobodomiselnosti in ljubezni do slovenstva in maternega jezika.

Zbrane na prireditvi je pozdravil tudi odbornik Občine Doberdob Danijel Jarc in prebral govor odsotnega župana Fabia Vizintina. Dejal je, da se je z odpravo nacifašizma v Evropi odprla pot k miru, medsebojnemu spoštovanju in uveljavljanju pravic. Slovenski narod se mora zahvaliti bazoviškim junakom za podlago pri gradnji boljše in pravičnejše družbe. Dejal je tudi, da bi morala italijanska država posmrtno pomilostiti štiri bazoviške žrtve, saj jih formalno še danes šteje kot teroriste.

Predsednik Borut Pahor je k spomeniku bazoviških junakov v Prešernovem gaju položil venec. / Foto: Gorazd Kavčič

Na pomen svobode, sožitja, strpnosti, prijateljstva med narodi je v slavnostnem govoru opozoril tudi predsednik države Borut Pahor, ki je pred tem položil venec k spomeniku. Ob tem je spomnil na zgodovinski dogodek: 13. julija letos sta s prijateljem in predsednikom Italijanske republike Sergiem Mattarello k skupnemu spomeniku bazoviškim junakom v Bazovici položila skupni venec. »Nikoli si nisem predstavljal, da bo pred bazoviškim spomenikom stal italijanski predsednik, nikoli si nisem predstavljal, da bo to storil skupaj s slovenskim predsednikom, in nisem si mislil, da bi si pri tem lahko segla v roke,« je dejal predsednik Pahor in pojasnil, da sta s predsednikom Mattarello s tem simbolnim dejanjem želela nagovoriti vse ljudi, ki spoštujejo vrednote antifašizma in strpnosti, v solidarnosti vidijo našo skupno prihodnost. Predsednik republike je polaganje skupnega venca označil za spravno dejanje. Za nas so štirje bazoviški junaki junaki, prve žrtve fašizma v Evropi, v Italiji pa še vedno veljajo za teroriste, je spomnil tudi predsednik in ocenil, da bi utegnila biti pravna rehabilitacija zahteven in dolg proces in je stvar italijanskega pravosodja, da pa smemo to gesto italijanskega predsednika razumeti kot politično rehabilitacijo.

Spomini počasi bledijo

Maša Likosar

Krvavec – Ob 78. obletnici napada na 2. grupo odredov, padle borce Krvavške čete in ob praznovanju občinskega praznika Občine Cerklje je v soboto pri osrednjem spomeniku na planini Jezerca pod Krvavcem potekala spominska slovesnost s kulturnim programom. Predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Cerklje na Gorenjskem Božo Janež je v govoru pojasnil tragično usodo desetih padlih borcev pod Krvavcem. Prenesel je tudi besede še živečega borca 2. grupe odredov Antona Erjavca - Robina. »Žal nas je bork in borcev iz takratnega časa vedno manj. Spomini na težke dni naše polpretekle zgodovine počasi bledijo. Družbena klima je žal takšna, da teži k pozabi vsega, kar se je usodnega dogajalo med drugo svetovno vojno,« je zapisal Erjavec - Robin. Pred slovesnostjo je z B'ča po Poti spomina in tovarištva ter 2. grupe odredov krenila skupina pohodnikov pod vodstvom Ivana Krivca. Delegacija ZB za vrednote NOB Cerklje pa se je padlim borcem poklonila s polaganjem venca k osrednjemu spomeniku.

Predsednik ZB za vrednote NOB Cerklje Božo Janež se je vprašal, ali Slovenci znamo ceniti in spoštovati dejanja prednikov, ki so bili za svobodo Slovenije izgnani z domačih ognjišč, ustreljeni kot talci ter odpeljani v zapore in taborišča. / Foto: Primož Pičulin

Državi ponudili prostor za dom starejših

Občina Radovljica je državi ponudila stavbo in zemljišče nekdanjega Doma Matevža Langusa, da bi v njej uredili dom starejših občanov.

Marjana Ahačič

Radovljica – Občina Radovljica je državi predlagala, da v stavbi nekdanjega Doma Matevža Langusa v Kamni Gorici uredi nov dom starostnikov. Kot je pojasnil župan Ciril Globočnik, bi občina zanj zagotovila stavbo in okoli tri tisoč kvadratnih metrov velik prostor, država, ki je tudi ustanovitelj domov za starejše, pa bi bila investitor izgradnje doma.

Kot upa Globočnik, bo država, glede na trenutne razmere, v katerih na dom čaka več kot deset tisoč Slovencev, novega pa niso zgradili že petnajst let, preučila ponujeno možnost in bo za projekt zainteresirana.

Kamna Gorica je, tako župan Radovljice, čudovita lokacija, država pa prav za dejavnost varstva starejših namenja dodatna sredstva. Po drugi strani bi bili v Kamni Gorici veseli obnove že nekaj let praznega objekta na robu vasi.

Gre za stavbo, ki je bila v osnovi grajena za turistično dejavnost, do druge svetovne vojne je bil v njem Penzion Jelovica, nato pa nekaj desetletij tako imenovani vzgojni zavod. Stavba, iz katere so se leta 1991 izselili uporabniki današnjega Centra za usposabljanje, delo in varstvo Radovljica, v središču Kamne Gorice pa zdaj že skoraj tri desetletja nezadržno propada.

Župani na šestnajstem sestanku

Kranjska Gora – Župani Zgornje Gorenjske, ki se redno srečujejo, so prejšnji teden imeli že šestnajsti delovni sestanek v tem mandatu, tokrat v Kranjski Gori. Govorili so predvsem o problematiki socialno ogroženih občanov, osrednja tema sestanka je bila predstavitev Mobilnega socialnega servisa, ki deluje v Bohinju in je sofinanciran s strani LAS Gorenjska košarica, operacija Medgeneracijski centri. Srečanja se je udeležila tudi Eva Štravs Podlogar, ki bo 1. oktobra prevzela vodenje Razvojne agencije Zgornje Gorenjske (srečanja županov potekajo v koordinaciji agencije). Županom je predstavila svojo vizijo in program dela ter se seznanila z njihovimi pričakovanji, je sporočil Mark Toplak, dosedanji direktor Razvojne agencije Zgornje Gorenjske, ki naj bi 1. oktobra prevzel vodenje Splošne bolnišnice Jesenice.

Župani Zgornje Gorenjske s sedanjim direktorjem in bodočo direktorico Razvojne agencije Zgornje Gorenjske

Popolna zapora državne ceste nad Zalim Logom

Železniki – Z Gorenjske gradbene družbe so sporočili, da bo zaradi vzdrževalnih del (preplastitve vozišča) danes, 8. septembra, od 8. do 13. ure popolna zapora državne ceste Podrošt–Češnjica na območju sanacije brežine med Zalim Logom in Podroštom (na odseku pred Šurkom).

ZMOREŠ, MOČNEJŠA SI, KOT SI MISLIŠ!

Varna hiša Gorenjske

Varna hiša Gorenjske nudi podporo, pomoč, pogovor in varno zatočišče ženskam in otrokom, žrtvam nasilja.

NE ODLAŠAJ IN POKLIČI: 051/200083
Od ponedeljka do četrtka od 8:00 do 18:00
in ob petkih od 7:00 do 13:00

PROGRAM OMOGOČAJO:
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- 18 gorenjskih občin
- Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS
- donatorji

DRUŠTVO ZA POMOČ ŽENSKAM IN OTROKOM ŽRTVAM NASILJA VARNA HIŠA GORENJSKE, SLOVENSKI TRG 1, KRANJ

BREZPLAČNA OBJAVA

Dovolj je bilo zapiranja pošt

1. stran

V pogodbeno pošto se je doslej preoblikovalo pet pošt, še eno pošto bodo v pogodbeno pošto predvidoma preoblikovali letos. Poglavitni razlog za zapiranje klasičnih poslovalnic je v upadu obsega univerzalnih poštnih storitev za 55 odstotkov v zadnjem desetletju. Sindikat poštnih delavcev želi preprečiti nadaljnje krčenje poštnega omrežja, zato je prejšnji teden začel zbirati podpise volivcev za vložitev predloga novele zakona o poštnih storitvah, po kateri bi se neto stroški za izvajanje univerzalnih storitev krili iz državnega proračuna. Zbiranje bo potekalo do 30. oktobra, za vložitev predloga zakona državnemu zboru pa potrebujejo najmanj pet tisoč podpisov volivk in volivcev.

»Za ta korak smo se odločili po večletnem opozarjanju o potrebi po spremembi zakona o poštnih storitvah. Glede potrebnosti sprememb zakonodajne ureditve smo v Pošti Slovenije enotni vsi socialni partnerji, tudi uprava. Politični odločevalci so se v preteklih letih ob omembi poštnega zakona in težavah, povezanih z njim, enostavno delali 'gluhe'. Od Pošte Slovenije pričakujejo le dobiček, hkrati pa ji kot predstavniki države izvajanja javne storitve ne nadomestijo ustrezno, kar posledično vodi v zapiranje poslovalnic,« razlaga pooblaščenec sindikata Saša Gržinič.

»Državljani se vse glasneje pritožujejo zaradi zapiranja pošt in vse slabše kakovosti poštnih storitev, obe posledici pa sta neizogibni tudi v prihodnje, če ne pride do spremembe zakona,« ugotavlja Gržinič in še poudarja: »Naše politične stranke v javnosti rade priznajo, da je Pošta Slovenije 'zgrešila poslanstvo', in za to krivijo vodstvo podjetja, ob tem pa ne uvidijo, da je izvajanje tržnih storitev Pošte Slovenije tisto, s čimer Pošta sama nadomešča stroške, ki so večji od prihodkov pri izvajanju nekomercialnih storitev, čeprav bi morala te stroške kriti država, ki izvajanje javne storitve tudi zahteva.«

Krajani Žabnice se morajo od zaprtja njihove pošte 1. februarja lani voziti na pošto v Stražišče. / Foto: Gorazd Kavčič

Nezadovoljni zaradi zaprtja pošte

Ukinitev pošte je za vsak kraj in njegove prebivalce precejšen udarec in pomeni precejšnje poslabšanje dostopa do poštnih in drugih storitev, ki jih izvajajo v poštnih poslovalnicah. V Žabnici so na primer brez svoje pošte od 1. februarja lani, odkar na tem območju poštne in druge storitve zagotavljajo prek pismonoš oziroma s pismonoško pošto. »Kakovost bivanja v naši krajevni skupnosti se je z zaprtjem pošte zagotovo drastično poslabšala, saj se moramo zdaj za vsako malenkost odpeljati na nam najbližjo pošto v Stražišču. A vsi, predvsem starejši krajani, nimajo možnosti prevoza, zato so usojeni na čakanje na poštarja. Tudi sama sem ga enkrat skušala počakati, pa mi ga ni uspelo dočakati,« je povedala predsednica sveta Krajevne skupnosti Žabnica Marija Zakrajšek. »Z zaprtjem pošte pa se nam ni otežil le dostop do poštnih storitev, saj se je dalo v poslovalnici vplačevati tudi loto, poravnati položnice in koristiti druge bančne storitve ... Niti slučajno torej nismo zadovoljni, ker smo ostali brez pošte. Če bi se le pokazala kakšna možnost za njeno ponovno odprtje, bi jo zagotovo sprejeli z odprtimi rokami,« je še dejala Zakrajškova.

Brez pošte so že dolgo tudi v Dupljah. Po njeni ukinitvi je najprej v vasi delovala pogodbena pošta, zdaj pa le še pismonoška. »Zdaj vsi hodimo na pošto v Naklem, še na edino preostalo poštno poslovalnico v občini. Tam zato nastajajo vrste, še zlasti v času koronavirusa. Predvsem starejšim to povzroča velike težave. Res je, da imamo na voljo pismonoško pošto, a še od nikogar nisem slišal, da bi jo dejansko tudi koristil,« je povedal nakelski župan Ivan Meglič. »Razlagi, da so poslovalnico v Dupljah zaprli, ker ni bila rentabilna, je kar težko verjeti,« je še dodal.

Izbrali naj planinski koči

Najboljši sta Koča na Kriški gori in Mihov dom na Vršiču.

Jasna Paladin

Kranj – Obiskovalci gora so v tradicionalnem poletnem izboru Planinske zveze Slovenije (PZS) in medija Siol.net Naj planinska koča 2020, v kateri je sodelovalo 156 slovenskih koč, za naj visokogorsko planinsko kočo okronali Kočo na Kriški gori, za naj planinsko kočo pa Mihov dom na Vršiču.

Nagrado v Koči na Kriški gori, ki stoji 1471 metrov visoko in je v lasti Planinskega društva Križe, je prevzel oskrbnik Denis Berra, v Mihovem domu na Vršiču (PD Kranjska Gora), ki stoji 1085 visoko, pa oskrbnik Aleš Štefe. Oba sta poudarila, da se je za zadovoljstvo planincev treba nenehno truditi, zato so v zadnjem letu veliko naredili na področju kulinarike in izvedli številne izboljšave, na primer pri sanitarijah, čistilni napravi in urejeni okolici, dober oskrbnik pa mora veliko vedeti tudi o okoliških hribih, kar je še posebno pomembno letos, ko se v gore (tudi zaradi koriščenja turističnih bonov) odpravlja več neizkušenih planincev kot minula leta.

»V Planinski zvezi Slovenije smo veseli, da so se v letošnji posebni planinski sezoni obiskovalci planinskih koč v tako velikem številu odzvali na tradicionalno akcijo Naj planinska koča. Kar 67.500 oddanih glasov je odločalo o tem, kateri dve koči v posamezni kategoriji se bosta lahko ponašali s tem prestižnim priznanjem. Nedvomno so bili pogoji za delo v kočah letos še posebej zahtevni in se je moralo osebje za dobro in varno počutje obiskovalcev še posebej potruditi,« pravijo na PZS in poudarjajo, da so poleg prejetih glasov v izboru upoštevali tudi ostale pomembne dejavnike, ki vplivajo na poslovanje koče, in tam, kjer je koča v najemu, tudi da najemniki spoštujejo dogovorjene najemne pogoje in druge obveznosti, ki izhajajo iz statusa planinske koče PZS.

Predajo plaket obema zmagovalcema letošnje akcije bodo izvedli ta konec tedna.

Sofinanciranje čebelarske opreme

Kranj – Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je v petek čebelarjem izdala odločbe o sofinanciranju čebelarske opreme. Izdala je sto deset odločb, na podlagi katerih jim bo predvidoma do konca tega tedna izplačala skupno nekaj več kot 156 tisoč evrov. Glavni namen sofinanciranja je posodobitev zastarele čebelarske opreme, pripomočkov, naprav in tehnologije.

Obiskali partizansko bolnišnico Košuta

Danica Zavrl Žlebir

Bašelj – Občinska organizacija Zveze borcev Preddvor je pred nedavnim organizirala obisk partizanske bolnišnice Košuta ob vznožju Storžiča. Udeleženci so se poklonili spominu umrlih ranjencev v bolnišnici, ki je delovala od aprila 1944 do konca vojne. V tem obdobju je v bolnišnici Košuta umrlo šest ranjencev. Bolnišnica se je s sanitetnim materialom oskrbovala tudi iz bolnišnice na Golniku. Občinska organizacija Zveze borcev Preddvor z obiskovanji partizanskih grobišč ohranja vrednote odporniškega partizanskega boja proti okupatorju, ki je hotel izkoreniniti slovenstvo, s spominskim pohodom pa so počastili tudi zmago nad nacizmom in fašizmom pred 75 leti. Pri bolnišnici Košuta je udeležence nagovoril predsednik OO ZB Preddvor Franc Ekar. Spominsko srečanje je s partizanskimi melodijami s harmoniko popestril Brane Dežman s Srednje Bele, sin partizana, vodje partizanske tiskarne Jošt v Obenci (v dolini Kokre), ki so ga tik pred koncem druge svetovne vojne nemočnega in neoboroženega na vratih tiskarne ustrelili.

Obisk partizanske bolnišnice Košuta / Foto: Slavko Prezelj

Ljudska univerza Radovljica, Kranjska cesta 4, 4240 Radovljica, na podlagi Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1, Ur. l. RS 11/18) ter v skladu z Uredbo o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Ur. l. RS, št. 31/18) objavlja

Javno zbiranje ponudb za oddajo nepremičnine

– delno opremljenega poslovnega prostora za izvajanje masažne, kozmetične ali podobne dejavnosti v skupni neto uporabni površini 27,25 m2 v kleti poslovne stavbe Čebelarski center Gorenjske, Rožna dolina 50a, 4248 Lesce.

Poslovni prostor obsega dva ločena prostora:
- prvi vhodni prostor v izmeri 17,64 m2
- drugi prostor v izmeri 9,61 m2.

Izhodiščna vrednost mesečne najemnine brez obratovalnih in drugih stroškov znaša 136,25 EUR.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletnih straneh Občine Radovljica, ČRICG, LUR, FB profilih ČRICG, LUR in oglasni deski LUR.

LJUDSKA UNIVERZA RADOVLJICA, KRANJSKA CESTA 4, RADOVLJICA

Domel predstavil svoj ponos

Domel je na letošnji prodajni konferenci predstavil tudi različne izdelke, v katere so vgrajeni njihovi motorji ali komponente: od baterijske vrtne opreme do električnih vozil. Na e-mobilnost in baterijsko gnane aplikacije se bodo osredotočali tudi v prihodnjih letih.

Ana Šubic

Soriška planina – Tako kot vsako leto je železnikarski Domel tudi letos pripravil prodajno konferenco, le da so jo tokrat iz spomladanskega morali prestaviti na jesenski čas, spremenili pa so še lokacijo, saj je potekala minuli petek na Soriški planini. Predstavili so rezultate preteklega dela in se predvsem posvetili usmeritvam v prihodnosti. »Letos smo več poudarka dali strategiji, poleg tega pa želimo predstaviti izdelke, v katere so vgrajeni naši motorji, v prvi vrsti našim zaposlenim – sodelavcem v prodaji in razvoju, da vidijo končne aplikacije v živo in jih tudi preizkusijo,« je dejal predsednik uprave Domel Holdinga Matjaž Čemažar in poudaril, da gre za aplikacije, vgrajene v res lepe izdelke, česar se marsikdaj ne zavedajo dovolj in so na to premalo ponosni.

Na konferenci so največ pozornosti posvetili njihovi produktni platformi. Kot je pojasnil Čemažar, se največje spremembe odvijajo na avtomobilskem trgu, saj starejše generacije izdelkov nadomeščajo z novimi inovativnimi rešitvami za področje e-mobilnosti in baterijsko napajanimi aparati v segmentu vrtne opreme in ročnih orodij. Konferenco so tako sklenili prav s predstavitvijo izdelkov iz naslova elektrifikacije ročnih orodij, vrtne opreme in e-mobilnosti, kjer so vgrajeni njihovi elektromotorji ali komponente.

Veliko pozornosti so pritegnila električna vozila – poleg golfa iz Domelovega voznega parka še Audijev športni terenec e-tron in Volkswagen ID.3, ki prihaja na trg. Prvi električni avtomobil Audija je navzočim predstavil Damjan Šušteršič, vodja te znamke v Avtohiši Vrtač, povsem novega ID.3, ki je v Slovenijo šele dobro prišel in jih je ta čas samo šest, pa Andrej Hrastar iz Volkswagnovega centra mobilne prihodnosti ID. Hub. Direktor prodaje in marketinga v Domelu Jaka Kavčič je povedal, da je v VW ID.3 vgrajena četrta generacija e-kompresorja, ki ga poganja Domelov elektromotor, v e-tronu imajo določene komponente za manjšo vodno črpalko, v električnem golfu pa je tretja generacija kompresorja za klimatsko napravo.

Navzoči so električna vozila z veseljem preizkusili, po planini pa so se zapeljali tudi z Domelovimi testnimi električnimi kolesi. Na tem projektu po besedah razvojnika Andraža Štefančiča delajo tri leta. Letos je luč sveta ugledal nov pogon. Gre za enega najbolj kompleksnih Domelovih produktov. Štefančič je nanj zelo ponosen, saj je po primerjalnih testih vzdržljivosti v vrhu, hkrati pa gre za enega izmed najmočnejših pogonov.

Prikaz uporabe baterijskega vrtnega orodja

Domelovo znanje je vgrajeno tudi v povsem novi Volkswagnov ID.3. Z njim sta se zapeljala tudi predsednik uprave Domel Holdinga Matjaž Čemažar in sodelavka iz marketinga Romana Lotrič.

Popeljati se je bilo možno tudi z električnim skuterjem in skirojem, poleg tega pa ogledati še prikaz uporabe električne žage in kosilnice. »Ob e-mobilnosti je drug današnji poudarek na baterijskih aplikacijah. Večinoma smo prisotni na vrtni opremi, imamo dve močni blagovni znamki Stihl in Husqvarna. To je zelo dobra iztočnica tudi za prihodnjo rast,« je dejal Čemažar. Konference se je sicer udeležil tudi predstavnik zastopstva za Stihl Janez Lotrič s Kokrice pri Kranju.

»Poudarek prodajne konference je bil, kako vidimo Domel v naslednjih petih letih. Fokus je na baterijsko gnanih aplikacijah, zato smo v to usmerili tudi predstavitev. Vsak predstavljeni izdelek ima vgrajen delček ali pa večji del Domelovega znanja, odvisno od aplikacije. To je naš ponos, ki ga lahko pokažemo z velikim veseljem,« je dejal Jaka Kavčič.

V predstavitev so sicer zajeli celotni Domelov program: segment sesalnih enot, ki ostaja močan Domelov steber, saj z njimi dosegajo tretjino prodaje, laboratorijsko opremo, program ventilatorjev ... Lani so po besedah Čemažarja dosegli planiranih 150 milijonov evrov prodaje. »Tudi letošnje leto bo v teh obsegih. Trenutno kaže, da bomo realizirali 95 odstotkov plana,« je še razložil.

Izbrali novega izvajalca pomoči na domu

Nakelski občinski svetniki so na nedavni seji pooblastili župana Ivana Megliča za podpis pogodbe o izvajanju storitve pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe na območju občine Naklo z izvajalcem Domom Petra Uzarja Tržič.

Suzana P. Kovačič

Naklo – Svetniki so potrdili tudi novo ceno storitve pomoči družini na domu, ki velja od prvega septembra dalje. Na delovni dan je cena te storitve 20,85 evra na uro, ob nedeljah 29,19 evra na uro in 31,28 evra na državne praznike in dela proste dneve. Župan Meglič je pojasnil, da je novi izvajalec storitve Dom Petra Uzarja Tržič svojo dejavnost v občini začel prvega septembra, uporabnikom pa bo na voljo več storitev. Občina to storitev subvencionila v 70 odstotkih. »Razvoz hrane na domove, ki jo prav tako izvaja tržiški dom, je uporabnikom na voljo že od julija in lahko zagotovim, da so uporabniki s kvaliteto hrane zadovoljni. Hrano razvažajo socialne oskrbovanke in uporabnikom priskočijo na pomoč še za kakšno drugo manjše opravilo. Naš interes je, da bi bili starejši čim dlje v svojem domačem okolju,« je pojasnil župan Meglič in dodal, da potekajo tudi pogovori za prenos upravljanja Doma starejših Naklo na tržiški dom (prej ga je upravljal Dom starejših občanov Preddvor). Da bi bil nakelski dom kot dislocirana enota tržiškega doma, ki naj bi imel po županovem predlogu v svetu tržiškega zavoda tudi svojega predstavnika. »Udeležil sem se sestanka Sveta zavoda Doma Petra Uzarja, kjer se strinjajo s priključitvijo nakelskega doma. Na pristojnem ministrstvu imam 14. septembra sicer še razgovor, ker je aktualen tudi razpis za podeljevanje koncesij domovom za starejše, in razmišljamo o tem, ali se na ta razpis sploh prijaviti. To je pogojeno s širjenjem nakelskega doma, v kar bi morala občina, če ne bo dobila sofinanciranih sredstev, vložiti veliko denarja, ugotavljamo pa, da je naš dom za naše občane, če bi nastanitev potrebovali, v tem trenutku dovolj velik.« Za vršilko dolžnosti direktorice Doma starejših Naklo so na občinskem svetu imenovali Marto Gerkman.

Nadaljujejo obnovo ceste Murave–Gorenja Žetina

Mateja Rant

Murave – Potem ko so v juliju podpisali pogodbo z izvajalcem, to je Gorenjsko gradbeno družbo, in podizvajalcem, Vodnogospodarskim podjetjem, se v teh dneh nadaljujejo gradbena dela na cesti Murave–Gorenja Žetina. Obnova ceste v dolžini 1,4 kilometra vključuje sanacijo petih cestnih usadov in treh cestnih zemeljskih plazov, so pojasnili na občini. Zaradi ureditve obvoza bodo dela izvajali v dveh delih: najprej na zgornjem odseku od Gorenje Žetine do odcepa Dolenja Žetina, nadaljevala pa se bodo na odseku od odcepa Dolenja Žetina do Hleviš. »Občina je za izvedbo obnove pridobila tudi nepovratna sredstva ministrstva za okolje in prostor v višini 619 tisoč evrov,« so še razložili na občini in dodali, da so pred tem že izvedli prvi del obnove na omenjeni cesti, v okviru katerega so bili sanirani štirje obsežni plazovi in dva cestna usada s poudarkom na odvajanju zalednih voda in izgradnji opornih zidov, nova je tudi dvoslojna asfaltna prevleka.

Foto: Boštjan Kočar

Planina s čudovitimi razgledi

Na Soriški planini so s poletno sezono zadovoljni. Zadovoljni pa so tudi obiskovalci, ki jih planina in vrhovi v okolici, kjer si lahko ogledajo ostanke rapalske meje, navdušujejo tudi z razgledi.

Ana Šubic

Soriška planina – Na Soriški planini, ki je bila v preteklosti znana predvsem po smučišču, zadnja leta veliko pozornosti posvečajo tudi privabljanju gostov v poletnih mesecih. »Glede na slabe obete spomladi smo z letošnjo poletno sezono zadovoljni,« pravi Polona Golija, direktorica Turističnega centra (TC) Soriška planina, ki je poleg gostišča s prenočišči Brunarica konec lanskega leta odprl še Penzion Lajnar. Podobno kot drugje so v poletni sezoni prevladovali domači gostje (87 odstotkov). V juliju so imeli približno 70-odstotno zasedenost kapacitet, v avgustu pa 89-odstotno zasedenost, od tega je dobri dve tretjini gostov koristilo turistične bone. »Gostje so pri nas povprečno ostali 2,78 dni, imeli smo pa tudi veliko enodnevnih gostov: pohodnikov, kolesarjev ... Obisk enodnevnih gostov je bil zelo odvisen od vremenske napovedi, saj so nas večinoma obiskali domači gostje. Zelo smo veseli, da so nas tudi oni prepoznali kot privlačno destinacijo,« je poudarila Golijeva.

Penzion Lajnar, nova pridobitev na Soriški planini

Ponudbo poletnih aktivnosti so letos precej obogatili. »Zelo smo zadovoljni z obiski na vodenih pohodih po rapalski meji in tudi z obratovanjem dvosedežnice. Domači gostje so jo pridno uporabljali za dostop do vrha Lajnarja, od koder so potem nadaljevali ture na različne strani. Kar nekaj obiska smo imeli tudi na vadbah joge, sicer pa bomo za naslednje sezone verjetno ohranili kar celotno letošnjo ponudbo, saj smo imeli prav za vsako aktivnost zadovoljne uporabnike,« je pojasnila Golijeva.

Nadvse zadovoljni sta bili minuli petek na Soriški planini tudi prijateljici iz Kamnika Helena Kemperl in Metoda Hribar. »Obiskali sva prijateljico v Spodnji Sorici in se odpravili še na planino. Prvič sva tu. Mimo nekdanje vojašnice, kjer je zdaj ovčarski stan, sva se povzpeli do Možica, šli po poti ob rapalski meji in nato do Lajnarja. Razgledi so čudoviti, vidi se Bohinjsko jezero, Triglav ... Nisva si mislili, da je tako lepo, Soriška planina se lahko primerja z našo Veliko planino. Še se bova vrnili skupaj z možema in prijateljicami, saj je ostalo še kar nekaj točk, ki si jih želiva raziskati.« Razgledi so navdušili tudi Rozi in Alojza Kastrevca iz Novega mesta. »Peš sva prišla iz Zgornje Sorice in obhodila celo planino, videla sva tudi ostanke bunkerjev. Privoščila sva si enolončnico, bila je odlična. Še bova prišla,« sta obljubila.

Helena Kemperl in Metoda Hribar iz Kamnika se bosta na Soriško planino še vrnili. Kot pravita, se lahko primerja celo z Veliko planino.

Na planini smo srečali tudi švicarsko turistko Suzette Dubrit, ki potuje s kolesom. Za kolesarsko avanturo si je vzela tri mesece. Na poti je že več kot mesec dni, vmes je občudovala Dolomite, iz Italije pa je pred dvema tednoma prikolesarila v Slovenijo. Obiskala je Vršič, Trento, Bovec, Tolmin, od koder se je namenila proti Bohinju, a se je pred tem povsem nenačrtovano ustavila še na Soriški planini. »Tu mi je tako všeč, da bom eno noč prenočila, čas pa bom izkoristila za pohodništvo, ki ga imam zelo rada,« je razložila Švicarka, ki se sicer želi povzpeti tudi na Triglav. Kot pravi, se bo v Slovenijo verjetno še vrnila skupaj s prijatelji, da bodo uživali v lepotah naših gora.

Povsem nenačrtovano sta se na Soriški planini ustavila tudi mlada turista iz Nemčije Katarina in Torben, ki smo ju zmotili med postavljanjem šotora. Ob Penzionu Lajnar je namreč tudi manjši kamp. »Ostala bova dan ali dva. Sva na dvotedenskem dopustu, bila sva že v Avstriji, Italiji in zadnja dva dneva v Portorožu. Tu sva se ustavila zaradi hribov, nato pa se bova odpravila na Bled,« sta nam zaupala.

Rekordno hitro na Triglav

Medvoščan Timotej Bečan je iz Krme do vrha Triglava potreboval le eno uro, 26 minut in 45 sekund. Izboljšal je svoj lastni rekord.

Maja Bertoncelj

Medvode – Letošnje leto je očitno tudi leto izboljševanja rekordov v slovenskih hribih in gorah. Za novega je v petek, 4. septembra, poskrbel Timotej Bečan, gorski tekač iz Medvod. Iz Krme se je podal na Triglav in pot premagal v eni uri, 26 minutah in 45 sekundah.

»Bilo je naporno, ampak vredno. Najtežje je bilo od Planike naprej. Ljudje so me spodbujali, bilo je kar veliko pohodnikov. Uspelo je! Hvala celotni ekipi. To je skupen uspeh. Skupaj smo spisali eno lepo zgodbo. Že od nekdaj verjamem, da sami zmoremo tako zelo malo, skupaj pa lahko premikamo meje. Ko sem zvečer potegnil črto, mi v mislih največ pomeni vsa ta podpora, zagnanost in pripravljenost k pomoči. Lepo je imeti okoli sebe ljudi, ki se odzovejo in si vzamejo čas zate, in z njimi skupaj potem ustvariš nekaj večjega. Tudi tek ni le individualni šport,« poudarja Timotej Bečan. Iz Krme se je podal ob pol devetih zjutraj. Priznal je, da je bil nekoliko nervozen. Ideja za izboljšanje lastnega rekorda, s časom 1 ura, 29 minut in 32 sekund ga je postavil sredi julija lani, je, kot je dejal, zorela že dolgo: »Nekako ni bilo pravega časa. Tokrat pa se je vse izšlo. Tudi vreme je dalo zeleno luč, čeprav je še nekaj dni prej na vrhu snežilo.« Pot iz doline Krme čez Planiko in Mali Triglav na vrh Triglava velja za zelo zahtevno. Višinska razlika je 1934 m, pohodnik pa naj bi jo premagal v šestih urah.

Timotej Bečan je poskrbel za nov mejnik v slovenskih gorah. / Foto: osebni arhiv

Timotej Bečan je tek na Triglav vzel tudi kot dober trening za njegovo naslednjo tekmo, ki bo 12. septembra Red Bull Dolomitenmann v Avstriji.

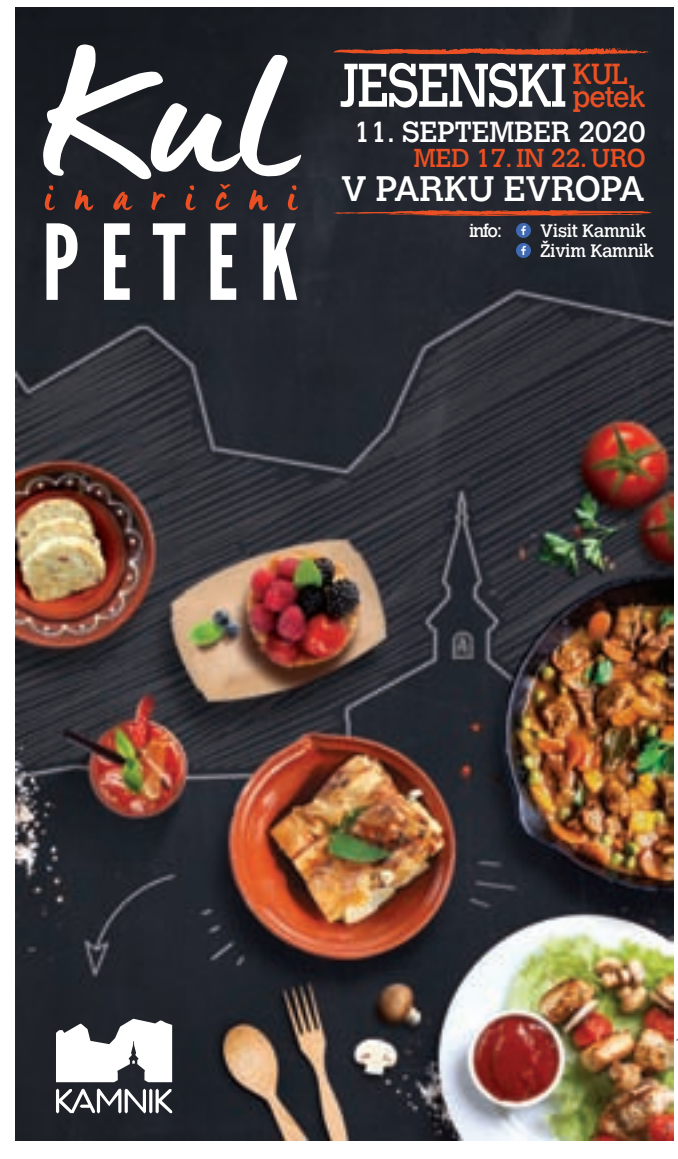

V Vodicah praznujejo

S slavnostno sejo, na kateri bodo podelili občinska priznanja, bodo jutri v Vodicah obeležili občinski praznik. V petek bodo Kopitarjevi dnevi.

Aleš Senožetnik

Vodice – V počastitev 25. občinskega praznika se bo v Kulturnem domu Vodice jutri ob 19. uri začela slavnostna seja. V kulturnem programu bodo sodelovali Godba Vodice, harfistka in vokalistka Astrid Ana Kljun ob kitarski spremljavi Tomaža Zupančiča, prireditev pa bo povezovala Carmen L. Oven. Na slovesnosti bodo podelili tudi občinska priznanja. Plaketo občine bodo podelili Pekarni prest Jagodic, Štabu Civilne zaščite Občine Vodice in prostovoljnim članom štaba, Prostovoljnemu gasilskemu društvu Bukovica - Utik in ter skupini občanov in donatorjev, ki so se samoiniciativno lotili izdelave mask za občane. Priznanja župana pa bodo šla tokrat v roke Andražu Aljažu, Maji Hočevar, Miranu Čebašku in Romanu Verasu.

Dva dni kasneje, torej v petek, 11. septembra, ob 19. uri pa bodo prav tako v vodiškem kulturnem domu potekali tudi 19. Kopitarjevi dnevi, na katerih bodo javnosti predstavili prvi občinski zbornik z naslovom Dediščina ljudi in krajev. Prireditev, ki jo bo povezovala Tanja Dominko, bodo popestrili člani Godbe Vodice, pevskega zbora Osnovne šole Vodice, Mešani pevski zbor Biser in pevska skupina Matici.

Obe prireditvi bosta izvedeni skladno s priporočili Nacionalnega inštituta za javno zdravje, vstop pa bo v obeh primerih mogoč zgolj z vabilom, ki velja za eno osebo. Organizatorji prosijo obiskovalce, da se prireditev ne udeležijo v primeru znakov virusne bolezni, kašlja ali povišane telesne temperature.

Občina bo subvencionirala oskrbo s pitno vodo

Naklo – Nakelski občinski svet je maja potrdil višje cene oskrbe s pitno vodo na predlog Komunale Kranj, nove potrjene cene že veljajo od prvega julija dalje, potrjene cene s poračunom pa od 1. julija 2020 do 30. junija 2021. Občinski svetniki so že na majski seji dali pobudo o subvencioniranju cene gospodinjstvom in izvajalcem nepridobitnih dejavnosti iz občinskega proračuna. Na nedavni seji so sprejeli sklep, da bo občina celotno obdobje veljavnosti cene (eno leto) subvencionirala ceno omrežnine, in sicer celotno razliko med potrjeno ceno in ceno s poračunom.

Dobrodelno na Veliki planini

Na Veliki planini so organizirali dobrodelni dogodek gorskega kolesarjenja pod vodstvom certificiranega vodnika gorskega kolesarstva in gorskega reševalca Matjaža Šerkezija.

Alenka Brun

Velika planina – Akcijo so poimenovali Na kolo z MasterChefovkami za dobrodelnost na Veliki planini in je imela dvojni namen: dobrodelnost in pa promocijo gorskega oziroma turnega kolesarjenja – da ljudem pokažejo, kje se lahko vozijo in kako, da kot gorski kolesarji v naravnem okolju ne puščajo sledi.

Pobuda za tovrstno dobrodelno kolesarjenje je prišla s strani turistične agencije T atelje v sodelovanju s podjetjem Korca, pripoveduje Kamničanka Tanja Pirc, ki jo še lahko spremljamo v nadaljevanju sezone šova MasterChef Slovenija. Pri dogodku se ji je pridružila še ena resničnostna kuharska zvezdnica, Iza Logar, ki je tudi kolesarila.

Pri Sladkem kotu na Veliki planini je Tanja skupaj z dekleti poskrbela za pastirsko malico za udeležence dobrodelnega dogajanja: kolesarje in pohodnike. So se pa oglasili tudi predstavniki Gorsko reševalne službe (GRS) Kamnik, ki jim je bila dobrodelna akcija namenjena: namreč ves dobiček od prijavnin na sobotno kolesarsko turo in donacij, ki se še zbirajo, bo namenjen GRS Kamnik za izboljšanje pogojev dela.

»Gorska reševalna služba Kamnik deluje od leta 1922, dejansko pa to ni služba, ker jo sestavljajo le entuziasti, prostovoljci, ki se večkrat v gore podajo v najslabših razmerah – ponoči, v najhujših nalivih, mrazu ..., in vse z namenom, da pomagajo planincem, ki potrebujejo pomoč, ker so poškodovani, prestrašeni ali pa njihovo življenje visi na nitki,« pripoveduje Pirčeva. Kar dvajset odstotkov vseh nesreč v gorah, pri katerih posreduje GRS Kamnik, pa se zgodi na Veliki planini, še izvemo.

Dogodku so se na Veliki planini pridružili tudi iz GRS Kamnik: Franci Vrankar (tudi predsednik Sklada Okrešelj), Marjana Hostnik in predsednik GRS Kamnik Srečo Podbevšek.

V soboto je udeležence kolesarske ture po Veliki planini popeljal gorskokolesarski vodnik in gorski reševalec Matjaž Šerkezi.

Gorskokolesarski vodnik in gorski reševalec Matjaž Šerkezi opaža, da povpraševanje po vodenju na Veliki planini in okolici Kamnika že obstaja. Pogovor nanese tudi na električna gorska kolesa, ki so v osnovi precej težja od navadnih. Z njimi res povsod lahko prideš, marsikdo pa ima potem problem pri tehniki spusta. »E-kolesa imajo tudi do trideset kilogramov, in če pride do padca, ljudje lahko utrpijo kar resne poškodbe,« pravi Matjaž.

V soboto so udeleženci dogodka pod njegovim vodstvom kolesarili od zgornje postaje gondole po cesti proti Zelenemu robu; potem do Pastirskega naselja, kjer so si ogledali naselje in Vetrnico; ter se po cesti spustili na Planino Kisovec, do Kranjskega Raka, skozi Gozd, Brezje in do Kamnika. Celotna tura je bila dolga 36,4 kilometra; vzpona je bilo 610, spusta pa 1460 metrov.

Šerkezi poudari še, da gorsko kolesarjenje postaja vedno bolj priljubljeno. In da ne bi kolesarili tam, kjer se ne sme, so tovrstni dogodki izjemno dobrodošli, saj se na ta način ljudje naučijo pravilnega kolesarjenja.

Po Slovenski poti na Mangart

Potepanja (8)

Neža Markelj

Za hribe sem se navdušila šele leto ali dve nazaj, ko me je Nejc, ki mu je divja narava in neprehodno skalovje pri srcu že od malega, prepričal, da sem se mu pridružila na nekaj »izletih v neznano« in sem tako tudi sama odkrila lepote naših Alp. Zato moram na vsake toliko časa v svoja potepanja vriniti tudi kakšen vzpon, lahek ali težak, vedno iščem nekaj novega in lepega.

Tokrat sva se skupaj podala na Mangart, 2679 metrov visoko goro, ki se lahko pohvali z nazivom četrte najvišje v Sloveniji. Moram priznati, da je vrh že precej obljuden in tudi sama sem zgodaj zjutraj z rahlo nejevoljo opazovala množico živobarvnih pik, ki so v dolgi vrsti počasi napredovale proti vrhu. A se je tudi moje razpoloženje ob pogledu na zelene travnate planjave in markantne mangartske stene v hipu popravilo in z veselim korakom sva kaj kmalu prehitela dolgo kolono pohodnikov in zakorakala proti začetku Slovenske poti.

Da vzpon na tega dvatisočaka še zdaleč ni tako zahteven in dolg kot na njegova tovariša Triglav in Škrlatico, je zaslužna 12 kilometrov dolga cesta na Mangartsko sedlo, ki nas pripelje pod vznožje gore in smo tako do vrha primorani premagati le še dobrih 600 metrov višine (dve uri hoje). Ozka cesta, speljana skozi pet neosvetljenih, v živo skalo izklesanih predorov, velja za eno izmed najlepših razglednih cest v Sloveniji in po njej se zaradi fantastičnih razgledov splača zapeljati tudi, če potem ne nameravate nadaljevati do vrha. Cesta se konča na mangartskem sedlu, na katerem že od daleč opazimo kočo, iz katere je tudi tisti dan dišalo po domačih enolončnicah in jabolčnem »štrudlju«.

Izhodišč in poti na Mangart je več, med njimi pa je najbolj priljubljen štart iz mangartskega sedla, od koder imamo na izbiro dve poti, ki se razcepita tik pod vrhom – malce manj zahtevno, a še vseeno precej izpostavljeno, gruščnato in na čase nevarno za zdrs Italijansko smer ter zelo zahtevno Slovensko. Za Slovensko je nujno potrebna uporaba samovarovalnega kompleta, čelade ter več izkušenj v gorah. Za sestop po navadi izberemo Italijansko smer, med prvim zaradi varnosti, med drugim pa tudi zaradi lepih razgledov proti Jalovcu, Poncam in smaragdnim Belopeškim jezerom globoko v dolini.

Oblaki počasi razkrivajo pogled na Belopeška jezera

Slovenska pot je veliko manj obljudena in super izbira za vroče poletne dni, ko vam bo v senci hladnega skalovja prizanesenozvročinoin neusmiljenim pripekanjem sonca. Na vrhu se dobro naužijte lepih razgledov na kaninsko pogorje, Jerebico, Viš in avstrijske tritisočake, na koncu pa se le ustavite pri kači na dobri domači joti ali ričetu ter se posladkajte z jabolčnim »štrudljem« direktno iz pečice.

Podjetji sta združili moči

Domžalski podjetji sta združili moči in z lastno proizvodnjo certificiranih medicinskih zaščitnih mask in razkužil skupaj nastopili na trgu.

Aleš Senožetnik

Domžale – Na četrtkovi novinarski konferenci, ki je potekala na sedežu domžalske obrtne zbornice, sta se javnosti predstavili lokalni podjetji UTG Vodnik in Koželj, d. o. o., ki v teh dneh na trg stopata s skupno ponudbo medicinskih zaščitnih mask in razkužilom z dodano nealergeno dišavo lastne izdelave.

UTG Vodnik je sicer poznano kot družinsko podjetje, ki se ukvarja z izdelavo zaščitnih oblačil in osebne varovalne opreme ter uniform, pred kratkim pa so v komendski poslovni coni zagnali še proizvodnjo medicinskih zaščitnih obraznih mask tipa 2. Proizvedejo do sto tisoč mask dnevno, za izdelek pa so pridobili certifikat (postopek certificiranja so opravljali pri selskem podjetju Lotrič Meroslovje), ki zagotavlja ustreznost standardom. Kot poudarja Katarina Vodnik iz podjetja UTG Vodnik, njihove maske niso le higienske, temveč ustrezajo medicinskim standardom. Omogočajo veliko prepustnost zraka, obenem pa bakteriološka filtracija presega 99 odstotkov. Direktor podjetja Uroš Vodnik je ob tem dodal, da jim proizvodna linija v Komendi omogoča lažjo logistiko ter postopna naročila in dobave. Med njihovimi večjimi naročniki so OMV, Arriva Slovenija, Splošna bolnišnica Izola, Diagnostični center Bled ter številna druga podjetja.

Med večjimi kupci Vodnikovih mask so podjetja OMV, Arriva Slovenija, Splošna Bolnišnica Izola, Diagnostični center Bled.

Zoran Poljšak ter Katarina in Uroš Vodnik

Tudi Koželj, d. o. o., iz Doba je družinsko podjetje, ki se ukvarja s predelavo zdravilnih zelišč, proizvodnjo zdravilnih sredstev in kozmetike. Temu pa so pred kratkim dodali še razkužilo s hipoalergeno dišavo, po uporabi katerega na rokah ostane prijeten vonj. Kot je povedal direktor podjetja Zoran Poljšak, jim kapacitete omogočajo izdelavo do tisoč razkužil dnevno, z njimi pa želijo oskrbovati predvsem t. i. ljubljanski bazen. »Na trgu smo zadnji mesec, tako da še tipamo tržišče. Odzivi med tistimi, ki so razkužilo preizkusili, pa so pozitivni,« pravi Poljšak, ki je za izdelek prav tako pridobil ustrezne certifikate.

Sogovorniki pravijo, da so s svojima izdelkoma konkurenčni preostali ponudbi mask in razkužil, v obeh podjetjih pa dodajajo, da na trgu še vedno vlada precejšen kaos. »Cene na trgu so še vedno precej kaotične, nekatere so še vedno od začetka pojava epidemije. Ogromno je tudi zalog vprašljive kakovosti, na javnih razpisih pa se pojavljajo dampinške cene. Smo konkurenčni, kar dokazuje tudi dejstvo, da smo med svoje stranke pridobili nekatera resna podjetja,« pojasnjuje Uroš Vodnik.

Podjetje Koželj iz Doba izdeluje razkužilo s hipoalergeno dišavo.

Poleg večjih naročil obe podjetji svoje izdelke ponujata tudi končnim kupcem preko lastne maloprodaje in internetne trgovine.

Četrt stoletja beleži vesti

Tunški glas že 25 let širi lokalne vesti o dogodkih in ljudeh. Ob obletnici izhajanja glasila so vaščani pripravili tudi kulturni program.

Aleš Senožetnik

Tunjice – Ideja o glasilu se je porodila vaškemu kronistu Ivanu Nograšku, ko je skupaj s Tonetom Palčičem sredi devetdesetih let urejal knjigo o Tunjicah, avtorjema pa je po izdaji ostalo še precej neobjavljenega gradiva.

K sodelovanju sta pritegnila tudi druge sovaščane in tako je prvi urednik postal Valentin Zabavnik, ki je svoje delo opravljal prvih petnajst let, pred desetimi leti pa je urednikovanje prevzela sedanja urednica Milena Erbežnik Klanšek.

Doslej je izšlo že 25 edicij Tunškega glasa, pred vrati pa je že šestindvajseta, ki bo prebivalce vasi razveselila pred koncem letošnjega leta.

Obletnico so v nedeljo popoldne praznovali na igrišču pred podružnično šolo v Tunjicah. Na dogodku, ki so ga popestrili z glasbo in recitalom, so posebno plaketo v znak zahvale podelili Nograšku, ki je pri časopisu ostal dejaven vse do danes.

Zdajšnja urednica Milena Erbežnik Klanšek in pobudnik izhajanja glasila Ivan Nograšek

Prva častna občanka Domžal

Občina Domžale je pred dnevi z nekajmesečno zamudo zaradi epidemije podelila letošnja občinska priznanja. Najvišjega je prejela Vera Vojska.

Jasna Paladin

Domžale – Občina Domžale občinski praznik praznuje aprila, a občinski nagrajenci so svoja priznanja prejeli v začetku septembra, saj slavnosti zaradi epidemije covida-19 prej ni bilo mogoče pripraviti.

Župan Toni Dragar je podelil vrsto priznanj. Nagrade Občine Domžale so prejeli: Šahovska sekcija Društva upokojencev Domžale, Spominčica – Združenje za pomoč pri demenci Slovenije (podružnica Domžale), Slavko Hren in Pia Brodnik. Bronaste plakete so bile podeljene Mirjani Kavčič, Kulturnemu društvu Ženskega pevskega zbora Stane Habe Domžale in Marti Majdič. Srebrno plaketo sta prejela Nina Mav Hrovat in Ivan Kozarič, zlato plaketo pa Franc Hribovšek. Prav posebno pa je bilo letošnje slavje zato, ker so podelili prvo priznanje častni občanki – prejela ga je Vera Vojska. »Nikoli nisem razmišljala o tem, da bi nekoč postala častna občanka. Pravzaprav nisem v življenju naredila nič posebnega, se pa strinjam, da sem v življenju naredila veliko drobnih stvari, s katerimi sem skušala razveseliti in pomagati ljudem. V čast si lahko štejem, da sem si vedno vzela čas, ko so to ljudje želeli. Sami veste, da je včasih to težko, a za to lahko rečem, da mi je uspelo,« je med drugim dejala nova častna občanka, ki je neizbrisni pečat pustila predvsem s skoraj petdesetletnim delom pri občinskem glasilu Slamnik (oz. pred tem Občinski poročevalec).

Letošnji nagrajenci Občine Domžale skupaj z županom Tonijem Dragarjem in vsemi tremi podžupani / Foto: Vido Repanšek (Občina Domžale)

Prenavljajo cesto od Pšajnovice do Lukovice

Pšajnovica – Občina Kamnik obvešča, do bo zaradi rekonstrukcije odseka lokalne ceste Pšajnovica–Šmartno veljala začasna sprememba prometnega režima na območju ceste Pšajnovica–Zlato Polje–Lukovica. Popolna zapora ceste se bo izvajala med 7. septembrom in 7. novembrom. Obvoz iz Kamnika bo mogoč preko Tuhinjske doline po cesti Šmartno v Tuhinju–Kamnik–Domžale–Lukovica.

V nenehnem pričakovanju Škofjeloškega pasijona

Pred prvo premiero nove sezone v Prešernovem gledališču, Škofjeloškim pasijonom očeta Romualda/Lovrenca Marušiča v režiji Jerneja Lorencija je še vse v zraku, razen predstave, ki je pripravljena za oder.

Igor Kavčič

Kranj – Ne pomnimo, da bi se kdaj novinarska konferenca pred novo premiero začela z besedami, da je ta za zdaj še postavljena pod vprašaj. Odlok o nošenju mask v javnih prostorih s konca prejšnjega tedna je namreč v navzkrižju s samo predstavo. »Predstava ne omogoča nošenja mask na odru niti dveh metrov razdalje med igralci, hkrati pa tudi ne želim izpostaviti niti igralcev niti gledališča globam, ki bi lahko sledile,« je v uvodu povedala direktorica Prešernovega gledališča Mirjam Drnovšček: »Seveda podpiram odločitev igralcev, da delajo v neposredni bližini eden ob drugem, od mene pa bi bilo nemoralno, da so zato kaznovani. Iščemo pravna mnenja o tem.«

Jernej Lorenci v Kranju režira četrtič. Premiera Škofjeloškega pasijona, tokrat v koprodukciji z Mestnim gledališčem Ptuj, je bila sicer predvidena v marcu za odprtje 50. Tedna slovenske drame, a je zaradi znanih razlogov odpadla. »Besedilo mi je že pred dvema letoma predlagal Jernej Lorenci, s katerim vedno znova odlično sodelujemo, njegove in afinitete našega gledališča so si namreč vedno bližje,« je povedala vodja umetniškega oddelka gledališča Marinka Poštrak: »Besedilo je boj kot kdaj koli srhljiv prikaz današnjega časa. Nisem si mogla predstavljati, da bomo v tem času ponovno doživeli pasijon. Ekipa se je približala bistvu pasijona, tistemu, kar je doslej ostalo prikrito – to je freska človeškega trpljenja. Božji sin dobesedno postane sin človeka.«

Jernej Lorenci v besedilu vidi temeljni problem v vprašanju krivde brez razloga. Pasijon ima več ravni, na eni strani Jezusa Kristusa kot simbol, mitsko figuro in na drugi strani kot človeka, enega od nas. »V zadnjih časih smo priča nekemu kolektivnemu pasijonu. V dramskem besedilu je opisano neko temeljno samopočutje slovenstva – da nismo nikoli dovolj, da smo majhni, za vse krivi, da se ne maramo in smo bičani, na kar celo pristajamo, češ da si bičanje zaslužimo,« poudarja Lorenci in dodaja: »Besedilo je na ideološki ravni pamflet cerkve, ki je šla iz sakralnega prostora, da bi osvojila civilnega. Zato da bi odvzela prostor odprtega duha, alternative, humorja, cinizma. Gledališče je tisti prečudoviti hudiček, ki uhaja ven iz tega okvira.

Pri oblikovanju jezika so se v predstavi zanašali na različne vire, veliko jim je pripomogel Ludvik Kaluža, ki je pripravil posodobljeno različico Škofjeloškega pasijona za škofjeloški dogodek. »Igralci govorijo jezik, kot bi klepetali med seboj, to je odlika v predstavi. Prepričljivi so v na neki način knjižnem jeziku 18. stoletja,« je povedala lektorica Maja Cerar.

»Ko delam z Jernejem, je to zame čarovnija, zato se kot igralka niti ne sprašujem, zakaj ni obraz tisti, ki je povezava med mano in publiko. Enostavno sem se prepustila izzivu, da je tudi glas lahko medij ali pa recimo podoba hrbta,« o drugačni vlogi na odru pove Darja Reichman, igralski kolega Miha Rodman pa predstavo vidi kot glasbo in ansambel kot orkester, v katerem je nekaj solov, duetov in orkestrske igre, kot v skladbi je malo forte, malo piano ...

Blaž Setnikar je v procesu vaj videl magijo, ki v sodelovanju vsakega člana ekipe pokaže pravo pot. »Takoj sem vedel, da sem na domačem terenu, tudi ob spoznanju, da me zadnjih pet let v predstavah stalno spremlja motiv smrti, trpljenja, ponižanja ... Kako je to videti navzven, boste videli v predstavi.«

V ekipi so še trije gostujoči igralci. Gregor Zorc pove: »V predstavi bolj opisujemo, kot uprizarjamo. Nekaj čudovitega je, da vsak izmed nas svojo predstavo, vsak na svoj način čuti vročino pekla in prho raja.« Miranda Trnjanin je navdušena nad odličnim sodelovanjem celotne ekipe. »Nobenih trenj ni bilo, delamo suvereno in komaj čakamo na premiero.« Podobno razmišlja Doroteja Nadrah, ki o delu z Lorencijem pove: »Jernejevo vodilo je, da je v procesu dela treba iti cel v igro, kar je zelo dragoceno za nas, igralce, in gledalce.«

Dramaturg predstave je Matic Starina, koreograf Gregor Luštek, scenograf Branko Hojnik, kostumografka Belinda Radulovič in skladatelj Branko Rožman. Do zaključka redakcije še ni bilo potrjeno, ali premiera Škofjeloškega pasijona bo ali se odmika v znosnejšo prihodnost.

Plakat za Škofjeloški pasijon sta oblikovala Tina Dobrajc in Mito Gegič.

O svetu, v kakršnem živimo

V času, ko ne vemo, kakšen bo naslednji mesec, Cankarjeva založba predstavlja dve izvirni deli slovenskih avtorjev in pet prevodnih del. O svetu, v kakršnem živimo, in tistem, v katerem ne bi želeli živeti.

Igor Kavčič

Ljubljana – Ozrimo se najprej v slovensko literarno obzorje, kjer se tokrat srečamo z romanom in zbirko esejev. Roman Zaplešiva, Dante je podpisal Milan Dekleva, eden naših najbolj plodovitih literatov, avtor številnih pesniških zbirk in romanov, za katere je prejel več nagrad, leta 2006 za življenjsko delo tudi Prešernovo nagrado. V romanu nas popelje v Dolino smrti v ZDA. Glavna junakinja, plesalka, pianistka in slikarka praznuje svojo devetdesetletnico v neobljudenem kraju, kamor je pred pol stoletja prišla s partnerjem, da bi tam ustvarila plesno gledališče. »Roman govori o ženski z izjemno močno voljo in o ceni, ki jo mora plačati za to, da izpolni svoje sanje, ko nekje na koncu sveta ustanovi svoj tempelj umetnosti,« o romanu pove Dekleva, urednik Andrej Blatnik pa doda, da avtor na zanimiv način opozarja na pogosto in perečo temo vprašanja o smislu umetnosti v današnjem času.

O nekaterih temeljnih vprašanjih današnje družbe beremo v esejih pesnika Esada Babačića na zanj značilen način skozi šport, življenje stranskih ljubljanskih ulic in spomine. »Šport gleda v vzvratnem ogledalu, opozarja pa tudi na tisto, mimo česar po navadi gremo, ne da bi to opazili,« o zbirki esejev z naslovom 'Veš, mašina, svoj dolg' pove Blatnik, medtem ko Babačić ob tem omenja svojo obsedenost s športom in spomine na velike športnike preteklega časa, kot je bil na primer Dražen Petrović. Avtor išče duha, ki je še vedno z nami, a ga ne znamo prepoznati in ovrednotiti.

Rimski dopisnik TV Slovenija Janko Petrovec je prevedel roman Zvestoba, s katerim je bil Marco Missiroli lani med petimi finalisti za najpomembnejšo italijansko knjižno nagrado strega. V slovenščino je prevedeno njegovo delo Opolzkosti v zasebnosti in po Blatnikovih besedah Zvestoba na neki način dopolnjuje ta roman. Začenja se v zrelejših letih in tematski zaplet, ki ga ponuja, komu ostati zvest, ko pride skušnjava, svoji zvezi ali želji, je vsekakor zelo zanimiv. Gre za knjigo, ki je dostopna sleherniku, pravice za snemanje nadaljevanke po knjigi je že odkupil Netflix.

»Roman Kratka zgodovina gibanja češke avtorice Petre Hulove je hrbtna stran Dekline zgodbe Margaret Atwood,« pove urednik. V distopičnem romanu se avtorica loteva teme feminističnega gibanja v radikalizirani različici – feministični diktaturi. Ženske se odločijo moške zapreti v nekakšna prevzgojna taborišča. Roman je postavljen v bližnjo preteklost, v tako imenovani novosvet, v katerem se moške prevzgaja v smislu, da bi ženske spoštovali kot celovite osebe, ne le hlepeli po mladih ženskih telesih in popolnosti. Prevzgoje pa so deležne tudi ženske, ki jim je všeč v starem svetu. »Ti centri so nekakšna feministična diktatura. Avtorica hkrati karikira in radikalizira feminizem do skrajnosti in opozarja, kam pripelje to prevzemanje moškega principa skrajnosti,« dodaja prevajalka Nives Vidrih. O knjigi je moč diskutirati tudi, če je ne preberete.

Knjiga Duh kraja Michela Butorja v prevodu Suzane Koncut je izšla v zbirki S poti. Gre za opise s poti po Sredozemlju, je nekakšna študija krajev in vpliva le-teh tako na prebivalce kot obiskovalce.

Roman Jezero češke pisateljice bolgarskih korenin Biance Bellove, prevedla jo je Anjuša Belehar, je nenavadna knjiga, ki deluje pravljično, postapokaliptično. Zgodba se dogaja na obali velikega jezera, ki je zastrupljeno, ker se vanj mečejo odpadki. Ampak jezero je prebivalcem vir hrane, a tudi spletišče varovanj in tradicije.

Tu je še zadnja, a hkrati prva knjiga letošnjega polletja, težko pričakovani roman Serotonin Michela Houllebecqa v prevodu Iztoka Ilca. Da »ne gre za najbolj srečno knjigo, ob kateri smo enako zgroženi, kot se ob njej zabavamo, saj se spustimo skozi pravi vrtiljak čustev«, meni urednik Aljoša Harlamov. »Roman govori o sedanjosti, ki jo avtor napoveduje. Vse bo šlo v propad. Glavni lik, inženir agronomije, izpusti iz rok svoje življenje, svoje najljubše ženske, službo, ni v pomoč prijatelju, skratka odloči se, da bo tudi življenje izpustil iz rok. Serotonin naj bi ga ozdravil depresije, a nanj ne deluje. Najraje bil umrl od žalosti, proč od vsega sveta. To je roman, ki govori o svetu, v kakršnem živimo,« o zadnjem Houllebecquoem romanu razmišlja Iztok Ilc.

Foto: Igor Kavčič

Medaljo čakala pol leta

Smučarska tekačica Anamarija Lampič je končno dočakala medaljo za tretje mesto v seštevku svetovnega pokala v sprintu. V nedeljo je tekmovala na tekmi poletnega državnega prvenstva, na kateri pa ni bila v ospredju. Naslova sta se veselila mlada Hana Mazi Jamnik in biatlonec Jakov Fak.

Maja Bertoncelj

Kranj – Smučarski tekači se zavzeto pripravljajo na zimsko sezono. V nedeljo so tekmovali v Dolu pri Ljubljani. Na tekaških rolkah so se pomerili za poletno državno prvenstvo in poletni pokal Alpina. Tekmi v obeh članskih konkurencah sta prinesli zanimiv razplet.

Pri članih sta bila na prvih dveh mestih biatlonska A-reprezentanta Jakov Fak (ŠD Pokljuka) in Rok Tršan (TSK Logatec), tretji pa kot najboljši iz smučarsko-tekaških vrst Benjamin Črv (ND Rateča - Planica), sicer član B-ekipe. Omenjena trojka je o zmagovalcu odločila v sprintu. Pri članicah je bila s slabo minuto prednosti kot prva v cilju Hana Mazi Jamnik (NŠD Medvode) iz A-mladinske ekipe. Druga je bila Anja Mandelc (TSK Triglav Kranj), tretja pa Eva Urevc (ŠD Gorje). Anamarija Lampič (TSK Triglav), ena najboljših tekačic na svetu v lanski zimi, je bila četrta. Se je pa tekačica iz Valburge pretekli teden razveselila bronaste medalje za tretje mesto v seštevku sprintov v lanski sezoni svetovnega pokala. Zasluženo medaljo je čakala pol leta. Sezona se je namreč zaradi pandemije

Tudi smučarski tekači so lansko sezono zaključili predčasno, Anamarija Lampič pa je zasluženo bronasto medaljo za seštevek sprintov okrog vratu prejela šele po pol leta. / Foto: arhiv SZS

covida-19 končala predčasno. »Mislila sem že, da medalje sploh ne bom dobila. Res sem jo zelo vesela,« je pojasnila Anamarija Lampič in dodala nekaj besed o lanski sezoni in o pripravah na novo: »Minula sezona je bila res eksplozija. Tudi zame je bila morda celo prevelik preskok. Sem tip človeka, ki gre rad po stopnicah. Lani je bilo kar nekaj stopnic, ne samo ena. Če bo letošnja sezona takšna, kot je bila lanska, ali vsaj polovico tako uspešna, bom že zelo zadovoljna. Priprave gredo po načrtu. Letos je bil pristop zaradi koronavirusa sicer malce drugačen. V aprilu si nisem vzela tritedenskega dopusta za glavo in telo. Nisem prekinila treningov. Posledično smo bili z Boštjanom Klavžarjem in Stefanom Saraccom mnenja, da se počasi lotimo nove sezone in da začnemo z intervali malce kasneje, saj je od prejšnje sezone tega še veliko ostalo in telo zato potrebuje malce več počitka. Ko se je odprla meja s Hrvaško, sem šla za dva tedna na Korčulo, kjer sem imela prve priprave. Trenirala sem vsak dan, pogoji so bili odlični tako za kolo kot za rolke in tek. Potem so sledile prve prave priprave z italijansko ekipo, bili smo en teden v Val di Fiemmeju in en teden v Anterselvi. Nazadnje sem bila v Oberhofu, kjer sem v 12 dneh preživela približno 20 ur na snegu.«

Do začetka nove zimske sezone je še veliko časa za trening. Čim bolje ga bo skušala izkoristiti tudi slovenska reprezentanca. »Načrtujemo priprave v Planici in Dobbiacu in nato konec oktobra v Dachsteinu. Mislim, da bo zadeva šla skozi, če ne bo kakšnega zapiranja mej ali karanten. V tem primeru bo treba načrte nekoliko spremeniti. Za zdaj ostajamo optimisti,« je povedal Nejc Brodar, glavni trener slovenske tekaške reprezentance. Prve uradne informacije glede poteka nove sezone svetovnega pokala naj bi bile znane 16. septembra, ko je napovedana video konferenca z Mednarodno smučarsko zvezo. Brodar pa na začetku računa na Anamarijo Lampič, Evo Urevc, Miha Šimenca, Janeza Lampiča in Luko Markuna.

Na Vršiču padla dva rekorda

Šesti Red Bull Gony Poni ni postregel z rekordno udeležbo, sta pa za rekordna časa poskrbela Gorenjca Luka Kovačič in Laura Šimenc.

Maja Bertoncelj

Kranjska Gora – Sliši se skoraj neverjetno, da je mogoče iz Kranjske Gore na Vršič s ponijem prigoniti v manj kot štiridesetih minutah. To je v soboto, v šesti izvedbi tekmovanja Red Bull Gony Poni, uspelo Kranjčanu Luki Kovačiču. Nov mejnik je 39 minut in 39 sekund. Lanski rekord Luke Tavčarja je popravil za več kot minuto.

»Lani sem bil drugi in rekel sem si, da moram letos popraviti napako. Kot vedno sem dal vse od sebe, vedno je treba iti do konca in potem si lahko zadovoljen s seboj. Pritisnil sem, kolikor je šlo. Na koncu je bil dober čas in to je to. To je vse. Se pa da današnji čas še izboljšati,« je bil zadovoljen Luka Kovačič, v prvi vrsti gorski tekač, o katerem smo pisali pred

Luka Kovačič je letos postavil še en časovni mejnik: vzpona s ponijem na Vršič. / Foto: Siniša Kanižaj

kratkim, ko je v rekordnem času pretekel pet najvišjih slovenskih vrhov. Dobro se počuti tudi na kolesu. Ne nazadnje je pred leti treniral cestno kolesarstvo. Za Kovačičem je bil v cilju Srečko Brulc, kot tretji pa Alexander Peter.

Rekord je padel tudi v ženski konkurenci. Lastnega je izboljšala prav tako izjemna Laura Šimenc, ki je zmagala četrtič zapored. Čas pa 45 minut in 48 sekund. Prehiteli so jo le trije fantje. »Približno tri kilometre pred ciljem sem ugotovila, da sem zlomila krmilo. Desni del se je začel premikati, zato nisem več poganjala stoje, da ga ne bi odlomila do konca, in sem malce previdneje nadaljevala sede,« je pojasnila Laura Šimenc. Tako kot Kovačič je bila razred zase. Druga je bila Barbara Trunkelj, tretja pa Tanja Rode. Podelili so tudi nagrade naj retro bejb, to je postala Tina Mezeg, naj retro tip pa je postal Jan Kozina, naj retro skupina pa par Mirjana in Stefan Svenda.

Število udeležencev, ki so se s poniji podali na naš najvišji cestni prelaz, je bilo letos omejeno na petsto. Znotraj dveh ur od starta je v cilj prišlo 397 kolesarjev in 64 kolesark.

Strelci tekmovali za regijske naslove

Železniki – V organizaciji Gorenjske strelske zveze je v Železnikih potekalo regijsko prvenstvo v streljanju z malokalibrskim orožjem. Regijski prvaki so postali: člani MK pištola proste izbire: Sandi Masnec, SD Škofja Loka; člani MK puška 60 strelov leže: Mitja Žižmond, SD Preddvor; kadetinje MK puška 60 strelov leže: Manca Košir, SD Gorenja vas; člani MK športna pištola 25 m: Sandi Masnec, SD Škofja Loka; člani MK standard pištola 25 m: Tomaž Prelec, SD Lotrič Železniki; mladinke MK športna pištola 25 m: Anja Prezelj, SD Lotrič Železniki; članice MK športna pištola 25 m: Nika Ahačič Srednik, SD Lotrič Železniki, in mladinci MK športna pištola 25 m: Matija Kecelj, SD Domžale. Kot je pojasnil Branko Košir, predsednik Gorenjske strelske zveze, se bodo najboljši udeležili državnega prvenstva, ki bo sredi septembra na Pragerskem.

Foto: arhiv tekmovanja

Tekmovanje je potekalo v Železnikih na elektronske tarče.

Zmagi za Dob in Radomlje, Triglav poražen

Kranj – Pretekli konec tedna so nogometaši v drugi slovenski ligi odigrali tekme 5. kroga. Roltek Dob je doma s 3 : 1 premagal Rudar Velenje, triglavani so gostovali pri Brežicah Terme Čatež in izgubili z 1 : 0, nogometaši Kalcer Radomlje pa so v gosteh pri Jadranu Dekani zmagali z 0 : 1. So tudi vodilni na lestvici. Nogometaši v tretji slovenski nogometni ligi zahod so odigrali tekme 4. kroga. Predstavniki Gorenjske so dosegli naslednje rezultate: Tinex Šenčur : Sava Kranj 6 : 0, Svoboda Ljubljana : Šobec Lesce 5 : 1, Arol Škofja Loka : Postojna 1 : 1 in Žiri : TKK Tolmin 0 : 2. Na lestvici vodi Ilirija 1911 z 12 točkami, Tinex Šenčur je četrti. V gorenjski nogometni ligi so bile tekme 2. kroga. Rezultati: Bitnje dobrozasenci.si : Britof 1 : 2, Bohinj : Velesovo Cerklje 3 : 2, Naklo : Polet 3 : 2, Preddvor : Bled Hirter 0 : 2, Kranjska Gora : SIJ Acroni Jesenice 0 : 7 in Visoko : Niko Železniki 6 : 0. Prosti so bili nogometaši Zarice Kranj.

Velika Franja Italijanu in Gorenjki

Ljubljana – V nedeljo je potekal Maraton Franja, največja rekreativna kolesarska prireditev v Sloveniji. Zaradi covida-19 so jo iz tradicionalnega junijskega termina prestavili na septembra, prilagodili so tudi število udeležencev: po petsto na vsaki dirki. Najprestižnejša zmaga na Veliki Franji je šla v Italijo. Najhitrejši je bil Andrea Chiminello. Najboljši Slovenec je bil na drugem mestu Matej Lovše. Pri ženskah je na vrhu Gorenjka Laura Šimenc. Po tem, ko je bila v soboto nepremagljiva na vzponu s poniji na Vršič, je dan kasneje dobila še Veliko Franjo. Na Mali Franji sta bila najhitrejša Matic Plaznik in Sara Markovič.

Na maratonu Franja vsako leto nastopi veliko Gorenjcev in se uvrščajo tudi med najboljše. V objektiv smo ujeli nekdanjega smučarskega skakalca Roberta Kranjca (desno), ki je bil na Veliki Franji skupno 16., in Mitja Otra (levo), ki je v cilj prišel mesto za njim. / Foto: Maja Bertoncelj

Planinski izlet: Monte Vualt (1752 m n. m.) in Monte Forchiadice (1579 m n. m.)

Krog za dušo in srce

Krog za dušo nad karnijsko vasico Dordolla. Pretkano speljana pot, ki uživaško premaguje strmino. Razgledna, panoramska pot, na kateri zaigra srce.

Jelena Justin

Karnijske Alpe me navdušujejo. Ja, vem, da ste to že opazili. Odkrivanje stezic, ki so manj znane, ki vijugajo po strminah, ki jih niti ne občutimo, na vrhu pa nam razgledi vzamejo sapo, je nekaj, kar napolni izpraznjene akumulatorje. Danes bomo obiskali tri vrhove, ki so v neposredni bližini bivaka Cjasut dal Scior, ki ga zelo dobro poznajo gorski kolesarji, saj mimo poteka izredno lepa, a tudi zahtevna gorskokolesarska pot.

Zapeljemo se skozi Trbiž in nadaljujemo mimo Tablje do Mužaca, kjer zavijemo desno v mestece, potem pa sledimo oznakam za dolino Val Aupa. Po nekaj kilometrih zagledamo na desni tablo Dordolla, mi pa peljemo še nekaj sto metrov naprej, kjer sta kovinski most čez reko Aupa in manjše parkirišče, kjer parkiramo.

Z vzponom do vasi Dordolla začnemo prečkanje mostu, kjer je lokalna oznaka La Cengle Dordolla. Te lokalne poti ureja domačin iz Dordolle in so res lično speljane in urejene. Po stopnicah se povzpnemo skozi gozd do vasi Dordolla, kjer dosežemo dve markirani poti, ki greste nekaj minut v isto smer, poti št. 422 in 425. Naša pot za vzpon bo 425, 422 pa za sestop. Pot 425 nas vodi čez travnik nad vasjo, nato pa zaide v gozd in se začne strmo vzpenjati v okljukih. Speljana je res pretkano, tako da strmine ne občutimo. Na razpotju nadaljujemo levo, nato pa kmalu dosežemo še eno razpotje, kjer zapustimo pot 425 (ta pelje vse tja do bivaka Bianchi, kar smo pred leti že prehodili). Zavijemo levo na lokalno potko, označeno z lesenimi tablicami in modrimi črkami – »La Lope«, ki pelje v smeri bivaka Cjasut dal Scior. Ta pot se strmo vzpenja skozi gozd. Kratki in strmi okljuki hitro pridobivajo višino. Menjavata se smrekov in bukov gozd, občasno je celo nekaj skal. Za našim hrbtom se pokažeta Monticello nad Mužcem in Lipnik v daljavi. Dosežemo ostaline nekakšnega kamnitega objekta. Smo na poti št. 422. Zavijemo desno in v nadaljnjih 30 minutah dosežemo bivak Cjasut dal Scior, 1742 m n. m. Nad bivakom je severni Monte Vualt, 1752 m n. m., ki ga imenujejo tudi Belvedere. Pogled na jug se ustavi na južnem Monte Vualtu, 1726 m n. m. Najprej se povzpnemo na severnega, do katerega je pet minut. Vrh postreže s čudovitim razgledom v krogu 360 stopinj. Pa če začnemo na zahodni strani: Monticello, Cimadors Alto, Grauzaria, Sernio, Creta di Mezzodi, Tersadia, Monte Flop, v daljavi najvišji vrh Karnijcev Monte Coglians. Če pogledamo bolj na sever, vidimo Monte Lodin, Zermulo, Veliki Koritnik, Konjski špik, Krniške skale, Creto dal Cronz. Proti zahodu se razprostira pogled od Glerijskih špic, Monte Chiavalsa, Zuc dal Bora, Crostisa in Pisimonija. Pogled na jug se ustavi na Lopiču in Javorju ter vrhovih nad Rezijo. Z malce sreče bomo videli tudi Dolomite in Visoke Ture. Razgled, ki mu ni prav nič oporekat. Z enakim razgledom postreže tudi južni Monte Vualt. Vrnemo se do bivaka Cjasut dal Scior, kjer začnemo sestop do stika s potjo »La Lope«, kjer smo prej dosegli pot št. 422, po kateri zdaj nadaljujemo sestop. Vmes obiščemo še Monte Forchiadice, kjer je na vrhu celo skrinjica, vendar brez žiga in vpisne knjige. Na odcep nas opozori lesena tablica z modrimi črkami. S sestopom nadaljujemo po poti 422. Pot je izjemno razgledna, saj imamo Creto Grauzario in Monte Sernio ves čas pred seboj. Pot lepo vijuga po odprtem terenu. Naj opozorim, da bodimo pozorni na gorske kolesarje, ki so izjemno vljudni in pozorni na planince. Opozorijo, ko se nam približujejo. Razgledna pot zavijuga v gozd, kjer se v okljukih strmo spušča, nato pa preči v levo, da dosežemo vas Dordolla, od koder se vrnemo po La Cengle Dordolla nazaj do jeklenega konjička.

Z razgledne klopi pred bivakom Cjasut dal Scior sta Creta Grauzaria in Monte Sernio na dosegu roke. / Foto: Jelena Justin

Foto: Jelena Justin

Pogled z južnega Monte Vualta na bivak Cjasut dal Scior in severni Monte Vualt

Pomol, ki vodi na južni Monte Vualt, zasnežena gora levo je Zuc Dal Bor. / Foto: Jelena Justin

Nadmorska višina: 1752 m
Višinska razlika: 1300 m
Trajanje: 7 ur
Zahtevnost: ★★★★★

Glasova Kolesarjenja

Med Sotlo in Donačko goro

Grega Flajnik

Izhodišče tokratnega kolesarjenja bo Rogaška Slatina, ki kot zdravilišče z dolgoletno tradicijo nudi mnoge možnosti za preživljanje prostega časa. Lahko se sprehodite po zdraviliškem parku, pijete zdravilno mineralno vodo Donat Mg direktno iz izvira ter začutite veličastnost stekla in kristala v Kristalni dvorani. V sodobnem Aninem dvoru boste na enem mestu izvedeli vse o Rogaški Slatini. V Steklarni Rogaška boste navdušeni nad ročno ustvarjenimi kristalnimi izdelki, ženske morate obiskati podjetje Afrodita. Na spletni strani Rogaške lahko poiščete kolesarski zemljevid z različno dolgimi trasami. Predlagam 33-kilometrski krog najprej ob reki Sotli navzgor. Iz Rogaške Slatine peljete do naselij Tržišče in Brezovca pri Rogatcu. V Rogatcu, ki je stisnjen med Sotlo in Donačko goro, si boste lahko ogledali muzej na prostem, lepo obnovljen dvorec Strmol, ki so ga leta 1436 grofje Celjski podelili Jakobu Strmolskemu iz Cerkelj na Gorenjskem. Pot vas še vedno vodi ob Sotli do vasi Vidina, Dobovec, kjer se ločite od Sotle in se začnete vzpenjati proti Logu (čaka vas 300 višinskih metrov vzpona, a vožnja med goricami z lepimi pogledi je plačilo za trud). Ves čas je na vaši desni Donačka gora, ki jo sestavljajo trije hribi. Kmalu se pot spusti v vas Žahenberc, kjer zvijete desno v Tlake in čez cesto Rogatec–Ptuj v vas Strmec pri Sv. Florjanu. Po stranski cesti se nato peljemo še v Zgornje Sečevo in Cerovec, ki se pravzaprav nahaja že pod še bolj markantno goro Boč. Od Cerovca se spustite še v naselje Ločendol in pridete nazaj v izhodišče v Rogaški. Če vam je vzpon na Log odveč, lahko že v Rogatcu zavijete proti Majšperku in v vasi Žahenbrc zavijete levo na vinsko cesto proti vasi Tlake. Od tu naprej pa po prej omenjeni trasi.

Bolj zagnani si boste izbrali vzpon na Boč, ki je visok nekaj manj kot 1000 metrov in najbolj dominanten vrh v okolici. Njegovega vrha, na katerem stojita oddajnik in razgledni stolp, ne moremo spregledati. Iz Rogaške se peljete do Zgornje Kostrivice in od tam do planinskega doma, ki stoji dobrih 300 višinskih metrov pod vrhom. Od tu vas makadamska pot pripelje čisto na vrh. Predlagam, da se od doma po asfaltirani cesti spustite naprej do Zgornjih Poljčan na drugi strani. Od tu pa ostro levo proti Lovniku in naprej proti naselju Podplat, ki leži na precej prometni cesti iz Celja proti Rogaški. Zato predlagam, da se po Kačjem Dolu po stranskih cestah, a z nekaj vzponi, zapeljete nazaj v Rogaško. Če vam je ljubše, lahko omenjen krog kolesarite v obratni smeri. V nobenem primeru vzpon s kolesom ni lahek, saj se boste povzpeli za 750 višinskih metrov.

Večji del poti boste kolesarili pod Donačko goro.

Podelili znake kakovosti

Na dogodku Dobrote slovenskih kmetij so podelili priznanja najbolje ocenjenim izdelkom. Najvišje priznanje, znak kakovosti, je prejelo tudi šest gorenjskih kmetij, dve med njimi sta dobili dva znaka.

Cveto Zaplotnik

Kranj – Letošnji dogodek Dobrote slovenskih kmetij je bil zaradi koronarazmer nekoliko drugačen kot običajno. Namesto razstave najbolje ocenjenih izdelkov so pripravili le tržnico s ponudbo izdelkov in izdali katalog v elektronski obliki, v katerem so izdelke predstavili s fotografijami. Na tržnici, ki je bila v soboto v minoritskem samostanu na Ptuju, so se predstavile kmetije iz vse Slovenije, razglasili pa so tudi rezultate ocenjevanja v petnajstih skupinah izdelkov in podelili le priznanja – zlata, srebrna in bronasta priznanja ter znake kakovosti.

Najvišje priznanje, znak kakovosti, so dobile kmetije, ki so za enak izdelek tri leta zapored osvojile zlato priznanje. Letos so prireditelji podelili 91 znakov kakovosti, od tega največ za mlečne in krušne izdelke ter za olja. Med dobitniki priznanj so tudi gorenjske kmetije. Primož Zupan s Prebačevega je prejel znak kakovosti za kislo repo, kmetija Odems iz Predoselj, na kateri gospodarita Darija in Ggregor Ovsenik, za skuto in za liptaver, Barbara Toman z Brega pri Žirovnici za domačo skuto, Miha Škantar iz Stare Fužine za albuminsko kozjo skuto in za kozji zeliščni namaz, Katarina Zupan iz Radovne za poltrdi sir Klemen, Matej Rozman z Jame pri Kranju pa za premium konopljin čaj.

Kmetije iz Slovenije in iz zamejstva so letos na ocenjevanje dale 946 izdelkov.

Katarina Zupan iz Radovne ob čredi krav

Barbara Toman z Brega pri Žirovnici je doslej za mlečne izdelke prejela že več priznanj.

Darija in Gregor Ovsenik z Odemsove kmetije v Predosljah predelujata v izdelke seneno mleko.

Škoda ogroža obstoj kmetij

V kmetijsko-gozdarski zbornici ugotavljajo, da sedanji sistem za zmanjšanje tveganj v kmetijstvu ni dovolj učinkovit.

Cveto Zaplotnik

Kranj – »Vreme letos ni najbolj naklonjeno normalni in nemoteni kmetijski pridelavi. Aprila je bila pozeba, ki je pustila usodne posledice na sadnem drevju, sledila je spomladanska suša, ki je precej prizadela nekatere poljščine, zlasti pšenico, in nato obdobje prekomernih padavin, ki je oteževalo letošnjo žetev. Že od začetka junija se hkrati s precejšnjimi temperaturnimi nihanji pojavljajo tudi lokalna neurja in toča,« ugotavljajo v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. Na širšem gorenjskem območju je bilo najhuje ob koncu julija, ko je toča zajela območje občin Komenda, Kamnik, Domžale in Mengeš, ter ob koncu avgusta, ko je neurje z močnim vetrom prizadelo Bohinj.

Škoda, ki jih v kmetijstvu povzročajo neurja, ogroža obstoj in razvoj kmetij, še zlasti tistih, ki se preživljajo s kmetovanjem, opozarjajo v zbornici in poudarjajo, da je učinkovitejše upravljanje s tveganji eno ključnih vprašanj za obstoj in razvoj kmetijstva v Sloveniji. Sedanji mehanizmi po mnenju zbornice ne zagotavljajo učinkovitega upravljanja s tveganji, zato predlagajo, da bi v okviru skupne kmetijske politike namenili več denarja za naložbe za zmanjšanje tveganj (zaščita proti toči, pozebi, suši, poplavam ...), oblikovali sistem zavarovanja z najvišjo stopnjo sofinanciranja ter ustanovili rizični sklad za pokritje škod.

Jutri tradicionalni Dan koruze v Jabljah

Mengeš – Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana in Kmetijski inštitut Slovenije bosta jutri, v sredo, z začetkom ob desetih dopoldne pripravila na poskusnem polju inštituta v Jabljah pri Mengšu tradicionalni Dan koruze. Udeleženci si bodo ogledali poskus s 84 sortami koruze, ki jih bodo predstavili zastopniki različnih semenarskih hiš. Damjana Ilijaš iz kmetijsko-gozdarskega zavoda bo predstavila vremenske razmere pri pridelovanju koruze od setve do žetve, Robert Leskovšek in Anže Rovanšek s kmetijskega inštituta pa strategijo uravnavanja plevelov v koruzi in s tem povezane rezultate projekta. Srečanje bo tudi priložnost za izmenjavo izkušenj med pridelovalci in strokovnjaki.

Volilna opravila so v polnem teku

Kranj – Volitve v svet Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in v svete trinajstih območnih enot, med njimi tudi v svet enote Kranj, bodo za kmete in druge fizične osebe 4. oktobra, za podjetja, zadruge in druge pravne osebe pa že 30. septembra. Volilna opravila so v polnem teku, v soboto, 5. septembra, opolnoči je že potekel rok, do katerega so morale vložiti kandidature pravne osebe, v sredo, 9. septembra, opolnoči pa bo potekel rok še za fizične osebe. Kandidature bo pregledala volilna komisija, ki bo za pravne osebe najkasneje do 12. septembra in za fizične osebe najkasneje do 16. septembra objavila razglas potrjenih kandidatnih list oziroma kandidatur.

Finančna pomoč zaradi izpada pridelka

Cveto Zaplotnik

Kranj – Vlada je na četrtkovi seji sprejela odlok o finančni pomoči kmetijskim gospodarstvom, ki so v letošnjih neurjih utrpela škodo. Z odlokom je določila, kdo je upravičen do odškodnine, kakšni so pogoji, kako se bo izračunala odškodnina in kakšen bo postopek dodelitve pomoči. Do pomoči bodo upravičena kmetijska gospodarstva, ki so prijavila škodo in so v primerjavi z običajno letino utrpela najmanj 30 odstotkov izpada pridelka. Najnižji znesek pomoči je sto evrov, znesek pa se zniža za polovico, če oškodovanec ni sklenil z zavarovalnico zavarovanja posevkov in plodov.

Neugodne vremenske razmere so letos v 53 občinah prizadele 1474 kmetijskih gospodarstev oziroma skupno 8080 hektarjev kmetijskih zemljišč. Neurja so prizadela 6446 hektarjev žit in poljščin, 625 hektarjev vinogradov, 485 hektarjev hmelja, 393 hektarjev sadovnjakov, 75 hektarjev zelenjadnic in 56 hektarjev travinja. Največ škode je bilo na žitih in poljščinah, za 3,8 milijona evrov, in pri pridelavi hmelja, za 2,9 milijona evrov.

Kadrovske spremembe

Cveto Zaplotnik

Kranj – Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki sodi pod okrilje ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, bo še naprej kot vršilec dolžnosti generalnega direktorja vodil dr. Jernej Drofenik. Vlada ga je prvič imenovala za vršilca dolžnosti marca, a ker na ministrstvu v natečajnem postopku niso izbrali nobenega kandidata, so začeli nov postopek. Ker bo Drofeniku 15. septembra potekel (največ) polletni mandat, ga je vlada na četrtkovi seji ponovno imenovala za vršilca dolžnosti, tudi tokrat do imenovanja direktorja po natečajnem postopku, a najdlje za pol leta, to je do 15. marca prihodnje leto. Drofenik je doktor kemijskih znanosti in je na upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin zaposlen od leta 2002.

Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Aleksandra Pivec pa predlaga vladi, da predčasno, še pred potekom štiriletnega mandata razreši Damjana Oražma z mesta direktorja Zavoda za gozdove Slovenije. Vlada se je z razlogi za razrešitev direktorja seznanila na četrtkovi seji.

Odkupne cene mleka

Cveto Zaplotnik

Kranj – Po podatkih Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja so mlekarne julija za mleko, dostavljeno v mlekarno ter s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin, plačale v povprečju 29,62 evra za sto kilogramov, kar je bilo za 25 centov ali 0,85 odstotka več kot mesec prej. Ker je mleko v povprečju vsebovalo 3,97 odstotka maščobe in 3,36 odstotka beljakovin, je bila povprečna dejanska odkupna cena 32,13 evra in je bila za 7 centov ali za 0,22 odstotka nižja kot junija. Odkupovalci so za mleko s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin plačali povprečno 27,40 evra za sto kilogramov, cena, izračunana glede na dejansko vsebnost maščob in beljakovin v mleku, pa je znašala 30,16 evra.

Odkupna cena (v evrih/100 kg) za mleko s 3,7 odstotka maščobe in 3,15 odstotka beljakovin (standardna) in glede na dejansko vsebnost maščobe in beljakovin (dejanska)

Mesec	Cena mlekarn		Cena odkupovalcev	
	*standardna	*dejanska	*standardna	*dejanska
December 2012	31,00	32,56	26,56	30,71
December 2013	36,23	38,36	31,06	36,12
December 2014	32,64	34,09	27,77	31,72
December 2015	28,88	30,70	24,86	28,33
December 2016	26,84	30,01	24,15	28,18
December 2017	32,87	35,25	28,63	32,97
December 2018	31,43	34,40	28,37	31,95
December 2019	32,26	36,62	29,55	34,16
Maj 2020	29,35	32,15	25,97	30,00
Junij 2020	29,37	32,20	26,14	30,10
Julij 2020	29,62	32,13	27,40	30,16

V nesreči umrla tujca

Simon Šubic

Dolenja vas – V četrtkovi smrtni nesreči pri Dolenji vasi, o kateri smo poročali v petek, sta umrla motorist in potnica na motorju, oba tuja državljana. Letos je na gorenjskih cestah umrlo že devet udeležencev, toliko kot lani v celem letu.

Po ugotovitvah policije se je nesreča na cesti med Bukovico in Dolenjo vasjo zgodila v četrtek opoldne, ko je motorist med prehitevanjem vozila na nasprotnem smernem vozišču silovito trčil v avtomobil, ki je pripeljal nasproti. Motorist in potnica sta umrla na kraju nesreče, voznik osebnega vozila pa se je po podatkih policije lažje poškodoval.

Cesta Škofja Loka–Železniki je bila zaradi odstranitve posledic nesreče zaprta več kot pet ur.

Ni upošteval opozorila policistov

Kranj – Kranjski policisti so v nedeljo ponoči na podlagi prijave obravnavali moškega, ki je bil močno pod vplivom alkohola. Prijavitelj jim je sporočil, da leži ob vozilu. Policisti so ga na kraju izsledili in opozorili, naj se ne usede za volan. A opozorila ni upošteval, saj se je po krajšem času z vozilom odpeljal. Preizkus alkoholiziranosti je pri njem pokazal rezultat 0,91 mg/l alkohola. V Tržiču pa so policisti iz prometa izločili voznika, ki je bil brez vozniškega dovoljenja in tudi pod vplivom alkohola (0,52 mg/l).

Iskali so ju v nedeljo

Mojstrana, Britof – V nedeljo okoli 21.30 se je med vračanjem s Triglava v dolini Vrata zaradi teme izgubil planinec. Gorski reševalci iz Mojstrane so obnemoglega planinca našli in ga pospremili v dolino. V Britofu pa so v nedeljo popoldan pogrešili starejšega moškega, zato so sprožili iskalno akcijo. Še preden se je zares začela, so policisti moškega našli pri kontroli.

S pištolo ustrelil v zrak

Kranj – Kranjski policisti so v petek pozno zvečer obravnavali moškega, ki je med kršitvijo javnega reda in miru z orožjem ustrelil še v zrak. Zaradi uporabe orožja ni bil nihče poškodovan, v dogodku pa sta bili udeleženi dve osebi, so pojasnili. Policisti so kršitelju pištolo zasegli in ga obravnavajo zaradi suma kaznivega dejanja. Postopek še poteka.

Gorel stolp z uro

Kranj – Na Drulovki v Kranju je včeraj okoli 7. ure zagorel stolp z uro na trgovini Mercator. Gasilci so požar pogasili, s stolpa odstranili pločevino in ožgane dele stolpa, nazadnje pa še pregledali okolico s termovizijsko kamero. Na kraju je bila prisotna policija in dežurni vzdrževalec Mercatorja.

Kolesar umrl zaradi zdravstvenih težav

Naklo – Policisti so v petek opoldan v Naklem obravnavali smrt kolesarja. Ugotovili so, da ni šlo za prometno nesrečo, saj je bila smrt kolesarja posledica zdravstvenih težav. Odrejena je bila sanitarna obdukcija.

V Preddvoru so se tretjič zbrali prvi posredovalci

Na tretjem srečanju prvih posredovalcev je šestnajst ekip iz vse Slovenije tudi tekmovalo. Zanimanje za sodelovanje na srečanju izrazili tudi prvi posredovalci iz Hrvaške in Bosne.

Simon Šubic

Eden od scenarijev je predvideval ukrepanje prvih posredovalcev zaradi hudih opeklin kmeta. / Foto: Simon Šubic

Preddvor – Jezero Črnava v Preddvoru je bilo drugo leto zapored prizorišče srečanja prvih posredovalcev, prostovoljcev, večinoma iz vrst gasilcev, ki so usposobljeni za postopke oživljanja ter ukrepanje pri možganski in srčni kapi, hudih krvavitvah, odstranitvi tujkov iz dihal ... Že tretje letno srečanje po vrsti je organiziralo Društvo prvih posredovalcev, pred tremi leti ustanovljeno z namenom promocije pomena dela prvih posredovalcev v javnosti. Srečanje je zato namenjeno tudi širši javnosti, že od začetka pa ima tudi tekmovalni značaj. »Namen srečanja je tudi izobraževanje prvih posredovalcev, da se ti med seboj spoznavajo, kaj novega naučijo in izmenjajo izkušnje,« je razložil predsednik društva Dejan Rogelj. »Letos so se za udeležbo na srečanju zanimali tudi iz tujine, natančneje iz Bosne in Hercegovine ter iz Hrvaške, a sta obe ekipi zaradi protikoronskih ukrepov morali sodelovanje odpovedati. Upamo, da ju bomo lahko gostili že na naslednjem srečanju,« je dodal.

Dejan Rogelj, predsednik Društva prvih posredovalcev / Foto: Simon Šubic

V Sloveniji je sicer po neuradnih informacijah že okoli osem tisoč certificiranih prvih posredovalcev različnih starosti in smo na tem področju med najbolj naprednimi evropskimi državami, je povedal Rogelj. Mrežo prvih posredovalcev vodijo zdravstveni domovi, ki poskrbijo tudi za njihovo usposabljanje. »Prvi posredovalci do izraza najbolj pridejo v oddaljenih krajih, kjer reševalno vozilo potrebuje več časa za prihod. Njihovo posredovanje je pomembno predvsem ob srčnih zastojih, hudih krvavitvah in podobnih primerih, kjer šteje vsaka minuta,« je še razložil.

Letos se je v tekmovanju pomerilo šestnajst ekip iz vse Slovenije. Večinoma so prišle iz vrst prostovoljnih gasilcev, po eno ekipo pa sta prispevali še Policijska uprava Kranj in Gasilsko reševalna služba Kranj. Tekmovalci so morali pokazati svoje znanje na osmih različnih scenarijih, ki so odsevali realne primere, v katerih prve posredovalce praviloma aktivirajo. V enem od scenarijev so morale tričlanske ekipe veslati in nato zaustaviti hude krvavitve pri zabodeni osebi. Čakal jih je tudi spust po vrvi in reanimacija otroka, ki se je utopil v vodi, pomagati so morali kmetu, ki ga pri popravilu traktorja opeče olje. Pomagali so osebi, ki so jo popikale ose, pa mladostniku, ki je imel srčni zastoj zaradi zaužitja prepovedanih poživil, poškodovanemu gozdarju s srčnim zastojem, dojenčku s tujkom v dihalih in nezavestni mami. V enem od scenarijev je prišlo do zastrupitve z monoksidom, v zadnjem pa je pri odbojki žoga v glavo zadela otroka, ki je pri tem doživel srčni zastoj. Največ znanja je pokazala ekipa iz Ivanjega sela, drugi so bili prvi posredovalci iz Cerknice in tretji iz Vodic.

Poleg tekmovanja so si obiskovalci lahko ogledali reševalno in gasilsko vozilo, se učili oživljanja v mobilni simulacijski enoti SIM Centra, jahali konje, na ogled pa je bila tudi reševalna vaja v traktorski nesreči z vozom hlodov.

Varno tudi v železniškem prometu

Policija ta teden skupaj s Slovenskimi železnicami nadzira prehajanje železniške proge in obnašanje na vlakih. V Sloveniji je 721 nivojskih prehodov ceste čez železniške proge.

Simon Šubic

Kranj – Policija ta teden skupaj s Slovenskimi železnicami sodeluje v mednarodni preventivni akciji RAILPOL-a, evropskega združenja policij, ki skrbijo za varnost na železnicah. Nadzirali bodo tako prehajanje železniške proge kot obnašanje na vlaku, so sporočili.

Železniški promet v Sloveniji predstavlja pomemben del prometnih povezav, saj se z vlakom dnevno vozi okoli 38 tisoč potnikov, železnice pa se na 721 nivojskih prehodih v Sloveniji srečajo tudi s cestami. »Žal se na železniških tirih nesreče še vedno dogajajo, saj nekateri teh pravil ne upoštevajo ali pa celo prečijo progo tam, kjer to ni dovoljeno. Prav tako se kršitve dogajajo tudi na samih vlakih, ko potniki denimo vstopajo ali izstopajo iz premikajočega se vlaka, uničujejo inventar itd.,« opozarjajo na policiji.

Prometna pravila velevajo, da ima na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo vedno prednost vlak ali drugo tirno vozilo. Voznik se mora prehodu približevati previdno in tako, da lahko varno ustavi pred prehodom. Če se je na drugi strani prehoda čez tire zaradi gneče že naredila kolona vozil, obvezno ustavite vozilo pred prehodom in nikar ne silite čez, tudi če se kolona počasi premika. Zgodi se namreč lahko, da se vlak začne približevati v trenutku, ko boste z vozilom ravno na tirih in se ne boste imeli kam umakniti. Čez prehod zapeljite šele, ko ga boste lahko v celoti, hitro in varno tudi prečili. Nikoli tudi ne vozite mimo spuščenih zapornic ali polzapornic. Še posebej nevarni so prehodi brez zapornic ali brez svetlobnih znakov, zlasti ob zmanjšani vidljivosti, zato policija tam svetuje še dodatno previdnost in pozornost. Pomembno je tudi vedeti, da je zavorna pot vlaka dolga, pogosto več sto metrov, zavorna pot težkega vlaka pa je lahko dolga tudi do kilometra, zato vlakov nikakor ne izsiljujte. Tudi prečkanje proge, kjer ni cestnega prehoda čez železniško progo, je zelo nevarno in zato prepovedano.

V Sloveniji je 721 nivojskih prehodov ceste čez železniško progo. / Foto: Gorazd Kavčič

Snovanja GG

115

Priloga Gorenjskega glasa
urednik: Miha Naglič

Ta Snovanja namenjamo problematiki narodne noše, zlasti gorenjske in slovenske. Pobuda za to temo je prišla iz Kamnika, kjer že pol stoletja prirejajo Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine. Letos je paradni del zaradi pandemije prestavljen na leto 2021, snovalci teh dni (in let) pa jih snujejo ves čas …

»Gorenc, obleka tvoja ni – domača več!«

Miha Naglič

Klic, ki smo ga postavili v naslov, je bil natisnjen leta 1862 v Bleiweisovih Novicah, avtor ni podpisan. V celoti se je glasil takole: »Gorenc! Ne nosiš rudeč'ga pasa več, / k'ga je imel starček, uj'c in oče rad, / ki slovensk'ga srca bil je sklep enkrat?/ Gorenc, obleka tvoja ni – domača več!« Ob tem klicu se lahko vprašamo, kaj je Slovencem pomenil takrat in kaj nam še lahko pomeni danes, več kot poldrugo stoletje pozneje.

Kako je bilo torej s to rečjo sredi 19. stoletja? Dr. Bojan Knific, ki je v tej zadevi strokovnjak in ga v teh Snovanjih večkrat navajamo, omenja tudi, kaj je takrat zapisal Janez Trdina. Napisal je namreč, da je »posebna spodbuda« za oblačenje kmečke obleke tudi v meščanskih krogih prišla leta 1848, ko »je neki Marx priporočal in zaklinjal v (ljubljanski) reduti naše gospe in gospodične, naj strgajo s sebe 'die fremden Fetzen' in naj se oblačijo raje po kmečki!« Die fremden Fetzen so seveda tuje 'fece' (cunje), dvomim pa, da bi bil 'neki Marx' prav tisti Marx, na katerega ob tem priimku najprej pomislimo. Tudi ne bi bilo verjetno, da bi 'tisti' Marx, ki je bil internacionalist in svetovljan, ženskemu delu meščanstva priporočal kaj takega, saj so bili kmetje zanj še bolj reakcionarni kot meščani.

Klic, ki smo ga postavili v naslov, je slej ko prej enak: »Gorenc, obleka tvoja ni – domača več!« A to ni nič hudega. Je, kakršna je, gorenjska narodna noša pa je našla svoj trajni dom v Kamniku, kjer se prav dobro počuti.

Za kaj je torej šlo? Šlo je za nacionalizem, ki je bil tudi sicer ena najmočnejših ideologij 19. stoletja, močnejši od internacionalizma. Z oblačenjem 'po kmečki' so 'naše gospe in gospodične' izkazovale svojo pripadnost prebujajočemu se slovenstvu in svoje nasprotovanje takrat močnejšemu nemštvu. Splošno znan je primer Franje Tavčarjeve, ki je postala ena najvidnejših 'narodnih dam' in je to držo izkazovala še v 20. stoletju, ko sta se v gorenjsko narodno nošo oblekla tudi kraljica Marija, soproga kralja Aleksandra in njun sin in prestolonaslednik Peter Karađorđević. Šlo je za navidezni paradoks, da so se v narodne noše, ki so bile za večino kmetov predrage, oblačili premožnejši meščani in tako izkazovali svoj nacionalizem. Ni šlo za folkloro, narodna nošnja je imela predvsem svoj politični pomen.

Na folklorno raven je bila narodna noša in njena nošnja 'ponižana' po drugi svetovni vojni. V dokumentarnih filmih, posnetih na domobranskih shodih v Ljubljani, je vidno veliko število zborovalcev, oblečenih v narodne noše. V prvih desetletjih po vojni, ko so jugoslovanstvo, proletarski internacionalizem in neuvrščenost prevladali nad slovenstvom, je bila narodna noša na zapečku in čakala na nove priložnosti. V letih okrog 1970, ko se je v času vlade Staneta Kavčiča okrepil tudi slovenski nacionalizem, se je v Ljubljani vršila popularna kmečka ohcet. V njej je imelo nošenje narodnih noš spet svojo večstransko vlogo. Šlo je za mešanico folklore, turistične promocije Slovenije, ne nazadnje pa je imelo vse skupaj spet tudi svoj politični pomen, saj je šlo za svojevrstno manifestacijo obujenega slovenstva proti beograjskemu jugoslovanstvu. V tistem času nacionalno liberalnega komunizma so se začeli tudi današnji kamniški Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine. Ti pa sodijo predvsem v širši sklop prizadevanj za varovanje in obujanje slovenske kulturne dediščine.

Narodno nošenje ali nošenje po modi? To v prvih desetletjih 21. stoletja sploh ni dilema. Nošenje po modi je itak povsem prevladalo in to ni nič slabega. Moda je ena od oblik umetniške in industrijske ustvarjalnosti. Ko smo v šestdesetih pod vlivom zahodne pop kulture začeli nositi v Trstu kupljene kavbojke in druge kose oblačil, se je to takratnim starejšim, zdaj pa že blagopokojnim prednikom zdelo tuje in slovenstvu neprimerno. Zdaj so takšna globalna oblačila del vsakodnevnega oblačenja večine Slovencev. Najbrž tudi večina tistih, ki sodelujejo v kamniških dnevih, sicer nosi džins in druga modna oblačila. Če pa bi na ta fenomen pogledali z vidika naših političnih delitev na desne in leve, tradicionalne in liberalne, na ruralne in urbane, bi bili po mojem med posamezniki, ki se priložnostno oblačijo v narodne noše, več tradicionalnih in ruralnih kot modernih in urbanih. A to je le moja domneva, ki bi jo morala potrditi sociološka anketa.

V tej številki Snovanj, odprti za problematiko narodne noše in njene kamniške manifestacije, sva si delo razdelila s kolegico Jasno Paladin. Jasna, ki je kot etnologinja tudi sama dobra poznavalka te snovi, je opravila intervju s tremi akterji tega dogajanja: z dr. Bojanom Knificem, z Martino Golob Bohte in Miranom Jerebom. Sam pa sem bolj okolišil, bi se reklo po domače, bolj učeno pa, da sem skušal to problematiko umestiti v širši socialnopolitični kontekst. Pred pripravo teh Snovanj sem o teh rečeh vedel bolj malo, priznam. Zdaj vem nekaj več, a še zmeraj premalo. Nekaj sem o njih prebral, marsikaj mi je o njih razložil žlahtni kamniški kulturnik Tone Ftičar, ko sem ga obiskal na njegovem sedežu v kamniškem Domu kulture. Pot v Kamnik je bila ena tistih, s katerih se človek vrne bogatejši v delnicah, ki kotirajo na borzi kulture.

Klic, ki smo ga postavili v naslov, je slej ko prej enak: »Gorenc, obleka tvoja ni – domača več!« A to ni nič hudega. Je, kakršna je, gorenjska narodna noša pa je našla svoj trajni dom v Kamniku, kjer se prav dobro počuti.

V Kamniku so narodne noše doma že pol stoletja, ta slika pa priča, da bodo še vsaj naslednjih petdeset let. / Foto: Gorazd Kavčič

POGOVOR

Snovanja

Dr. Bojan Knific je ime, ki ga ljubitelji »narodnih noš« zelo dobro poznajo. Tudi po njegovi zaslugi je tovrstna plat naše dediščine na precej višjem nivoju, kot bi sicer lahko bila. A tudi sam se lahko zahvali kamniškemu festivalu, saj priznava, da bi, če ne bi leto za leto prihajal na Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamnik, o tem vedel precej manj, predvsem pa bi slabše razumel, kakšen pomen ima oblačilna dediščina za sodobnost.

V Kamniku je oblačilna dediščina doma

Dr. Bojan Knific, etnolog in eden največjih poznavalcev oblačilne dediščine pri nas

Jasna Paladin

Z dr. Bojanom Knificem smo se pogovarjali o priložnostih in pasteh Dnevov narodnih noš in oblačilne dediščine in o tem, kaj ga vsako leto znova privabi v Kamnik.

Za začetek – govorimo o narodnih nošah, a to besedno zvezo bi morali pisati v navednicah. Zakaj in kako je pravilno?

Če gledamo s strokovnega vidika, drži. Sam izraz »narodna noša« dosledno pišem v narekovanjih, razlogov za to je več. Angelos Baš, ki je bil izjemen raziskovalec pretekle oblačilne kulture, je že pred desetletji zavrnil uporabo izraza »noša« v strokovnem in znanstvenem proučevanju nekdanjega oblačenja, »narodna noša« je glede tega še toliko bolj sporna. Pod tem izrazom si marsikaj predstavljamo, hkrati pa težko jasno zapišemo, kaj bi »narodna noša« bila. Je tisto, kar so nosili pastirji na Veliki planini »narodna noša«, so obleke – lahko tudi strgane in pošite –, ki jih nosijo člani otroških folklornih skupin, »narodne noše«, je preobleka, ki si jo izdela nekdo po stari fotografiji »narodna noša«, je nekdo, ki si k sodobni obleki prek ramen položi svileno ruto in obleče žametni telovnik, oblečen v »narodno nošo«? Dokončnega odgovora ne bi želel dati. Je pa dejstvo, da vsi omenjeni s svojo obleko nekaj sporočajo – izkazujejo pripadnost nečemu, kar je povezano z dediščino ljudi z določenega prostora. Strokovno bi se reklo, da so pripadnostno kostumirani, da so oblečeni v pripadnostni kostum oz. preobleko. Ampak izraz je primeren za strokovno rabo, torej za tiste, ki se ukvarjajo z raziskovanjem oblačenja in preoblačenja. Med ljudmi pa izraz »narodna noša« živi naprej.

»Številni odlični ljubiteljski izdelovalci in raziskovalci se izgubijo v množici tistih, ki se sicer oblečejo v 'narodno nošo', a jim je včasih bolj kot to pomembno, da po povorki dobijo pivo in klobaso. Grobe besede sem uporabil, ampak človek včasih res dobi tak občutek.«

Dr. Bojan Knific: Name je imel festival v Kamniku velik vpliv, to lahko trdim. / Foto: Gorazd Kavčič

Podobne težave se nam porajajo pri folklornih skupinah, ki so z »nošami« tesno povezane – kdo je torej folklornik in kdo folklorist?

Na neki način podobna stvar – nekaj živi v praksi, drugo v stroki, čeprav je tukaj manj težav. Folklornik je član folklorne skupine, torej plesalec, pevec, igralec ..., folklorist pa je znanstvenik, ki raziskuje folkloro. Folklora namreč ni isto kot folklorna skupina, preprosto povedano označuje znanje in védenje ljudstva – razvila se je iz angleških besed »folk« in »lore«.

Letošnji Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine bodo že petdeseti po vrsti. Se morda spominjate, kdaj ste jih prvič obiskali sami?

Zdaj pa lahko rečem, da je bilo že davno nazaj, precej pred študijem etnologije. Če se prav spomnim, sem v osemdesetih letih 20. stoletja na njih sodeloval kot član Folklorne skupine Karavanke iz Tržiča. Ampak tisto imam bežno v spominu. Bistveno bolj me je prireditev prevzela v devetdesetih letih, ko sem prihajal kot obiskovalec. Občudoval sem stara oblačila, ki jih je bilo mogoče videti na povorki, tudi v izložbenih oknih nekaterih kamniških lokalov. Zelo dobro se spomnim tilaste peče in žametnega karirastega telovnika, ki sta bila položena v eni od izložb, pa razstave Pucljevih oblačil, predvsem pa ljudi, ki so na povorki nosili stara oblačila, ki jih prej nisem poznal. Izjemno bogastvo.

S folklornimi skupinami ste povezani že od malega. Plesali in sodelovali ste s številnimi in lahko iz prve roke poveste, kakšen vpliv ima ta kamniški festival na ljubitelje »narodnih noš« in folklorne plesalce iz vse Slovenije. Kakšnega, če sploh, je imel na vas osebno?

Zdi se mi, da je bil vpliv na ljudi, ki se pripadnostno kostumirajo, torej na tiste, ki se oblačijo v »narodne noše«, manjši, kot bi bil lahko in kot bi moral biti. Tudi na folklorne skupine festival ni imel ključnega vpliva, pa čeprav gre nedvomno za največji tovrstni dogodek v Sloveniji. Na njem ljudje predvsem sodelujejo kot udeleženci, manjkajo strokovne vsebine, na podlagi katerih bi se stvari razvijale. Ljudje pokažejo, kar imajo. Peščica je tistih, ki prihajajo z namenom, da bi se seznanjali z novimi stvarmi, ljudje, ki bi jih zanimalo kaj več od tega, kot da se dogodka udeležijo. V času festivala so bile postavljene številne prav izjemne razstave. Vsi bi si jih morali ogledati – obvezno, še preden gredo na povorko, a pritegnejo le redke zanesenjake. To je velika škoda.

Name je imel festival velik vpliv, to lahko trdim. Marsičesa sem se naučil prav v Kamniku, marsikaj sem tam prvič videl, spoznal sem ljudi, ki imajo navdihujoč odnos do oblačilne dediščine. Če leto za letom ne bi prihajal v Kamnik, bi o oblačilni dediščini vedel precej manj, predvsem bi slabše razumel, kakšen pomen ima oblačilna dediščina za sodobnost.

Nekaj časa ste sodelovali tudi v organizacijskem odboru prireditve.

Deset let sem bil zaposlen na Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti kot svetovalec za folklorno dejavnost, v tistih letih sem bil s prireditvijo tesno povezan. Skupaj smo snovali razstave, različne koncepte povork, razmišljali o možnostih razvoja, izbirali smo najbolj primerne folklorne skupine, spodbujali izdelovalce »narodnih noš«, izbirali ustrezne rokodelce, sodelujočim v povorki pisali priporočila in ocene .... Veliko je bilo storjenega.

V strokovnem pogledu je prireditev iz leta v leto rasla, čeprav nekaterih stvari, ki bi jih morali urediti, nismo mogli premakniti. Naloge niso bile preproste, predvsem smo skušali spremeniti odnos ljudi do oblačilne dediščine, to pa je proces, ki terja ogromno truda in časa.

Čeprav ne več v tej vlogi, se festivala še vedno udeležite vsako leto, kajne?

Leta 2017 sem se zaposlil v Tržiškem muzeju, podrobneje sem se začel ukvarjati s čevljarsko in drugo obrtno dediščino ... Festival v Kamniku še vedno spremljam, a zdaj spet kot obiskovalec, pomagam pri kakšni razstavi, kaj veliko več pa ne.

Etnologi ste do tovrstnih prireditev kritični, saj naj bi bile premalo strokovne. Organizatorji namreč gledajo tudi na komercialni vidik prireditev, kar je glede na stroške tudi razumljivo. Kako najti pravi kompromis?

Vedno iščemo nove možnosti, in če želimo najti prave, moramo biti kritični do obstoječih. Izjemno cenim vse, ki se kakorkoli ukvarjajo z oblačilno dediščino. Premalo priznanj jim je danih, predvsem tistim, ki hranijo stara oblačila, in tistim, ki na podlagi starih predmetov in drugih pričevanj izdelujejo nova. Čeprav se to vsaj meni zdi nekaj najlepšega, s čimer se človek lahko ukvarja, je to hkrati zelo garaško delo. Ni le hranjenje, šivanje, likanje ..., je tudi proučevanje, raziskovanje, iskanje ... Prav zaradi tega sem pogosto kritičen. Številni odlični ljubiteljski izdelovalci in raziskovalci se izgubijo v množici tistih, ki se sicer oblečejo v

POGOVOR

Snovanja

»narodno nošo«, a jim je včasih bolj kot to pomembno, da po povorki dobijo pivo in klobaso. Grobe besede sem uporabil, ampak človek včasih res dobi tak občutek. Prepričan sem, da ne zato, ker bi tako želeli, temveč zato, ker imajo premalo znanja. In ravno v tem sem vedno videl kamniške Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine – ponujati bi morali znanja in vzgajati ljudi.

Nedvomno so kompromisi nujni, nujno potrebni in nikakor ne nujno slabi. Gre za vključevanje dediščine v turizem. Dediščina brez turizma nima prave vrednosti, turizem brez dediščine prav tako ne. Le kako bi bilo lahko lepše? Problem je v tem, da se pogosto čutita, kot da tekmujeta drug z drugim, resnica pa je, da v sodelovanju lahko zmagata oba. A oba potrebujeta pozornost in oba potrebujeta zavzete ljudi, ki znajo videti njuno vrednost. Stroka, ki se ukvarja z dediščino, se iz sorodnih projektov prepogosto umakne, ker se čuti izrinjeno, neslišano. Rekel bi, da predvsem zaradi nesodelovanja in nerazumevanja.

Zakaj menite, da se je festival razvil ravno v Kamniku in predvsem – obdržal vsa ta leta? Kaj podobnega so gotovo organizirali tudi drugje po Sloveniji?

O tem bi težko sodil, čeprav je bilo na temo začetkov in vzrokov za začetek prelitega že precej črnila. Nedvomno se je obdržal prav zaradi zavzetosti ljudi, ki so ga organizirali ali pri tem sodelovali – od prvih do zadnjih let.

Sorodne prireditve sicer res potekajo marsikje po Sloveniji, a ji glede množičnosti in poudarka, kar se oblačilne dediščine tiče, niso blizu. In prav zaradi tega je še toliko bolj pomembno, da Kamnik razvije sloves mesta, kjer je oblačilna dediščina doma.

Zaradi Dnevov narodnih noš in oblačilne dediščine je na Kamniškem verjetno še več kot drugje ljubiteljev ali predvsem ljubiteljic »narodnih noš«. Koga bi posebej omenili?

Nerad govorim o imenih, jih je pa kar nekaj, ki so z oblačilno dediščino zrasli, imate prav, bolje je reči v ženski obliki – zrasle iz zibelke. Poudaril bi tri področja, ki pomembno dvigujejo raven prireditve. Najprej so ljudje, ki hranijo stara oblačila in se v njih zgledno oblečeni predstavijo na povorki, potem ljubitelji, ki zberejo stara oblačila in jih pokažejo na razstavah, in pa tisti, ki po starih oblačilih in drugih virih skrbno in s premislekom izdelujejo ali dajo izdelati nova. Ja, pa še eno stvar bi poudaril. Ni pomembno le, kakšna oblačila ima nekdo, ampak kako to obleče in nosi. Nekaj je zglednih, tem bi se res rad zahvalil in jih pohvalil. Vsako leto so taki, prepričan sem, da vedo, da so v mojih mislih.

V resnici so pri oblačenju težave največje, čeprav ob ustrezni vzgoji najlažje rešljive. K »narodnim nošam« ne sodijo spuščeni lasje, frufruji, ročne ure, sončna očala, sodoben nakit, sodobni čevlji ..., da ne omenjam gumijastih škornjev in športnih copatov pri otrocih. Te stvari imajo vsaj dve posledici – bistveno znižujejo strokovno raven povorke, poleg tega pa odvračajo ljudi, ki se trudijo za oblačilno dediščino, da bi se povorke sploh udeležili. Le stalna vzgoja in strokovna skrb lahko pomagata, terjata pa več truda, kot si marsikdo zna predstavljati.

Festival je zadnja leta tudi del mednarodne mreže folklornih festivalov CIOFF. Kakšno priznanje je to in kaj to prinaša Kamniku?

Letos bo zaradi koronarazmer verjetno drugače, ampak vključenost v CIOFF vsekakor prinaša zanimivosti. Kamnik gosti folklorne skupine iz tujine, ki sicer sem ne bi prišle, obiskovalci lahko spoznavajo folklorne skupine in njihove programe, ki se praviloma zelo razlikujejo od tega, kar predstavljajo slovenske folklorne skupine. Nikakor ne zgolj zato, ker so drugje drugače plesali, se drugače oblačili, igrali na drugačna glasbila in peli, temveč še bolj zato, ker v svetu obstajajo zelo različni načini poustvarjanja izročila. To je bogastvo, ki se mu je vredno posvečati, predvsem izboru skupin, ki imajo kaj posebnega pokazati v okviru kostumiranja.

Kako se sicer spreminja zanimanje za »narodne noše« skozi leta? Je to še vedno zgolj stvar starejših?

Če izvzamem folklorne skupine, ki predstavljajo tudi oblačilno dediščino, in narodno-zabavne ansamble, ki so izoblikovali neki svoj in vsaj stroki v mnogočem neprimeren odnos do »narodnih noš«, so mladi še vedno na obrobju. Redki so, ki jih oblačilna dediščina res zanima, večinoma tisti, ki prek staršev in starih staršev prevzemajo ljubezen do nje. Kot povsod tudi tu obstajajo izjeme, a imam občutek, da se izgubijo med vsemi ostalimi.

Je pa še eno področje, kjer bi se mladi morali videti, predvsem modni oblikovalci, ki bi na podlagi oblačilne dediščine lahko kreirali sodobno oblačilno modo. Odlični poizkusi so bili že storjeni, a so prepogosto spregledani. Tu so neslutene možnosti, ki bi jih bilo vredno izkoristiti.

Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine še zdaleč niso zgolj gorenjska »narodna noša«, čeprav je ta daleč najbolj priljubljena. Katere noše so vas na povorki doslej najbolj navdušile? Katere bi si želeli videti?

Na eni strani je tisto, kar vsi najbolje poznamo in prepoznavamo kot tipično gorenjsko in slovensko, na drugi strani so odmiki od tega tipičnega. Mene vedno navdušuje to drugo, predvsem iskanje novega v starem. Navdušijo me dobre rekonstrukcije nekdanjega oblačenja, toliko bolj, če jih ljudje znajo nositi in predstavljati. Navdušuje me, ko vidim in občutim, da ljudje res cenijo, kar imajo, da jih to prevzema, da čutijo spoštovanje in ga tudi izražajo. In vedno si želim videti kaj novega – naj bodo to stare stvari, ki so bile doslej skrite, ali nove obleke, ki so izdelane po starih upodobitvah in drugih pričevanjih. Bi si pa želel v Kamniku vsako leto videti obleke, ki tako ali drugače predstavljajo slovenske posebnosti – poleg gorenjskih npr. posebno oblačenje Ziljanov, Belokranjcev, Istranov ...

Z nošami oz. oblačilno dediščino je tesno povezano tudi šiviljsko znanje. To pa je gotovo velik problem. Tudi materiali. Tudi vi znate šivati. Kako pogosto se še usedete za šivalni stroj? S kakšnimi težavami se soočate?

V Sloveniji imamo nekaj res odličnih šivilj, ki se ukvarjajo z izdelovanjem »narodnih noš«, folklornih kostumov, historičnih oblačil ... Dobro desetletje smo jih intenzivno vzgajali na številnih seminarjih, v zadnjih letih je tega res nekoliko manj. A znanje je, sposobnosti so, dilem pa je vedno veliko. Predvsem si je težko predstavljati, da izdelava terja veliko časa, veliko pozornost je treba posvetiti izbiri materialov, se učiti nekdanjih tehnik krojenja in šivanja ... Materiali so sicer res problem, a precej manjši kot pred desetletji. Prek spleta je mogoče dobiti marsikaj, za kar se je včasih zdelo, da je nedosegljivo, blago je mogoče ročno stkati, a je treba vedeti, da to ni poceni. Pomembno je tudi vedeti, da je šivalni stroj pri rekonstrukcijah res starih načinov oblačenja bolj v napoto kot v korist. Ročno delo je tisto, ki žlahtni podobo, brez njega izdelki nimajo prave vrednosti.

Če še kaj šivam? Korona kriza je poleg vsega drugega prinesla res nekaj dobrega, ponovno sem se lotil šivanja. Časa je bilo dovolj, volje in idej tudi, a lotil sem se šivanja na roke. Eno pečo, belo vezeno zavijačo, še eno zavijačo, koroško avbico ... pa še nekaj drugih stvari. Brez težav, bi rekel, delal sem za svoj užitek.

Kakšne priložnosti in pasti Dnevov narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku vidite v prihodnje?

Priložnosti so velike, pasti tudi. Priložnosti so povezane s strokovnim delom, predvsem z vzgojo in izobraževanjem ljudi, ki prihajajo v Kamnik. Še vedno sem mnenja, da bi moral biti Kamnik slovenska prestolnica oblačilne dediščine, a bi se morali v mestu povezati vsi, ki lahko na tem področju karkoli naredijo – tako organizator kot muzej pa šivilje in krojači, društva ... Če oblačilna dediščina v okviru dogodka ne bo imela osrednjega mesta, bo prireditev bolj po naslovu kot po vsebini nosila osrednje sporočilo. To je glavna nevarnost ne le te, temveč tudi drugih turističnih prireditev, ki so se razvile iz dogodkov, ki temeljijo na dediščini.

Boste na festival prišli tudi letos?

Pridem, če se le ne zgodi kaj nepredvidljivega. Brez pričakovanj, le z željo, da se srečam z ljudmi, ki jih videvam v Kamniku, in morda spet odkrijem kaj novega.

»Ročno delo je tisto, ki žlahtni podobo, brez njega izdelki nimajo prave vrednosti.« / Foto: Gorazd Kavčič

»V resnici so pri oblačenju težave največje, čeprav ob ustrezni vzgoji najlažje rešljive. K 'narodnim nošam' ne sodijo spuščeni lasje, frufruji, ročne ure, sončna očala, sodoben nakit, sodobni čevlji ..., da ne omenjam gumijastih škornjev in športnih copatov pri otrocih.«

GALERIJA

Snovanja

Na teh dveh straneh vidimo in preberemo, kakšna je bila gorenjska noša pri Valvasorju, etnolog dr. Bojan Knific pa povzame razvoj narodne noše na Slovenskem v novejšem času. Slike so iz starejših časov, od Valvasorja do druge svetovne vojne …

Gorenjska narodna noša v besedah in slikah

Miha Naglič

Slike v tej časopisni galeriji so večinoma iz treh virov. Prva je iz Valvasorjeve Slave. Tri so iz serije upodobitev slovenskih narodnih noš, ki jih je naslikal avstrijski slikar Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein (1807–1878), tisti, ki je posmrtno ustvaril tudi najbolj znani portret Franceta Prešerna. Več slik je iz Ilustriranega Slovenca, tedenske slikovne priloge časnika Slovenec, natisnjene so bile v bakrotisku.

Gorenjska noša pri Valvasorju

Pri Valvasorju najdemo v šesti knjigi njegove Slave Vojvodine Kranjske iz leta 1689 tudi poglavje z naslovom Jezik, noša, šege in navade na Gorenjskem. Tu nas zanima noša Gorenjcev v 17. stoletju. Kakšna je bila?

»Obleka jim je večinoma povsod ista. Povsod nosijo črne, zgoraj nekoliko zožajoče se klobuke, samci pa, zlasti pri Radovljici in v okolici, imajo navzgor privihane okrajce.« No, vidite, pri gorenjskih samcih je bilo vse bolj na »gor«, najbrž ne le pri krajcih na klobukih. »Suknjiči so jim različni, zakaj ponekod hodijo v kratkih jopičih ali kazakih in v hlačah iz sivega in grobega sukna, navadno pa nosijo dolge jopiče iz črnega blaga, ki se imenuje loden. To je zelo navadno, grobo in debelo sukno, ki se povsod na Kranjskem izdeluje na kmetih. Vendar uporabljajo včasih za hlače in suknjiče tudi zelo fino sukno in si natikajo čedne nogavice in čevlje. Tovorniki hodijo v črnih škornjih s črnim usnjenim, za ped širokim pasom, ki si z njim opasujejo telo ne nad suknjo, ampak pod njo, torej le preko srajce. Drugim pa rabi za pas širok rob ali konec kakega blaga. V rokah imajo po navadi palico, na popotovanju pa velike in debele gorjače, zlasti nosači, ki na rami prenašajo blago v tuje dežele.« Današnji Gorenjci se torej od tistih pred 300 in več leti ne razločujejo le po govorici, ampak še bolj po noši. Zdaj poglejmo še njihovo poletno opravo. »Poleti nosijo ali bele ali črne platnene hlače in hodijo večinoma brez kamižole v srajci, ki ima okrogel ovratnik. Ponekod uporabljajo v poletnem času cokle namesto usnjenih čevljev. Pozimi hodijo s čisto razgaljenimi in golimi prsmi, kakor je po vsej deželi navada med kmeti.« Striženje in britje nista bila redna praksa. »Večina moških si pusti rasti dolge lase, nekateri pa si jih dado s škarjami docela vzeti. Povečini nosijo kmetje tudi dolge brade, kajti le malokdo se čisti s škarjami. Na Dolenjskem kakor tudi na Gorenjskem pusti večina bradi neskrajšano rast, tako da se kozli pred njimi ne morejo ponašati z nobeno prednostjo.« Del vsakdanje oprave teh zaraščenih bitij je bila tudi gorjača. Izdelovali so jih iz trdega lesa, večinoma iz gloga, posekanega, ko še raste. »Z rezilom sekire ga povsod nasekajo in vdrgnejo vanj trd pesek. Ko so to na pomlad storili, puste, da tako raste. Drugo ali tretje leto, včasih že prvo, ga odrežejo, dado dobro sušiti in nato olupijo in posnamejo skorjo. Zatem ga namažejo s slanino, drže nad ognjem in malo osmode, da počrni. Nekateri pa puste palico belo. Palice so skoraj tako debele, kolikor sploh more palica debela biti, spodaj pa dva, celo tri cole; zato prav lahko z enim udarcem ubijejo človeka in to se neredkokdaj tudi zgodi.« Ja, časi se res spreminjajo! Bradati kozli z gorjačami so postali golobradi pohlevneži …

Kaj pa ženske, kakšna je bila njihova oprava? »Ženske nosijo na glavi tako imenovane peče. To so lahne tančice, narejene iz drobno tkane niti in tankega platna. Skozi platno potegnejo ponekod z iglo niti, da bi peče ostale čisto nabrane; dolge so približno poldrugi vatel. Platno ali pečo na glavi tako spretno zložе, da je na sredi videti, kakor bi zgoraj bilo čisto drugo platno … Nekatere pa, ki so siromašne, si ovesijo glavo s pečo ali tančico iz navadnega grobega platna, vendar jo na glavi tako zložе kakor prve. Nato oblečejo životnik in nanj prišito krilo, čeznje pa moder, štiri prste širok pas. Ti pasovi so nalašč v ta namen tkani, so zelo debeli in trdi. Nato denejo čez to še drug pas iz železa (sklepanec) ali pa iz medi tako, da sega krilo prav visoko nad želodec, kjer je nanje prišit životnik. Životniki so iz raznega navadnega blaga, prav tako krila, le da so le-ta drugačne barve ali pa iz črnega platna. Navadno

Takšna naj bi bila noša Gorenjcev v Valvasorjevih časih, slika je iz Slave Vojvodine Kranjske, 1689.

»Obleka jim je večinoma povsod ista. Povsod nosijo črne, zgoraj nekoliko zožajoče se klobuke, samci pa, zlasti pri Radovljici in v okolici, imajo navzgor privihane okrajce.« (Valvasor)

Narodna noša iz Bohinja, kakor jo je upodobil slikar Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein v letih 1837 ali 1838 / Foto: Wikipedija

Narodna noša okoli Smlednika, kakor jo je upodobil slikar Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein v letih 1837 ali 1838 / Foto: Wikipedija

Narodna noša okoli Škofje Loke, kakor jo je upodobil slikar Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein v letih 1837 ali 1838 / Foto: Wikipedija

GALERIJA

Snovanja

Jugoslovanska kraljica Marija, soproga kralja Aleksandra Karađorđevića, v gorenjski narodni noši, slika na naslovni strani časnika Ilustrirani Slovenec, letnik 1926, str. 285

si zavežejo okoli vratu bel platnen robček, tudi poleti; tedaj nosijo namesto krila haljo iz belega ali črnega platna. Nogavice so jim večinoma črne ali bele, a hodijo v čevljih in ponekod v belih škornjih. Pozimi tičijo v kratkih kožuhih.« Opisu jezika in noše sledi Valvasorjev popis nekaterih šeg in navad njegovih gorenjskih sodobnikov. Kako so se ženili, kakšno veselje so imeli do plesa, kaj vse se je godilo na plesih in prejah ... Ne samo da so bili povsem drugače »opravljeni«, zdi se, da so bili naši predniki tudi pod kožo bolj krvavi kot mi, ki smo v teh rečeh že precej slabokrvni. Naj mi veliki Valvasor ne zameri mojih pripomb.

Vir: J. V. Valvasor, Slava Vojvodine Kranjske, izbor, prevedel Mirko Rupel, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1977, str. 113–114.

Udeleženke tečaja za izdelavo avb, ki je potekal v Podnartu v letih pred 1940, fotografija je iz arhiva dr. B. Knifica.

O narodni noši na Slovenskem

Razvoj narodne noše na Slovenskem v novejšem času je najbolje povzel etnolog dr. Bojan Knific, zdaj višji kustos v Tržiškem muzeju. »Narodna noša kot oblika kostuma za posebne priložnosti ima pestro, nekoliko več kot 150-letno zgodovino. Nastala je iz potrebe po izražanju narodne pripadnosti z načinom oblačenja ob posebnih priložnostih, kot zgled za novo ustvarjena oblačila pa je vzela elemente oblačilnega videza kmečkega prebivalstva prve polovice 19. stoletja. Že v obdobju od nastanka pa do prve svetovne vojne je zadovoljevala več različnih interesov. Poleg izražanja narodne zavesti, kar je bila njena primarna funkcija v štiridesetih in petdesetih letih 19. stoletja, je bila ob koncu 19. stoletja v funkciji preobleke za pevske zbore, deloma pa so bili njeni elementi vidni na gledaliških odrih. Po predstavitvi dežele Kranjske na Dunaju leta 1908 je narodna noša poleg nacionalne pripadnosti njenih nosilcev ponekod izkazovala tudi pripadnost lokalni skupnosti. Ljudje so zaradi te spremembe v funkciji narodne noše iskali posebnosti v dediščini lokalnega oblačilnega videza in jih vnašali v lastno, stalno spreminjajočo in razvijajočo se narodno nošo. Vzrokov za oblikovne spremembe, do katerih je v narodni noši prihajalo, je bilo več. Poleg sprememb v funkciji narodne noše napram funkciji kmečke praznične obleke prve polovice 19. stoletja, v kateri je narodna noša iskala vzore, je svoje doprinesel tudi gospodarski in družbeni razvoj. Trg so preplavile industrijske tkanine, ki so izpodrinile uporabo domačih, spremenile so se higienske in zdravstvene zahteve ljudi, hkrati pa standard kmetov ni več tako močno zaostajal za standardom meščanov kot v prvi polovici 19. stoletja. Narodno nošo so ljudje začeli izdelovati iz sodobnejših materialov, prihajalo je do krojnih sprememb s poenostavljanjem na eni strani in vnašanjem sodobnih krojnih rešitev na drugi strani, kar se je posledično izražalo v spremenjeni obliki. Narodno nošo so v obravnavanem obdobju sestavljali oblačilni kosi, ki so dejansko izvirali iz časa, ko so jih ljudje nosili ob praznjih dneh, mešali pa so se tudi starejši in mlajši oblačilni kosi. Zaradi neobstojnosti tekstila in njegovega sorazmerno hitrega propadanja so oblačila, ki so sestavljala narodno nošo, izdelovali tudi povsem na novo, zaradi česar je prihajalo do časovnega razkoraka med posameznimi sestavnimi deli narodne noše.

Medvojno obdobje je čas, ko narodna noša še v večji meri kot pred tem postaja preobleka za prav posebne priložnosti, njen videz pa postaja vedno bolj uniformiran. Odnos do te preobleke je bil romantično nostalgičen in vse bolj so se utrjevali stereotipi o 'tipični' in 'edino pravi' narodni noši, ki se jih do danes nismo znebili. Vzrokov, da je prihajalo v narodni noši med vojnama do velikih oblikovnih sprememb, je več. Med drugim je narodna noša spremenila funkcijo in postala kostum, katerega namen je bil kazati posebnosti oblačilne dediščine naroda, spremenilo se je znanje ljudi, materiali na trgu so bili drugačni kot v prvi polovici 19. stoletja, spomin ljudi skorajda ni več segal v čas, ko je bil kmečki oblačilni videz še povsem drugačen od meščanskega. Mnogi so se na neki način upirali spremembam, čeprav so jih z nenatančnimi razlagami oblačilnega videza preteklih obdobij istočasno tudi povzročali (npr. A. Sič). Še večjo zmedo pa je v narodno nošo vnesla akcija 'slovenska dečva'. Poleg 'prave narodne noše' in 'slovenske dečve' so med vojnama obstajale tudi vmesne variante, ki si jih je oblikovalo ljudstvo samo. V narodni noši se že med vojno pojavljajo bolj ali manj verni posnetki starejšega praznič-nega kmečkega oblačilnega videza, se je pa sčasoma vse bolj izgubil občutek za to, kaj sodi v določen čas in kraj in kateremu stanu pripada. Narodna noša je postala konglomerat vsega 'starega' in 'narodnega' ali pa le tega, kar je na to spominjalo.«

Vir: Bojan Knific, Vprašanje narodne noše na Slovenskem: njen razvoj od srede 19. stoletja do 2. svetovne vojne, Etnolog, letnik 13, 2003, številka 1, str. 435–468.

»Narodna noša kot oblika kostuma za posebne priložnosti ima pestro, nekoliko več kot 150-letno zgodovino. Nastala je iz potrebe po izražanju narodne pripadnosti z načinom oblačenja ob posebnih priložnostih, kot zgled za novo ustvarjena oblačila pa je vzela elemente oblačilnega videza kmečkega prebivalstva prve polovice 19. stoletja.« (B. Knific)

Kranjica s pečo, čipka izdelana po osnutku Maksima Gasparija, Ilustrirani Slovenec, 1929, str. 180–181

Kranjec s polhovko, čipka izdelana po osnutku Maksima Gasparija, Ilustrirani Slovenec, 1929, str. 180–181

Gorenjski par v narodnih nošah na razglednici slikarja Franja Kopača, natisnjeni okrog 1930 / Fototeka Muzeja Žiri

»Naše slovenske narodne noše: Gorenjca in Gorenjki iz Podkorena«, Ilustrirani Slovenec, 1928, str. 41.

Trije tipi gorenjskih ženskih narodnih noš, kakršne so se izoblikovale na podlagi kmečkega praznič-nega oblačilnega videza 19. stoletja na alpskem območju, Ilustrirani Slovenec, 1926, str. 229

PRIČEVANJE

Snovanja

Miran Jereb iz Kamnika zbira značke, znamke, razglednice, majolike … vse, kar je povezano s Kamnikom, predvsem pa vse, kar je bilo natisnjenega v zvezi z Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine. Njegova zbirka je že digitalizirana in čaka na strokovno obdelavo – do takrat pa jo bo vestno dopolnjeval.

Tiskani viri bodo ostali

Miran Jereb, zbiratelj gradiva o Dnevih narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku

Jasna Paladin

Miran Jereb se je z »Nošami« kot tradicionalno prireditvijo, ki je bila prvič organizirana leta 1966, pravijo domačini, prvič povezal leta 1986, ko se je zaposlil na občini in je bil zadolžen za pomoč organizatorjem, članom Turističnega društva Kamnik.

»Takrat niti član društva še nisem bil, no, po tem letu pa sem bil s prireditvijo vedno bolj tesno povezan – kmalu kot predsednik turističnega društva pa vodja organizacijskega odbora prireditve, nato kot direktor takratne Agencije za podjetništvo in turizem Občine Kamnik. A takrat gradiva o nošah še nisem zbiral. Čeprav sem strasten zbiratelj različnih stvari, sem gradivo s te prireditve začel zbirati mnogo kasneje. Žal, saj se je – sploh po razpadu Turističnega društva Kamnik – marsikaj izgubilo. Tega mi je res zelo žal, nekaj mi je uspelo rešiti, nekaj sem dobil od drugih, ostalo pa sem poiskal in fotokopiral v knjižnici,« nam v uvodu pove Miran Jereb in pokaže omaro, ki jo je doma namenil skrbno zbranemu arhivu.

Miran Jereb / Foto: Gorazd Kavčič

Uvodna leta prireditve, ki jo zdaj poznamo kot Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine in v Kamniku poteka že štiriinpetdeset let (nekajkrat je vmes odpadla, zato bo letošnja izvedba petdeseta), so bila s tiskanim gradivom bolj skromno podprta, pa še to je moral nadomestiti s kopijami in gradivom, ki so mu ga odstopili drugi. Gre večinoma za nekaj člankov iz takratnega občinskega časopisa Kamniški občan in razglednic ter fotografij. Vsako leto kasneje – še posebej ob jubilejnih prireditvah – pa je tega materiala več. »Shranjene imam različne letake, razglednice, članke, prospekte, brošure, kataloge, priložnostne znamke in drug 'drobni tisk', kot temu rečejo v knjižnicah. Še posebej sem ponosen na fotografije iz prvega leta prireditve, na katerih sta tudi moja mama in oče, ki sta se takrat oblekla v nošo, iz tega prvega leta, torej 1966., pa je ohranjen tudi kratki film Kulturnega društva Foto kino in video klub Mavrica iz Radomelj, ki ima še posebej veliko dokumentarno vrednost,« pravi in doda, da so vrednost njegove zbirke prepoznali tudi bibliotekarji. Ne nazadnje tako obsežne zbirke o kamniških »Nošah« nima nihče. Vse gradivo, ki ga hrani, je namreč Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik digitalizirala in je dostopno na Kamri – spletnem mestu, ki združuje digitalizirane vsebine s področja domoznanstva v knjižnicah in drugih lokalnih kulturnih ustanovah.

A sam vztraja pri »klasičnih« arhivih. »Danes je že vse digitalizirano in dostopno preko računalnikov in pametnih telefonov, a sam menim, da imajo pravo vrednost tiskani arhivi. Ne vemo niti, ali bomo vse računalniške diske čez leta in desetletja sploh še lahko brali, znano pa je, da tiskane stvari – če jih hranimo pravilno – obstanejo tudi stoletja.« Vpogled v svoje obsežno gradivo je že omogočil nekaterim študentom, na pravo obdelavo pa še čaka. Poglobljena raziskava bi ponudila marsikateri odgovor na to, kako se je prireditev razvijala oziroma spreminjala skozi desetletja, zakaj je doživljala vzpone in padce, kako so jo promovirali in kaj vse so o njej pisali.

Se bo knjige lotil sam? »Ne, za to še nimam časa, čeprav teče že tretje leto, odkar sem upokojen,« prizna, nato pa nam pove, da vendarle ni ostalo le pri zbiranju, saj je mnenja, da bi morali Kamničani tudi sami ob svoji prireditvi obleči noše. »Doma hranim kar nekaj dragocenih oblačilnih kosov, ki so bili v lasti moje mame in celo stare mame, in z ženo sva se zato v nošah nekajkrat udeležila tudi povorke. Veliko hodim po svetu in ogledam si marsikaj, dobre prakse pa si vedno želim prenesti domov. Marsikje sem videl, kako domačini živijo s kakšno prireditvijo, pri kamniških nošah pa je žal ravno obratno – Kamničani jih niso vzeli za svoje. Spet bodo maškare, rečejo nekateri, spet drugi se za teh nekaj dni preprosto odselijo iz mesta. Menim, da bi Kamničani prvi morali v povorko, pa so v njej domačini prej izjeme,« razočarano ugotavlja.

Pri organizaciji prireditve zdaj ne sodeluje več, zbiranju gradiva pa se še lep čas ne bo odpovedal. In svoji obsežni zbirki bo tako lahko dodal tudi tokratna Snovanja.

»Danes je že vse digitalizirano in dostopno preko računalnikov in pametnih telefonov, a sam menim, da imajo pravo vrednost tiskani arhivi. Ne vemo niti, ali bomo vse računalniške diske čez desetletja sploh še lahko brali, znano pa je, da tiskane stvari – če jih hranimo pravilno – obstanejo tudi stoletja.«

V svoji zbirki ima skrbno urejene različne tiskovine od prve prireditve iz leta 1966 do danes. / Foto: Gorazd Kavčič

Posebno mesto imajo tudi značke in priponke, ki jih organizatorji izdajo vsako leto. / Foto: Gorazd Kavčič

PRIČEVANJE

Snovanja

»Ko se doma napravim v nošo, se preselim v neki drug svet in hitro sem začutila, da najbolj spadam v 'črno nošo'«, pravi Kamničanka Martina Golob Bohte, ki nam je razkrila, kakšen je postopek priprave noše, kako si jo nadene in zakaj ji to tako veliko pomeni.

Noše ne smeš nositi, moraš jo peljati!

Martina Golob Bohte, velika ljubiteljica oblačilne dediščine, predvsem t. i. črne noše, ki se skupaj s svojim možem kamniške povorke udeležuje že vse od leta 1966

Jasna Paladin

Martina Golob Bohte ima skupaj s svojim možem Maksom v kamniški povorki »narodnih noš« vsako leto prav posebno mesto. Kako tudi ne, saj se je te prireditve udeležila vsakič do sedaj (z izjemo enega leta, ko jo je zaustavila pljučnica, in takrat, ko je povorka zaradi vremena pač odpadla), do oblačilne dediščine pa ima še prav posebno skrben odnos.

Oblačenje v »narodno nošo« ji je približala njena mama Antonija Golob, ki je bila leta 1906 rojena na Vrhpoljah. »Bila je kar precej pomembna v čitalnici in kulturno zelo ozaveščena, energična, lepo je pela, če bi takrat imela denar, bi bila verjetno pevka, ker pa denarja ni bilo, je šla na željo staršev delat v smodnišnico. A vseskozi je bila aktivna v čitalnici kot igralka in pevka, pela je tudi na koru. Preko kulture je spoznala tudi svojega moža Martina Goloba iz Podgorja. Oče je bil zelo markanten, lep človek, zaljubila sta se, sodelovala sta v čitalnici, najprej sta živela v Podgorju, nato pa kupila to hišo v mestu, kjer živimo danes, od barona Rehbacha. Takrat se je družina res vključila v utrip Kamnika, kjer je takrat bilo zelo bogato kulturno življenje. Iz tega življenja torej izhajam jaz – ta odnos do kulture in dediščine imam verjetno v genih,« nam v uvodu pove danes 77-letna Martina Golob Bohte iz Kamnika in nadaljuje, da je mama na kulturnih prireditvah vedno nosila »narodno nošo« z avbo in da je nekaj teh starih oblačilnih kosov našla doma. Zelo so jo pritegnili in ljubezen do noš se je že v zgodnji mladosti usidrala vanjo. A ne teh standardnih, gorenjskih, pač pa se je zaljubila v t. i. črno nošo s petelinčkom, ki jo poznamo tudi kot »meščansko« ali »ljubljansko«.

Svojo prvo »črno nošo« je dobila, ko je bila stara 23 let, zato pa je v največji meri zaslužna kamniška družina Pucelj, ki je prijateljevala z njenimi starši in kjer je takšno nošo tudi prvič videla. »Črna noša« se ji je zdela bolj elegantna, zato jo je takoj pritegnila. Po starih krojih iz brokata si je dala sešiti svojo. »Preprosto sem takoj začutila, da k mojemu karakterju in pojavi veliko bolj sodi črna noša. V njej se najbolje počutim in jo tudi najbolje znam nositi. Puclјeva gospa je bila zame pojem, kako se ta noša nosi. Za vselej si bom zapomnila njene besede, ko mi je nekoč rekla: 'Noše ne smeš nositi, moraš jo peljati!' Ko se doma napravim v nošo, se preselim v neki drug svet. Drži, da obleka naredi človeka, in jaz v črni noši ne morem biti razigrana. Peča, sklepanec, nakit, čevlji in drugi dodatki so rezultat večletnega zbiranja, obdarovanja in predvsem dediščine moje mame in tašče. Ta črna noša se mi zdi tako elegantna in mi je tako pri srcu, da jo oblečem le za res največje slovesnosti. Za sprevod po Kamniku je navadno ne oblečem, ker se preveč potim, gneča je prevelika in zato se na oblačilih dela škoda,« pravi. Ob omenjeni »črni noši« ima namreč doma še tri »narodne noše« – črno, kombinirano z bledovijoličasto barvo, črno s temno rdečim krilom, ki ji reče »kamniška noša«, in črno z zelenim krilom, ki ji pravi »jezerska noša«.

Foto: Klemen Brumec (Zavod za turizem, šport in kulturo Kamnik)

Martina Golob Bohte

Čeprav ji priprava noše – pranje, likanje, škrobljenje in oblačenje – vzame tudi po več dni, se oblačenja v »črno nošo« vedno znova veseli. »Vsa spodnja krila morajo biti zlikana, lepo morajo pasti, trebuh mora biti ploh, zadaj pa vse nabrano, da je izbočeno, zadnjica mora biti podložena, vozel pride ob strani,« nam razkrije stvari, ko so pomembne pri oblačenju v nošo. Vsa spodnja krila pripne z naramnicami, ker so tako težka. Dva dni pred povorko tudi zelo malo je, da v pasu oblačila pridejo lepo stisnjena, ob tem pa ponosno pove, da ima že petdeset let vse telesne mere iste. Pomembno je vse – od spodnjega perila do nogavic in škornjev, pa tudi nakita. Pravi, da si je treba nadeti toliko zlatega nakita, kot ga pač imaš, oblačila pa je tudi treba zapeti tesno do vratu, saj je treba tudi malo potrpeti. Del njene oprave je tudi ura na verižici, pa ročno izvezen robec, ki ga vedno drži v roki, da z njim maha mimoidočim, ter mošnjiček na roki, star molitvenik in črn rožni venec.

»V narodni noši moraš zoreti, ne gre v enem letu, to je navadno cela procedura, to moraš imeti preprosto rad; tudi ni vse dobro, vedeti moraš, kaj je prav in kaj ne. Opazuješ, se zanimaš, se razvijaš – tudi finančno to ni poceni.«

»V narodni noši moraš zoreti, ne gre v enem letu, to je navadno cela procedura, to moraš imeti preprosto rad; tudi ni vse dobro za narodno nošo, vedeti moraš, kaj je prav in kaj ne. Opazuješ, se zanimaš, se razvijaš – tudi finančno to ni poceni,« pravi in še: »Noša se ne posoja – to je isto, kot bi posodil spodnje hlače – jaz je ne posojam nikomur. To je moja osebna stvar!«

In kaj še ji pomeni oblačenje v »črno nošo«? »Veselje, spoštovanje, dolžnost niti ne. Sem počaščena, da to vzdržujem v Kamniku, vesela sem, da gre naprej vse znanje, ki ga je vame investirala Mara Pucelj, še danes sem ji za vse zelo hvaležna. Predvsem pa sem vesela, da se za noše navdušujeta tudi moj sin in vnuk. Res sem vesela, da se z mlajšimi vse to znanje prenaša naprej.«

Foto: Anže Mulec (Zavod za turizem, šport in kulturo Kamnik)

Slavnostne povorke se vsako leto v »črni noši« udeleži skupaj s svojim možem.

PREMISLEK

Snovanja

Podpisani sem bil do teh Snovanj eden tistih, ki si domišljamo, da o narodnih nošah vemo vse oziroma da te niti niso vredne kakšnega posebnega zanimanja. Ko o teh rečeh prebereš in še drugače izveš kaj več, pa vidiš, da jih šele prav spoznavaš. V zvezi s tem je pomembno, da si najprej razjasnimo temeljne pojme …

Od ljudske in narodne noše do mode

Miha Naglič

Franja Tavčarjeva kot mladenka, oblečena po tedanji modi. Tako jo je upodobil slikar Jurij Šubic, 1887. / Foto: Wikipedija

Franja Tavčarjeva kot »narodna dama«, oblečena v gorenjsko narodno nošo, fotografirana leta 1910 / Foto: Wikipedija

Temeljni pojmi v zadevi narodne noše so kratko in jedrnato razloženi v Enciklopediji Slovenije (ES), v Slovenskem etnološkem leksikonu (SEL) in ne nazadnje na Wikipediji. Kaj je torej narodna noša?

»NARODNA NOŠA, po izvoru kmečka praznična obleka, kakršno je proti koncu 19. st. začel nositi del narodno zavednega slovenskega meščanskega prebivalstva ob slovesnih priložnostih. Kot izrazito nasprotje obleke, narejene po modi, ki je prihajala po večini prek nemškega severa, je narodna noša na Slovenskem izražala pripadnost domačemu kulturnemu izročilu in s tem tudi slovenstvu. Meščanstvo, posebej ženske, so narodno nošo nosile v večjem obsegu v 20. st., zlasti med vojnama. Kmečko prebivalstvo je od konca 19. st. v tem pogledu zaostajalo, predvsem njegov revnejši del, saj je bila narodna noša zanj precej draga. Narodna noša se loči od – ljudske noše; po 2. sv. vojni jo nosijo predvsem na raznih prireditvah …« (ES, geslo Narodna noša)

»Kot izrazito nasprotje obleke, narejene po modi, ki je prihajala po večini prek nemškega severa, je narodna noša na Slovenskem izražala pripadnost domačemu kulturnemu izročilu in s tem tudi slovenstvu.« (Enciklopedija Slovenije)

Kaj pa je ljudska noša? »LJUDSKA NOŠA, oblačila predvsem kmečkega dela prebivalstva v predindustrijski dobi. Virov za podobo oblačil na Slovenskem pred poznim srednjim vekom je malo. Oblačila kmetov in tudi preprostejših meščanov so v 15. in 16. st. sestavljali klobuki s prirezanim ali koničastim vrhom, enostavne čepice in kapucasta pokrivala, dokolenski in krajši suknjiči ter jopiči s trikotnim ali ovalnim ovratnim izrezom in dolgimi rokavi. Toplejša so bila podložena ogrinjala. Do zadnje četrtine 15. st. so nosili kmetje neoprijete hlačne nogavice, včasih krojene skupaj z obuvalom (z našitim podplatnim delom). Pozneje so se pojavile hlače v enem kosu. Najpogosteje pa so imeli kmetje noge gole, le do kolen ovite z ovojkami. Od obuval so v 15. st. poznali še škornje ali nižje čevlje, spredaj podaljšane in zašiljene, v 16. st. pa zaobljene. Srajce niso bile nujne, bile so bolj za okras ob velikih izrezih na suknjičih. V 15. st. je bilo žensko pokrivalo peča. Ženske obleke so bile krojene z bolj ali manj oprijetim životcem in razširjenim krilom. V 2. pol. 15. st. so bile obleke tajlirane (oprijete) pod prsmi. Uporabljala so se še ogrinjala, srajce pa so bile podloga obleki.« (ES, geslo Ljudska noša)

Če prav razumem, je narodna noša oblika ljudske noše, prirejena za kulturno in politično rabo, z njo je narodno zavedno slovensko meščanstvo demonstriralo svojo narodno pripadnost. Pozneje so mu v tej drži in zavzetosti sledili tudi drugi sloji prebivalstva, ne nazadnje kmečko, iz katerega je vse skupaj izšlo. Sicer pa sodita oba pojma, narodna in ljudska noša, pod širši pojem oblačilnega videza. »OBLAČILNI VIDEZ, besedi noša enakovreden pojem, ki pomeni vse, kar se na kom tvarnega vidi (tj. isto kakor beseda obleka). Približno od srede 19. stol. se je beseda 'noša' izenačila s pojmom kmečkega oblačilnega videza v predindustrijski dobi, tako da ne ustreza nekmečkemu, tj. delavskemu, meščanskemu, industrijskemu in plemiškemu oblačilnemu videzu. Ne moremo govoriti o delavski, meščanski in plemiški noši, ne da bi ravnali zoper ustaljeno jezikovno rabo. Zato se v slovenski etnologiji uporablja označba oblačilni videz, ustrezna za vse družbene razrede in plasti; natančno povedano, pomeni oblačila (v ožjem pomenu), pokrivala, obuvala, nakit, oblačilne dodatke, pričesko, telesno snago in nego in pa kajenje, kolikor sodi k človekovi zunanji podobi.« (SEL, geslo Oblačilni videz)

Leksikon ima v nadaljevanju še posebna gesla za oblačilni videz industrijskih delavcev, kmetov, obrtniških delavcev, rudarjev in trgovskih delavcev. Sicer pa vsa ta gesla zajema še širši pojem oblačilne kulture. A nas to pot zanima predvsem narodna noša, zato se vrnimo k njej. Zanima nas »kot izrazito nasprotje obleke, narejene po modi«, narodno torej kot nasprotje modnemu. In kaj je moda? »Moda (latinsko modus – način, pravilo, mera, meja) pomeni način življenja v določenem času in prostoru. Obvladuje področje navad, oblikovanje prostora, poslušanje določene glasbe, obiske določenih prireditev … tudi nenehno spreminjanje oblike oblačil v duhu in okusu časa, kateremu pripada. Izraz so prvi uporabili Francozi v 17. stoletju (kavalir à la mode). V ožjem pomenu pa pomeni moda zadnje modne smernice in najnovejši način oblačenja. Moda kot kulturni fenomen sodobnega časa je postala sestavni del življenjskega sloga ljudi. Na njo vplivajo številni dejavniki, od družbenih pojavov, popularne kulture, medijev, svetovne politike, do razvoja v znanosti, tehnologiji in umetnosti.« (Vir: Wikipedija)

Tako Wikipedija. SEL pa je za naš namen še boljši. Pravi, da je moda »splošna socialna institucija, ki zajema in oblikuje vsega človeka, se pravi ne le vsega njegovega telesa, temveč vse človekove izrazne načine (R. Konig). Najvidnejša in najznačilnejša je oblačilna moda (oblačilni videz), ki je najbolj nadrobno raziskana in znana. Zelo opazne so stavbena, pohištvena, književna oz. literarna umetnost, jezikovna, glasbena in plesna moda, moda pri izrabi prostega časa itn. V različni meri se moda uveljavlja skoraj v vsej človekovi dejavnosti …« O modi je pisal nemški sociolog Georg Simmel (Filozofija mode, 1905). Moda je družbeni odnos, v katerem se tisti, ki to hočejo, uglasijo oziroma konformirajo z družbeno skupino, ki ji pripadajo. Hkrati pa jim prav to razmerje omogoča, da ostanejo znotraj mode individualisti. Ameriški sociolog George Ritzer je ob tem pripomnil, da ljudje, ki se ne ravnajo po modi, očitajo tistim, ki se, da so imitatorji, oni sami pa, da so neodvisne osebnosti (»mavericks«). Simmel pa trdi, da ti od mode domnevno neodvisni zgolj zapadajo v obratno obliko imitacije.

Človeka zamika, da bi špekuliral še naprej in predpostavil, da se po modi ravnajo predvsem t. i. modernisti, tradicionalisti pa ne in da so prav slednji podporniki nošnje narodne noše, čeprav je sami ne nosijo. A zadeva gotovo ni tako preprosta. Danes se tako in tako vsi oblačimo »umetno«, nošnja narodnih noš pa sodi na polje folklore in je kot taka tudi hvalevredna. Če privzamemo, da je folklora »celota znanja, pripovedi, umetniškega ustvarjanja, običajev, ki se prenaša, ohranja med ljudmi iz roda v rod kot odraz duhovne kulture naroda«. (Fran) Slovenske narodne noše so torej izraz duhovne kulture slovenskega naroda. Ko se nosimo po modi, ki je živa noša, pa smo že na polju globalizacije in hkratne individuacije …

ZAKLJUČEK POLETJA

Prešerno poletje v Kranju je sicer gostilo zaključni Kranfest, a tokrat v prilagojeni obliki. Podobno je bilo tudi z Naaaj dnem v Predosljah pri Kranju, kjer pa je zaradi dežja koncert Prifarskih muzikantov v nedeljo odpadel.

Alenka Brun

Dvodnevni malo drugačni Kranfest je najprej v petek postregel z nastopom akustične glasbene zasedbe Elvis Jackson in Adija Smolarja. Prvo je gostilo letno gledališče Khislstein, Smolar pa je nastopil pred Prešernovim gledališčem Kranj. V popoldanskem času pa je Glavni trg v Kranju ponovno startal s Kr' petek je!, simpatično prireditvijo, ki je s ponudbo sejemskih stojnic, hrane in pijače že prvič doživela dober odziv obiskovalcev.

Sobota je bila tokrat Slakonjeva in Šifrerjeva. Klemen Slakonja je s Small bandom na odru letnega »Khisla« v družbi glasbenikov Igorja Leonardija, Tadeja Kampla in Janeza Gabriča poskrbel za zabaven večer, poln znanih melodij in iskrivega humorja; Andrej Šifrer pa je na drugem glasbenem prizorišču, pred Prešernovim gledališčem, pel za svoje poslušalce. Glavni trg je tokrat gostil domača piva in kranjsko klobaso.

Klemen Slakonja / Foto: Primož Pičulin

Andrej Šifrer / Foto: Primož Pičulin

Se je pa tako v petek kot soboto ob zaključku Prešernega poletja v Kranju zgodil še kakšen butični dogodek, koncertni nastop, predstava. Spremljevalnega programa ob zaključku Prešernega poletja je bilo nekaj, zagotovo pa ne moremo letošnjega dogajanja primerjati s tistim iz preteklih let. Covid-19 namreč ravno pri glasbenikih in organizatorjih koncertov ter dogodkov pri nas pušča strašljiv davek.

Seveda se je tudi tradicionalni zabavno-družabni dogodek Naaaj dan v Predosljah pri Kranju, kjer se običajno tare obiskovalcev, letos soočil z novo realnostjo. Sicer so organizatorji tri dni obdržali, vendar pripravili le večerne koncerte, ki so jih poimenovali Intimni koncerti pod gorami.

V petek je na Naaaj dnevu nastopil Marko Vozelj z Mojstri, nedeljski koncert Prifarskih muzikantov so odpovedali zaradi napovedi slabega vremena, medtem ko je bil najbolj pričakovani nastop sobotni: nastop skupine Pop Design, ki letos praznuje 35 let delovanja. Fantje so se publiki v Predosljah predstavili akustično ter v razširjeni zasedbi. Gre za glasbeno skupino, ki je na slovenskem nebu zvezda stalnica, njene uspešnice pa prepevajo vse generacije. Tudi tokrat ni bilo nič drugače: le da so se ljudje družili prisotnosti novega koronavirusa primerno: sede, bolj umirjeno, na varnostni razdalji. Kljub temu je bilo srčnost in pripadnost priljubljeni glasbeni skupini čutiti prav v vsakem kotičku odprtega prizorišča letošnjega Naaaj dne. Za ogrevanje oziroma izjemen uvod v lep večer pa sta poskrbela člana vse bolj prepoznavne kranjske zasedbe Bečo & Company, Elvir Bečič - Bečo in Nejc Ušlakar.

Pop Design / Foto: Alenka Brun

ODA STUDENCU

Alenka Brun

Od 22. avgusta do 11. septembra gosti Poletno gledališče Studenec pri Domžalah okrnjeni program letošnjega Kulturnega poletnega festivala Studenec. Festival se bo zaključil z oktobrskim koncertom ob svoji dvajsetletnici z naslovom Glasbeno popotovanje, in sicer v cerkvi na Krtini. Kulturno društvo Miran Jarc (KDMJ) Škocjan pri Domžalah pa letos praznuje še 70. rojstni dan in ob častitljivi obletnici obstoja društva so v Poletnem gledališču Studenec zadnji petek v avgustu pripravili večerno prireditev v sliki in besedi z odlomki in pevskimi vložki iz domačih gledaliških predstav, dotaknili pa so se tudi zgodovine društva. Za uvod v prireditev so poskrbeli Mešani pevski zbor Šutna iz Kamnika in pridruženi pevci, ki že dolga leta sodelujejo v predstavah na odru Studenca. Zadnja leta se jim je pridružil še Peški oktet. Zapeli so odo Studencu oziroma neuradno himno gledališča. Na odru se je poleg številnih imen, ki jih vsako leto srečujemo na Studencu, voditeljici večera Tadeji Capuder Flegar pridružil tudi direktor Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Marko Repnik. Nagovoril je publiko in predal zlato priznanje predsedniku KDMJ Škocjan Alojzu Stražarju, ki pa nam je mimogrede zaupal, da je letošnje poletje pač drugačno od preteklih. Da so v začetku leta že začeli vaje za novo predstavo, veseloigro s petjem Pri belem konjičku, imeli celo osem vaj, potem pa se je zgodila prisotnost novega koronavirusa in primorani so bili vaje prekiniti ter predstavo prestaviti: na priljubljeni oder se z domačo predstavo tako vračajo prihodnje leto.

Leta 2002 so uprizorili Martina Krpana, vlogo pa zaupali Juretu Sešku.

Prizor iz V Ljubljano jo dajmo!: lik posestnika Gašperja je upodobil Jože Vunšek, Pavleta pa Konrad Pižorn - Kondi.

Pia Brodnik in Jože Vidic, duet iz uprizorjene Planinske rože; v pesmi Tvoj srček bi rada imela

MULARIJA

RUBRIKO MULARIJA ureja Mateja Rant.
Pišite ji na mateja.rant@g-glas.si.

Vsak si je lahko izdelal svojo knjižno kazalko. / Foto: Primož Pičulin

POPOLDNEVI Z VANDOTOVIMI JUNAKI

V Kulturno umetniškem društvu (KUD) Bitnje so minuli petek v Spodnjih Bitnjah pripravili Kekčevo popoldne z junaki iz Vandotovih povesti, ki ga bodo ponovili še dvakrat.

Mateja Rant

Pred trgovino v Spodnjih Bitnjah je bilo minuli petek mogoče srečati junake iz povesti mladinskega pisatelja Josipa Vandota o Kekcu. Otrokom in njihovim staršem so članice društva, oblečene v vsem dobro poznane like iz Vandotovih povesti, pričarale zabavno popoldne, polno branja, druženja in uživanja ob poslušanju dogodivščin Kekca in drugih junakov zgodb o tem navihanem in zvitem fantiču. Poskrbele pa so tudi za pravo pastirsko malico in bralno presenečenje.

Prireditev so v KUD Bitnje pripravili v sklopu nacionalnega meseca skupnega branja. »V okviru društva deluje tudi bralni krožek Sorško polje, zato smo z dogodkom želeli promovirati branje in mogoče pridobiti tudi nove bralce v naš krožek. Letos vstopamo že v 18. sezono,« je razložila Mateja Arhar iz KUD Bitnje. Otroci in njihovi starši so lahko vzeli v roke in prelistali različne izdaje knjig o Kekcu, junake iz povesti pa je bilo mogoče srečati tudi v živo, za kar so z domiselnimi preoblekami poskrbele kar članice društva. Obiskovalcem so postregle tudi okusno pastirsko malico – žgance in kislo mleko ter čaj iz rožic. Vsak si je lahko izdelal svojo knjižno kazalko in se pomeril v kvizu o Kekcu. Odgovoriti je bilo treba na vprašanja, kot na primer: kdo je avtor knjig o Kekcu, koliko knjig je Vandot napisal o Kekcu, kakšni so naslovi filmov o Kekcu, kdo je bil največja »boječka«, kaj je počel Bedanec, kaj je bila Pehta po poklicu in podobno. Za pravilno rešen kviz si je bilo mogoče izbrati nagrado iz zabojčka s podarjenimi knjigami.

Junake iz Vandotovih povesti je bilo mogoče srečati tudi v živo. / Foto: Primož Pičulin

Vandotove petke, kot so poimenovali prireditev, bodo v KUD Bitnje ponovili še v petek, 11. septembra, na Stražiški tržnici, 25. septembra pa na tržnici v Mavčičah.

PESMI MLADIH

Ob tebi

Hudo mi je,
ko te ob meni ni.

Ko te ni ob meni,
pogrešam tvoj nasmeh.
Pogrešam tvoj pogled,
tvoj topel dotik.

Le ti mi daješ upanje,
le ti.
Ob tebi mi srce zaigra
najlepšo melodijo sveta.
Ob tebi sem preprosto jaz
jaz.

Si prva misel,
ko se zbudim,
in zadnja, ko zaspim.

Še lepše pa je
ko v tvojem objemu zaspim
in se zbudim.

Preprosto,
ljubim te.

Lea Lukanec

»Ob tebi mi srce zaigra / najlepšo melodijo sveta. Ob tebi sem preprosto jaz / jaz.« Ljubezen je najmočnejše čustvo, kar jih obstaja. Naj je bo čim več. **Meta**

Pesmi pošljite na elektronski naslov **pesmi.mladih@gmail.com** ali pisno na naslov: Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj.

POTOVANJA • VINO • HRANA • DOGODIVŠČINE • MOŠKI • ŽENSKE • POTOVANJA • VINO • HRANA • ŽENSKE

RDEČA JESENIŠKA SLADICA

Alenka Brun

Rimske terme so ponovno gostile cvet slovenskih deklet.

Lastnik in direktor Term Valery Arakelov prihaja iz Armenije in večina Slovenije ga je že dodobra spoznala. Počasi pa se pri nas uveljavlja tudi armensko žganje oziroma armenski vinjak, znan kot tako imenovani armenski konjak Ararat. V bistvu je na ta način delček svoje dežele Arakelov pripeljal v Slovenijo. V Rimskih termah lahko dobiš sedem, deset in dvajset let staro omenjeno žlahtno kapljico, ga pa že lahko kupiš tudi v nekaterih slovenskih izbranih trgovinah. Znamka v Sloveniji postaja prepoznavna, pri ljubiteljih tovrstnih pijač pa tudi priljubljena.

Včasih si tudi pri konjakih dovolijo kakšen modni krik ter na trg ponudijo recimo konjak z okusom vanilje. Tako smo tokrat spoznali legendarno armensko žganje z okusom marelice. So bili pa lani tik pred novim letom v Rimskih termah drzni in so z znanimi obrazi slovenske kulinarike pripravili večerjo, kjer so hrano kombinirali z armenskim konjakom. Uporabili so ga ob in v hrani in upajo, da bodo tovrstne dogodke v prihodnosti še gostili.

Prvo mesto je osvojila finalistka Miss Slovenije 2020 Lina Jenšac s štajersko kupo. / Foto: arhiv dogodka (Arseniy Arakelov)

A vrnimo se k slovenskim lepoticam, ki tekmujejo za krono najlepše Slovenke.

Dekleta so ponovno sodelovala na tradicionalnem pikniku projekta Miss Slovenije, ki se ga v Rimskih termah vsako leto udeležijo poslovni partnerji projekta. Tekmovalke so se preizkusile v vlogi gostiteljic in se predstavile s sladicami, ki so jih pospremile tudi z zgodbo. Ker pri projektu Miss Slovenije podpirajo lokalno, so finalistke s sladico poskusile preplesti svojo osebnost in hkrati značilnosti kraja, od koder prihajajo. Sedemnajst sladic je na koncu ocenjevala tudi komisija in izbrala tri najokusnejše: tretje mesto je osvojila Anela Bećiragić z jabolčno pito, drugo mesto so si prislužili polnozrnati štruklji s pehtranom in proseno kašo finalistke Neže Simčič, prvo mesto pa štajerska kupa Line Jenšac.

Patricija Rajković z Jesenic je pripravila flancate rdeče barve. / Foto: arhiv dogodka (Arseniy Arakelov)

Na izzivu je sodelovala tudi finalistka z Jesenic, Patricija Rajković. Odločila se je za ocvrte flancate z rahlo drugačno zgodbo. Nastali pa so sicer po receptu njene babice. Patricija razloži: »Ker Jesenice nimajo tipične sladice, sem flancate naredila rdeče barve in s tem ponazorila mesto rdečega prahu.«

Na pikniku so s kozarcem vin vinarja Ščurka iz Goriških brd nazdravili tudi na »podaljšano sezono izbora« in z njo nove prihajajoče aktivnosti projekta Miss Slovenije 2020, saj se bo letošnja finalna prireditev zgodila kasneje kot običajno. Katera od deklet bo osvojila naziv miss Slovenije 2020, bomo sicer izvedeli v finalu, ki ga bo gostil Hrastnik, a šele v začetku marca naslednjega leta.

PRAZNOVANJA

DAHNILA USODNI DA

Zadnjo avgustovsko soboto sta se poročila Klavdija Šolar in Andrej Benedik.

Alenka Brun

Andrej Benedik je doma iz Spodnje Besnice, šteje 37 let. Zaposlen je v strežbi, v priljubljenem rekreacijskem centru Vogu. Njegova izbranka, 29-letna Klavdija, je pravnica, doma iz Lajš.

Par sta že dve leti, skupaj pa živita v Kranju. Delita podobne hobije: šport, pohodništvo, gobarjenje, ples, nam zaupa Andrejeva mama Metka, ki se je odločila, da ju preseneti z objavo v Gorenjskem glasu. Izvemo še, da je njena snaha tudi učiteljica smučanja, ki je nekoč trenirala smučanje – in to smuk; sin Andrej pa je del balinarske ekipe Planina Kranj, ki sicer igra v prvi državni ligi.

Par je želel najprej na Korziko, kjer bi preživela dopust, kar bi bilo tudi neke vrste poročno potovanje, pa jima jo je zagodel covid-19 in sedaj bosta raziskovala Slovenijo. Sta pa poroko načrtovala že lani in ker sta dobila dovoljenje s strani NIJZ, da jo lahko izpeljeta, se je ta zadnjo avgustovsko soboto letos tudi zgodila – seveda z upoštevanjem vseh priporočil in določil.

Sedaj že zakonca Šolar Benedik sta se najprej v sredo pred srečno soboto civilno poročila v Kranju, cerkveno pa potem na izbrano soboto na Jamniku. V Lajšah so nevesti in ženinu pripravili domači mladi fantje še butično šrango, kjer je zagotovo največ smeha poželo pečenje jajca na oko na natakarskem pladnju. In ne boste verjeli: Andreju je podvig z nekaj pomoči in samo s plameni iz vžigalnikov, uspel.

Klavdija in Andrej sta se poročila zadnjo avgustovsko soboto letos. / Foto: Primož Pičulin

Bodoči mož se je znašel pred šrango, za katero so poskrbeli v naselju Lajše. Dogovarjanje, pregovarjanje, opravljanje nalog je kar nekaj časa trajalo ... / Foto: Primož Pičulin

Po cerkveni poroki, kjer je bilo že kar nekaj ganljivih pevskih presenečenj, so sledila še ostala presenečenja; poročno veselje pa se je nadaljevalo v krogu družine in prijateljev na Zbiljah. Tu pa sta tudi ženin in nevesta presenetila svate s svojim prihodom, saj sta se pripeljala po jezeru s čolničkom. Za glasbeni del je skrbel Ansambel Kerlci.

Metka se ne more nehati smejati, ko se spomni, kako se je izteklo metanje šopka in podvezice.

Šopek je najprej pristal v sredini reševalnega obroča, ki je visel na eni od bližnjih sten šotora – kako je našel pot tja, nihče ne ve. V drugem poizkusu ga je ujela mlajša ženinova sestra, medtem ko se je pri lovljenju podvezice sreča nasmehnila ravno njenemu fantu ... Svate je navdušila tudi poročna torta, saj je imela kar šest okusov, tako da je bilo nemogoče, da vsak ne bi našel tistega, ki mu je bil najbolj všeč.

In prav vso poroko sta Andrej in Klavdija organizirala sama. »Do zadnjega detajla,« še ponosno pove Andrejeva mama.

Mladoporočenci

V soboto, 22. avgusta 2020, so **v Kranju** zakonsko zvezo sklenili Danijel Kovačević in Maja Dragosavljević ter David Paulič in Klara Mohorič, v sredo, 26. avgusta 2020, pa Žiga Jurhar in Ema Uranič ter Anže Okorn in Eva Markič. V petek, 28. avgusta 2020, sta **na Bledu** zakonsko zvezo sklenila Mitja Makovec in Kristina Voda. V soboto, 29. avgusta 2020, sta se **v Vopovljah** poročila Rok Krt in Patricija Randl, **v Gradu** Tomaž Šuštar in Mateja Kokalj, **na Jesenicah** Alen Damjanović in Saira Čatak, **na Bledu** pa so zakonsko zvezo sklenili Luka Želimorski in Nika Bergant ter Aleksandr Suhinin in Anna Selezneva. V soboto, 5. septembra 2020, so **v Škofji Loki** zakonsko zvezo sklenili Boštjan Gabrijelčič in Tanja Goršič, Gašper Zakotnik in Brigita Prevc ter Sergej Valijev in Anja Celarec.

Novorojenčki

V minulem tednu se je **v kranjski porodnišnici** rodilo 39 novorojenčkov, od tega 23 dečkov in 16 deklic. Najlažji je bil deček, ki je tehtal 2230 gramov; tudi najtežji je bil deček – ob rojstvu mu je tehtnica pokazala 4325 gramov. **Na Jesenicah** je prvič zajokalo 14 novorojenčkov, od tega 8 dečkov in 6 deklic. Najtežji je bil deček, ki je tehtal 3950 gramov, najlažji deklici pa se je kazalec na tehtnici ustavil pri 2880 gramih.

Poroke, rojstva, obletnice ...

Delite osebno srečo ali obisk abrahama, občutja ob praznovanju srebrne ali zlate, morda celo železne poroke z bralci našega časopisa in tako presenetite, razveselite. Z objavo v Gorenjskem glasu lahko tako na unikaten način morda tudi obdarujete slavljenca ali slavljenko, ustvarite zanimiv spomin. Svoje predloge in vprašanja sporočite na elektronska naslova alenka.brun@g-glas.si ali info@g-glas.si ali pokličete na telefonsko številko 041 699 005.

Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

Naročniki Gorenjskega glasa, izkoristite popust v višini 10 %. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: ***040 514 975***

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si

TANJA ODGOVARJA

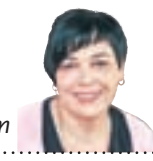

tanja.70@hotmail.com

»Mama?«

Pozdravljena, draga Tanja, že velikokrat sem se obrnila na vas. Vedno so bili vaši odgovori pravilni in meni v veliko pomoč. Zahvaljujem se vam za pretekle odgovore in vas najlepše prosim, če mi odgovorite na naslednja vprašanja: Jaz in moja mama – kako se bo vse skupaj končalo, kaj naj naredim, kako naj se obnašam? Lepo vas prosim, če mi pogledate, kako bo naprej. Ali imam pred seboj še kaj boljšega življenja, kot ga imam sedaj? Ali je kakšna možnost, da bi šla mama v dom? Za vse odgovore vam bom iz srca hvaležna in želim vam vse dobro na vseh področjih in da bi nas še dolgo razveseljevali s svojo pozitivno energijo.

Resnično mi je bilo hudo ob branju vašega pisma. Kajti moja mami je bila najboljša mami v vseh ozirih. Je žal že pokojna in vedno sem vsem, ki so jo imeli za mamo, rekla, posodim vam jo, dam je pa ne. Premnogo zgodb poznam, ko so situacije popolnoma drugačne, na primer kot pri vas. Mama bi morala biti otroku v največjo oporo in steber v življenju, ne pa nasprotno, kot je to pri vas in še pri mnogo drugih. Kot že sami veste, je z vami vedno manipulirala, vi pa ste se temu predali in delali vse v to smer, da ste vedno ustregli najprej njej, ne glede na vse posledice. Seveda jo imate radi in zanjo naredite vse; ni pa prav, da ste zaradi tega pozabili na vse ostalo. Ne gre samo za odrekanja, ki ste jih doživljali; je ljubezen in so čustva, ki jih nikoli niste dobili nazaj. Ne boste se spremenili in niti ni potrebe po tem; le glejte, da v vsem tem vrvežu ne pozabite nase. Sestra je popolnoma drugačna od vas in se svojih napak ali minusov sploh ne zaveda, prepričana je, da je vse v najlepšem redu. Vzame si čas, ko ji okoliščine to dopuščajo, in vse ostalo prepušča vam. Finance ji veliko pomenijo in stremi k temu, da dobi tudi tisto, kar ji ne pripada. Tukaj boste morali potegniti črto in jasno povedati, kaj je vaše; če tega ne boste naredili, boste ostali praznih rok. Ker ste bili vedno tiho, ne pričakuje nič drugače. Vse preveč vas jemljejo za samoumevno in samo vi ste tisti, ki lahko temu naredite konec. Mama v dom ne bo šla. Ima svoja prepričanja in ne bo jih spremenila. Vam zaupa in ve, da vse naredite zanjo; tega povedati pa vam ne zmore. Sestre oziroma hčerke se boji, saj dobro pozna njene odzive in ve, kaj potem sledi. Vi pa tudi ne morete več tako živeti, saj vas bo to zlomilo. Kaj boste pa potem? Moj nasvet in pogled v karte je, da si vzamete minimalno štirinajst dni dopusta in se umaknete od vseh, tudi od svoje družine, ki vas izčrpava, in vsega ostalega dela. Ni treba iti nekam daleč, le da spremenite okolje in vas enostavno ni; za nikogar, ne samo za mamo. Kajti kdo bo poskrbel za vas, če ne vi sami? Mogoče je vse, le če si človek dovolj želi; in vi si. Lepo vas pozdravljam in želim vse dobro.

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

LAŽJI SUDOKU

5		3	8			6	2	
4					3	5	9	
	8		1	5				7
	1			4		3		2
	5		7		9		4	
6		4		1			8	
7				8	1		6	
	9	6	4					5
	3	2			7	9		

Rešitev:

5	7	3	8	9	4	6	2	1
4	6	1	2	7	3	5	9	8
2	8	9	1	5	6	4	3	7
9	1	7	6	4	8	3	5	2
3	5	8	7	2	9	1	4	6
6	2	4	3	1	5	7	8	9
7	4	5	9	8	1	2	6	3
1	9	6	4	3	2	8	7	5
8	3	2	5	6	7	9	1	4

TEŽJI SUDOKU

8	2			6				
3			7	2				4
5							9	7
	7					4		
			3		6			
		9					1	
9	4							1
2				3	8			6
				4			2	5

Rešitev:

8	2	7	4	6	9	1	5	3
3	9	1	7	2	5	6	8	4
5	6	4	1	8	3	2	9	7
1	7	3	5	9	2	4	6	8
4	8	2	3	1	6	5	7	9
6	5	9	8	7	4	3	1	2
9	4	6	2	5	7	8	3	1
2	1	5	9	3	8	7	4	6
7	3	8	6	4	1	9	2	5

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

Avtorica nazorno predstavi pripravo najrazličnejših vrst testa za testenine (jajčno testo, kamutovo testo, zeliščno testo, ajdovo testo, olepotičeno testo,...).

Prav tako nas nauči tudi oblikovanja različnih testenin (od rezancev do mošnjičkov, špeclev...).

160 strani, 17 x 23 cm, trda vezava

19 EUR + poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si

GORENJSKI GLAS | ZOBNE BOLEČINE | USTALJENO CRKOVNO ZAPOREDJE | DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI | GRŠKA MUZA POEZIJE | HOKEJSKI PLOŠČEK | NIKI LAUDA | DEDALOV SIN | ČEPICA | GORENJSKI GLAS | PRIPADNIK FARE | LETNI PREJEMKI VLADARSKE RODBINE | SLOVENSKI PUBLICIST (ANDREJ) | IGRALEC PACINO | SOLATNA TEKOČINA | IZRASTEK NA PRSTU

PRIPRAVA ZA VDELAVO ČEPOV V STEKLENICO | 18 | EGIPTOVSKI KRALJ

OBREKLJIVKA | AM.VESOLJSKA LADJA / OUT (SL. ZAPIS) | 19

NAŠA IGRALKA (LJERKA) | STROJ, NAPRAVA | JOHN HURT / NEVEREC, AJD

KIS (STAR.) | 8 | PESNIŠKA OBLIKA | RAVNINA / TROPSKA OVIJALKA | 12 | GLAVNI ŠTEVNIK / UMIVALNA SKLEDA

BERILIJ | GL. MESTO NORVEŠKE / TROPSKA RASTLINA | TNALA / KOSTUMOGRAFINJA VOGELNIK | 23 | BESEDNA PREMETANKA | HRVAŠKI PESNIK (DINKO)

HVALNA PESEM | REKA V FRANCIJI / MESTO V SV ITALIJI | 11 | OPORIŠČE NATA V ITALIJI | SL. PEVKA (TANJA) / PRETEP, KREG

MODEL VOZILA RENAULT | 20 | DALJŠA SKUPINA POTUJOČIH | 26

GORENJSKI GLAS | V LITRIH IZRAŽENA PROSTORNINA | LUKA V JEMNU / KRILATI DEČEK | IGRALKA GARDNER / VELIKA NOGA | JUDOV SIN / VULKAN NA SICILIJI | 14

RUSKI SLIKAR (ISAAK ILJIČ) | 25 | TRSKA, TRŠČICA / SKUPINA DVEH ENOT | GEORGE JONES / ILOVICA

DRŽAVA OB IRAKU / TRGOVSKA PRIREDITEV | 29 | UMETNA VOLNA IZ KAZEINA | SNEŽNI ZAMET / REŽISER KUSTURICA | 22 | REKA V GRČIJI / OLIVER REED

SESTAVIL: F. KALAN | TUNIKI PODOBNA HALJA | BAKRENA DOBA, ENEOLIT | ILIRSKI VOJSKOVODJA | EVA TERČELJ | LOKVA | JAPONSKA NABIRALKA BISEROV | 100 / ŽITNO STEBLO | GIZDALIN / EGIPČANSKI BOG | 15 | ZNAMKA ČELAD

NEMŠKI TOP IZ 1. SVETOVNE VOJNE | 27 | 7 | GRENAK NAPITEK / PRIPADNIK AVAROV | PRIJETEN VONJ | 2

NAUK O ZGRADBI TELESA | 3 | REKA NA KAVKAZU | 24

PREMIK PO ZRAKU | DROZGA, GOŠČA / DIVJA MAČKA | 31 | BARIERA, ZAPREKA / TROPSKI KUŠČAR

BRITANSKI IGRALEC (ROGER) | TERME PRI PADOVI | FINANČNI MOGOTEC / REKA NA TAJSKEM | 10 | PLATNENA STREHA PRED TRGOVINO | KEMIJSKI ELEMENT (At)

ALUMINIJ | PISATELJ CANKAR / IGRALEC MULEJ | DEL BLEDA | SEZNAM NAPAK V KNJIGI / USLUŽBENEC

BAKHOVA PALICA | 9 | ROČNI MINOMET / POLOŽAJ PRI ŠAHU | 16 | GOZDNO BOGASTVO

IGRALKA RINA | REKA V SEVERNI ITALIJI / MANGAN | PRIREDITEV NA VSAKE TRI LETA | TOYOTIN DŽIP | NIKOLA TESLA / REKA V SRBIJI

FILMSKA ZVEZDNICA (NICOLE) | 1 | DEL REKE Z NOGOMETNIM STADIONOM | 30 | 13

AKONTACIJA | ANŽEJ DEŽAN | GL. MESTO MAROKA / SKAND. MOŠKO IME

SLIKARSKA SMER SAMOUKOV | 4 | RAČUNALNIŠKI ZNAK, @ | FILMSKA ZVEZDA

GLASBENIK TURNER | ETIOPSKI KNEZ

REŽISER RUSSELL | SORTA HRUŠK | FRAN TRATNIK / PRIPADNIK OBROV | 28

AMON-RA DALMATIKA LANITAL LEVITAN PANARO | GLAVNO MESTO KONGA | MODEL VOZILA SEAT / AM. PEVEC (ROY)

LIK Z DVEMA KROŽNICAMA

IGRALKA PAPAS | 6 | TRAVA DRUGE KOŠNJE | SL. KARTOGRAF (IVAN)

NATAŠA BOKAL | TEK V NARAVI / TEN KOŽE | 21

OKENSKO STEKLO | TELUR / RAFAEL (KRAJŠE)

JAPONSKI VULKAN | RALNA ZEMLJA / ČRTOMIR IPAVEC

KRAJ OB SAVINJI | 5

GRŠKI PESNIK, ANTIFANES | 17

www.gorenjskiglas.si

Nagrade: 1. nagrada - darilna kartica želja v vrednosti 15 EUR; 2. in 3. nagrada - zgoščenka Tanje Zajc Zupan in Hermine Matjašič

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do ponedeljka, 21. septembra 2020, na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Nazorjevi ulici 1.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	

JAZ, MIDVA IN MI

Veliki vrh

Mojca Logar

Sončen konec tedna nas je vabil, da zapustimo svoja gnezda in se podamo ven. Letošnje poletje je bilo pretežno kolesarsko. Ker po Storžiču nisem bila zadovoljna s svojo pohodniško kondicijo, bom to izboljšala.

Po več zapletih in pripetljajih sva ostala pripravljena na pohod le jaz in Rok. Tako sva se odločila za Kofce in Veliki vrh. Na izhodišču za Kofce je bilo avtomobilov mnogo in še več. Čisto zares sem pomislila, lahko pride občinski redar in nam razdeli »pozdrave« zaradi nepravilnega parkiranja kar ob cesti. Lahko si predstavljate, da je bila pot proti Kofcam bolj podobna procesiji kot planinski poti. Starši z otroki, odrasli brez otrok, ki s seboj vozijo enega, dva in tudi tri pse, družine z otroki in s psi, starejši in še vsi drugi. Planinski dom na Kofcah je bolj podoben obljudeni gostilni, tare se tam ljudi in vsi hočejo štruklje – čokoladne, borovničeve in še druge dobrote. So planinske koče, ki imajo, kar jaz pomnim, veliko obiska, in so koče v njihovi neposredni bližini, ki imajo precej manj obiska. Kofce so tiste, kjer je ljudi ob koncih tedna preveč. Natakarica pravi, kadar je lepa napoved, tedaj potrebujemo petnajst ljudi, ki strežejo in kuhajo za vse planince. Podoba pa je kot v raju. Rok pravi, kot bi narisal. Zelena trata, modro nebo, beli oblaki, ki se pohajajo sem in tja, krave in konji, Kukovnica in Storžič, Lom in Konjščica, potem pa Grintovec, Kočna, Krvavec in v ozadju Košuta. Prav hitro jo mahneva naprej proti Velikemu vrhu in gneča potem hitro pojenja. Oznaka do vrha kaže uro in pol hoje. Mislim si, bom pa ja kaj hitrejša. Urno stopam in pridobivam višino. Planinci pozdravljajo in mimo prideta starejša, ki jima besede tečejo v koroškem narečju. Ne morem, da ju ne ogovorim in pohvalim, kako daleč sta se pripeljala. Pripeljala sta se iz Šoštanja. Ko sta na internetu gledala najkrajše pristope, sta se odločila za Jelendol. Uh, to pa je dokaj nenavadno. No, tam ni bilo nobene gneče, v Podljubelju pa veliko. Delata planinsko transverzalo. Ko ju vprašam, kako je biti v pokoju, odgovorita, še vedno delava, imava veliko kmetijo. Začudenje je bilo še večje, saj ne poznam veliko kmetovalcev, ki bi v prostem času delali planinsko transverzalo, še manj pa takih, ki bi imeli že sedemdeset let in več. Kakšna sreča, da smo ljudje različni. Na vrhu je pogled še lepši, vidita se obe kotlini, Celovška in Ljubljanska, kjer je v ospredju Blejski kot z Dobravami, pa vsi Julijci s Triglavom. Ponosno ugotovim, da sem bila 15 minut hitrejša od predvidene oznake, torej se izboljšujem. Rok pravi, poglej, tukaj je mejni kamen. Ja, Rok, danes se svobodno gibljemo po Košuti in drugih obmejnih gorah, včasih pa so bili tukaj graničarji. To je bilo območje železne zavese. O tem pa vem nekaj, pravi Rok in pripoveduje vse, kar ve in zna.

Mnogi ste okusili, kako je bilo planinariti po Košuti, ko so vas spremljali graničarji. Nekje smo ponosno zidove in vojake umaknili, drugje jih znova postavljamo. Najhujši pa so zidovi v naših glavah ...

Mojca Logar je profesorica geografije in zgodovine.

Zmrznil sem

Janez Logar

Kar naenkrat se je zgodilo. Namesto da bi počasi in razumno pristopil k reševanju naloge, sem zablokiral. Vem samo to, da mi je glava odpovedala, nisem mogel več razmišljati, vedel sem le, da čas teče. Za nekaj trenutkov sem odtaval, ne vem, kam. Ni me bilo v prostoru. Kmalu sem prišel nazaj. Gledal sem v računalnik. Želel sem nadaljevati, vendar ni šlo. Prišla je misel, da bom ob službo. Oblil me je pot po celem telesu, močno se je povečal srčni utrip, prihajal je strah, skoraj panika. Lahko bi sedel še dolgo pred ekranom, vendar popolnoma brez delovnega učinka. Vedel sem le, da je nekaj narobe, in povedal družbi, da mi je slabo. Moram ven in bom nalogo opravil zvečer od doma. Zaradi mene projekt ne bo zastal. Vse dobite do 23h na elektronsko pošto. Tako, njih sem odrešil, sebe pa nisem. V resnici mi ni bilo slabo. Le odpeljalo se mi je. Niti ne vem, kam, še manj, kako. Nekaj čudnega se mi dogaja. Pravzaprav to ni prvič, je pa prvič tako zelo močno. Ne vem, kaj naj bi to bilo. Zdrav sem, rekreiram se, imam socialno mrežo prijateljev, sošolcev, primarno družino. Vse je OK, le sem in tja zmrznem. Običajno je to pred kakšno zahtevno nalogo v službi. Ker mi ne uspe naloge narediti hitro in uspešno, kot od mene pričakujejo nadrejeni, nato krivim samega sebe, se obtožujem, da sem neumen in nesposoben, nič mi ne bo uspelo, sem navadna zguba. Vsi moji pozitivni dosežki izginejo, obstanem v čudnem stanju samoobtoževanja. Zanimivo mi je še to, kako zelo spretno prikrivam svojo težavo: pustite me pri miru, bilo je naporno v službi, grem na tek, nič ne bom jedel, kaj me sprašujete ... kot da bi želel biti sam v tem neprijetnem stanju. Že tako je hudo, potem pa še nikogar ne spustim blizu.

Strokovno lahko zapišemo, da je mladenič na robu panične motnje. Če je to enkrat na deset let, ni problema, če se takšne neprijetnosti dogajajo pogosto, je smiselno nekaj ukreniti. Škoda življenja zaradi trpljenja, ki ga je moč odpraviti. Še enkrat: škoda življenja zaradi trpljenja, ki ga je moč odpraviti. Rešitev je pogosto precej drugačna, kot nas prepričujejo. Razni svetovalci povedo, naj preusmerimo misli, naj mislimo na lepe stvari, se osredotočimo na eno točko in jo gledamo, naj vzamemo tableto ... Možna pa je tudi naslednja razlaga (na osnovi mojega dela z ljudmi): V tem človeku je neko boleče vzdušje, nabito z ne vemo katerimi strahovi, npr. da ne bo uspešen, da ne bo preživel, da ga zaradi neopravljene naloge ne bodo spoštovali, in ker ga ne bodo spoštovali, bo ostal sam. Nujno se je soočiti s temi strahovi, potem bodo pa težave izzvenele. Srečanje z lastnimi strahovi nikoli ni prijetno, je pa koristno. Zelo je pa škodljivo, če od njih bežimo. Oni nas ne bodo pustili. Hodili bodo za nami in nas preganjali, dokler mi ne bomo dobili besed in telesnih občutij zanje. To je naša narava, čista biologija.

Janez Logar je terapevt v zakonskem in družinskem centru Toplina v Kranju. e-pošta: janez.logar@toplina.net

KUHARSKI RECEPTI

Za vas izbira Katja Dolenc

Povečini mislimo, da so slive in češplje isto, vendar ni tako. Obstaja veliko vrst sliv, češplje pa so le ene in se imenujejo domače češplje. Ločijo se po tem, da so manjše in pozno zoreče, vendar enake barve. Vsebujejo skoraj celoten kompleks vitaminov skupine B, zato pripomorejo k bolj umirjenemu živčevju, hujšanju in odpravljajo zaprtje.

Žametna lazanja s slivami

Potrebujemo: 5 jajc, strok vanilje, pol l mleka, 1 žličko jedilnega škroba, 6 žlic sladkorja, 650 g sliv, 2 žlici drobtin, 350 g skute, mleta cimet in nageljnove žbice, sok in naribano lupino limone, 1 žlico masla, 8 svežih listov za lazanjo in 3 žlice sesekljanih mandeljnov.
Ubijemo 2 jajci in ločimo rumenjaka od beljakov. Rumenjaka razžvrkljamo z 2 žlicama mleka in jedilnim škrobom. Preostalo mleko, 4 žlice sladkorja, izpraskan stržen vaniljevega stroka in vaniljev strok pristavimo. Ko mleko zavre, dodamo razmešan škrob z rumenjakoma. Gladko vmešamo in med mešanjem segrevamo, da mleko zavre. Takoj odstavimo. Skuhano vaniljevo kremo pretlačimo skozi cedilo. Pečico ogrejemo na 175 C. Slive operemo in izkoščičimo. Polovico sliv sesekljamo, preostale pa narežemo na krhlje in zmešamo z drobtinami. Za skutno kremo gladko razmešamo skuto, dodamo preostali sladkor, cimet, nageljnove žbice, limonin sok, lupinico in 3 jajca. Nazadnje primešamo vaniljevo kremo. Z maslom namastimo model za narastke. Najprej damo tretjino skutne kreme in jo poravnamo. Nato zložimo 4 liste za lazanjo. Nanje porazdelimo sesekljane slive. Plasti še enkrat ponovimo in damo nazadnje slivove krhlje. Prekrijemo jih s preostankom skutne kreme in potresemo z mandlji. Pečemo v pečici pri 175 C 40 minut.

Domač češpljev džem iz pečice

Potrebujemo: 1 kg češpelj, 500 g sladkorja, sok 1 limone in 1 nageljnovo žbico.
Češplje razkoščičimo, zmečkamo in jih s sladkorjem, limoninim sokom ter nageljnovo žbico v posodi vsaj 3 ure kuhamo v pečici pri 185 C. Pod posodo postavimo posodo z vodo. Tu in tam pomešamo. Ko je gotovo, pustimo, da se ohladi.

Slastna češpljeva kaša

Potrebujemo pol kg opranih, čez noč namočenih suhih češpelj, pol l oprane kaše, žlico rjavega sladkorja, žlico masla, cimet v prahu in sol.
Čeplje skuhamo v 2,5 l vode. Ko so skoraj mehke, vsujemo kašo. Počakamo, da zavre, in dodamo malo soli, sladkor, cimet v prahu ter kuhamo na zmernem ognju še pol ure oz. toliko, da voda skoraj izpari. Kašo nato premešamo in zabelimo z maslom.

Slive in češplje na vašem vrtu

Drevo slive ali domače češplje bi poleg jablane in češnje moralo biti na vsakem gorenjskem vrtu. Sadeži tako zelo odvrnejo pri različnih shrankih; kot marmelade, suhe slive, kompoti, zamrznjeni cmoki. Treba ga je obrezati spomladi in poleti.

Sadno pecivo s kokosom

Lahke jedi

Erika Jesenko

Sadje se v pecivu odlično ujema skupaj s kokosom, saj mu doda pravo svežino, sladkobo in kislino. Še tako obtolčena, na pol piškava in poškodovana jabolka ali slive lahko obrežemo ter jih spremenimo v izvrstno pecivo.

Za pripravo jabolčnega kolača s kokosom potrebujemo: 2 večji jabolki, 150 g kokosove moke, 170 g pšenične moke, 3 jajca, 150 g masla, 1 pest rozin, namočenih v treh žlicah ruma, lupinica 1 bio limone, 100 g sladkorja, 1 pecilni prašek, 3 žlice mandljevih lističev.

Jabolka olupimo ter jih narežemo na drobne kocke. Skupaj zmešamo moko, kokosovo moko, pecilni prašek in naribano lupinico ene limone. Maslo stopimo ter ga ohladimo. Jajca stepemo skupaj s sladkorjem ter dodamo stopljeno maslo. Postopoma vmešamo mešanico moke. Nazadnje vmešamo še rozine skupaj z rumom in narezana jabolka. Premešamo in maso vlijemo v namaščen podolgovat pekač. Po vrhu potresemo z mandljevimi lističi. Kolač pečemo v pečici, segreti na 180 °C, približno eno uro.

Nasvet: Nekateri niso pravi ljubitelji rozin in mandljev. Če spadate v to kategorijo, jih lahko mirne vesti izpustite.

Za pripravo kokosovega kolača s slivami potrebujemo: 6 večjih sliv, 200 g pšenične moke, 100 g kokosove moke, 2 jajci, 100 g masla, 120 g polnomastnega jogurta ali kisle smetane, 100 g sladkorja, 1 pecilni prašek.

Skupaj zmešamo moko, pecilni prašek in kokosovo moko. Maslo stopimo in ohladimo. Jajca penasto umešamo s sladkorjem. Dodamo stopljeno maslo in jogurt. Nato postopoma vmešamo še mešanico moke. Pripravljeno maso vlijemo v namaščen pekač. Po vrhu ga obložimo s slivami, tako da je prerezana stran položena v testo. Kolač pečemo v pečici, segreti na 180 °C, približno 45 minut.

Nasvet: Sestavine zadoščajo za okrogel pekač premera od 20 do 23 centimetrov. Uporabimo lahko tudi kakšno drugo obliko pekača primerne velikosti.

Čebelarji na dobrodelni pohod

V soboto, 12. septembra, bo dobrodelni pohod čebelarjev in njihovih podpornikov na Brdo pri Lukovici. Podjetje Hofer Slovenija bo za otroke s sladkorno boleznijo namenilo 4500 evrov.

CVETO ZAPLOTNIK

Brdo pri Lukovici – V Čebelarski zvezi Slovenije so se v sodelovanju s Pediatrično kliniko, kliničnim oddelkom za endokrinologijo, diabetes in bolezni presnove ter Društvom za pomoč otrokom s presnovnimi motnjami odločili za izvedbo vseslovenske prireditve za pomoč »sladkorčkom«, to je otrokom, ki so zboleli za sladkorno boleznijo. V soboto, 12. septembra, bodo pripravili dobrodelni pohod čebelarjev in njihovih podpornikov z naslovom Korak zase, korak za sladkorčke. Čebelarji bodo na pot do čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici krenili od doma ali bodo prehodili le zadnji del poti. Predsednik čebelarske zveze Boštjan Noč se bo odpravil na 58 kilometrov oddaljen cilj z domačega Sela pri Žirovnici, pohod bo potekal tudi iz smeri Dobrova pri Ljubljani, od koder je do Brda 30 kilometrov, in s Trojan, od koder je do cilja 20 kilometrov. Na prireditvenem prostoru pri čebelarskem centru bodo stojnice s ponudbo medu, medenih izdelkov in druge lokalne pridelane hrane ter delavnice za otroke, članice zveze kmetic bodo za to priložnost spekle potico velikanko, pekli bodo »šmorn«, predstavili bodo tudi novo srečko Čebelarka, ki je plod sodelovanja čebelarske zveze in Loterije Slovenije, ter poskrbeli za zabavo. V »sončni dvorani« ob osnovni šoli na Brdu bo v organizaciji javne svetovalne službe v čebelarstvu potekala ApiSlovenija v malem, niz strokovnih predavanj za čebelarje in za uporabnike čebeljih pridelkov pa bodo sklenili s podelitvijo priznanj najboljšim vzrejevalcem čebeljih matic.

Čebelarji in njihovi podporniki lahko pomagajo otrokom s sladkorno boleznijo s prispevkom pet evrov tako, da pošljejo SMS-sporočilo s ključno besedo sladkorcki5 na številko 1919. Glavni podpornik dobrodelnega pohoda podjetje Hofer Slovenija bo za to namenil donacijo v znesku 4500 evrov in vsem pohodnikom podaril vrečko s semeni medovitih dišavnic.

Znova Aktivni zeleni vikend v dolini Vrata

Mojstrana – Javni zavod Triglavski narodni park, Slovenski planinski muzej, Občina Kranjska Gora, TD Dovje - Mojstrana in Kofler Sport za domačine in obiskovalce pripravljajo letos že drugi Aktivni zeleni vikend v dolini Vrata v soboto in nedeljo 12. in 13. septembra. S plačano vstopnino v Slovenski planinski muzej si boste zagotovili celodnevno brezplačno vodenje lokalnih turističnih vodnikov, okrepčilo v Aljaževem domu po promocijski ceni in še druge aktivnosti, ki so primerne za družine in posameznike. Kot udeleženec poskrbite le za primerno obutev, pijačo in malico. V primeru novih ukrepov, povezanih s preprečevanjem okužbe z novim koronavirusom, ali v primeru slabega vremena bo program odpovedan oziroma prilagojen. Obvezne prijave sprejemajo najkasneje tri dni pred najavljenim datumom dogodka po e-pošti barbara.rozman@tnp.gov.si ali po telefonu 04 5780 245 ali 205.

Pobuda za kolesarnico na Okroglem

Naklo – Na nedavni seji občinskega sveta v Naklem je bilo tudi več pobud svetnikov. Med drugim, da naj občina na avtobusni postaji v Naklem postavi pokrito kolesarnico, da bodo učenci in dijaki, ki gredo na šolski avtobus, lahko tam varno puščali svoja kolesa. Na Okroglem bi radi še kakšen koš za pasje iztrebke. In še ena pobuda, da je potrebno na pokopališčih v občini urediti oziroma obnoviti znake, da bi ljudje svoje kosmate ljubljence in kolesa puščali pred pokopališčem.

Nagrajenci križanke **GORENJSKEGA GLASA** z geslom: BODIMO SAMOOSKRBNI, ki je bila objavljena v Gorenjskem glasu 21. avgusta 2020, so: **Franc Pogačnik** iz Žabnice, ki prejme 1. nagrado, darilno kartico želja v vrednosti 15 EUR, **Jerca Zaplotnik** z Golnika in **Vida Mrak** iz Rateč, ki prejmeta 2. in 3. nagrado, zgoščenko Tanje Zajc Zupan.

Nagrajencem čestitamo!

KINO SPORED

CINEPLEXX, KRANJ

Torek, 8. 9.
17.00, 18.00, 20.00, 21.00 TENET
18.20, 20.30 RADIOAKTIVNA
19.45 ČAS DEKLIŠTVA
20.50 BLOODSHOT
17.30 NAPREJ, sinhro.
18.45 JEŽEK SONIC
17.15 TAČKE NA PATRULJI: PRIPRAVLJENI, DIRKA, REŠEVANJE, sinhro.

Četrtek, 10. 9.
19.00 BTS – BREAK THE SILENCE

Organizatorji filmskih predstav si pridržujejo pravico do spremembe programa.

GLEDALIŠKI SPORED

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Sreda, 9. septembra, in četrtek, 10. septembra
19.30 Oče Romuald/Lovrenc Marušič: ŠKOFJELOŠKI PASIJON (v dvorani PGK)

GLEDALIŠČE TONETA ČUFARJA, JESENICE

Četrtek, 10. septembra
19.30 Koncert vokalno-instrumentalne skupine Noreia

LOTO

Rezultati 72. kroga – 6. septembra 2020
1, 7, 14, 18, 30, 31, 32 in 13

Loto PLUS: **8, 11, 21, 26, 35, 36, 37 in 22**
Lotko: **802428**

Sklad za 73. krog za sedmico: **3.620.000 EUR**
Loto Plus: **890.000 EUR**
Lotko: **140.000 EUR**

HALO-HALO GORENJSKI GLAS
telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrtka do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

IZLETI

S kolesom do Škofje Loke

Naklo – Društvo upokojencev Naklo vabi v četrtek, 10. septembra, na kolesarjenje na relaciji Naklo–Kranj–Škofja Loka–Trata–Naklo. Zbor bo ob 9. uri pred Domom upokojencev Naklo.

Pohod po Jezerskem

Kranj – Društvo upokojencev Kokrica vabi svoje člane v soboto, 12. septembra, na pohod po Jezerskem. Zbor bo ob 8. uri na običajnem mestu. Smer in dolžina pohoda bosta določeni na izhodišču ob Planšarskem jezeru. V primeru slabega vremena pohod odpade.

Po poti štirih gradov

Kranj – Društvo diabetikov Kranj vabi člane gorenjskih društev diabetikov v soboto, 12. septembra, na pohod po Preddvoru po poti štirih gradov. Zbor bo ob 9. uri sredi vasi na dvorišču gradu Dvor in na parkirišču v bližnji okolici. Kosilo bo na odprti terasi v bližnji Okrepčevalnici Seljak. Prijave zbirata na: 031/485 470 (Jolanda) ali 031/485 490 (Ivan) do srede, 9. septembra.

Pohod v Gradiški Turi

Kranj – Planinsko društvo Iskra Kranj vabi v torek, 15. septembra, na pohod v Gradiški Turi (793 m n. m.). Odhod z osebnimi avtomobili bo izpred Mercator centra na Primskovem ob 12. uri. Prijave in informacije: Sašo Košnik, saso.kosnik@infonet.si, tel. 041 757 009; Žiga Hočevar, ziga.hocevar@gmail.com, tel. 031 304 040.

V Karnijske Alpe

Kranj – Planinsko društvo Iskra Kranj vabi v soboto, 19. septembra, na planinski izlet na Creto di Collinetto ali Frischenkofel, 2238 m visok gorski masiv v Karnijskih Alpah. Hoje bo za okoli sedem ur, pot ni primerna za vrtoglave. Odhod z minibusom bo izpred Mercator centra na Primskovem ob 5. uri. Prijave in informacije: Klemen Ručigaj, tel. 051 693 294, klemen.rucigaj@gmail.com; Žiga Hočevar, tel. 031 304 040, ziga.hocevar@gmail.com. Vplačila sprejemajo v pisarni društva ob sredah med 17. in 18. uro ali na TRR društva.

V osrčje Kamniško-Savinjskih Alp

Kranj – Planinsko društvo Iskra Kranj vabi v soboto, 26. septembra, v osrčje Kamniško-Savinjskih Alp, na pohod do bivakov pod Skuto in pod vzhodno steno Grintovca. Zahtevne hoje bo od 8 do 9 ur, pot je primerne za izkušene planince z dobro kondicijo. Število udeležencev je zaradi zahtevnosti ture omejeno. Odhod z osebnimi avtomobili bo izpred Mercator centra na Primskovem ob 5. uri. Prijave in informacije: Stanko Dolenšek, tel. 040 20 61 64, stanko.dolensek@gmail.com; Klemen Ručigaj, tel. 051 693 294, klemen.rucigaj@gmail.com.

OBVESTILA

Bralni krožek pisateljice Nine Kosmač

Bled – Ljudska univerza Radovljica organizira brezplačni bralni krožek s pisateljico Nino Kosmač. Krožek bo trajal trideset ur, začetek bo v soboto, 3. oktobra, ob 19. uri v Ledeni dvorani na Bledu. Prijave: hana.premrl@guest.arnes.si, 040 284 550.

PREDAVANJA

Predavanje o najpomembnejših kožnih boleznih in nohtnih spremembah

Škofja Loka – Društvo diabetikov Škofja Loka vabi na predavanje o najpomembnejših kožnih boleznih in nohtnih spremembah, ki bo v torek, 8. septembra, ob 16. uri v večnamenskem prostoru OŠ Škofja Loka Mesto. Predaval bo prof. dr. Tomaž Lunder, dr. med., spec. dermatologije. Predavanje ni namenjeno samo članom društva, pač pa vsem, ki bi želeli izvedeti nekaj o tej temi.

RAZSTAVE

Od lutke do maske in ilustracije

Tržič – V četrtek, 10. septembra, bo ob 18. uri v Galeriji Paviljon NOB odprtje razstave Od lutke do maske in ilustracije avtorice Eke Vogelnik, ki bo na odprtju tudi nagovorila vse prisotne. V kulturnem programu bosta nastopila pevka Brina Vogelnik in kitarist Luka Ropret. Razstavo bo odprl župan Občine Tržič mag. Borut Sajovic.

Prisluhniti igri školjke

Jesenice – V četrtek, 10. septembra, bo ob 18. uri v Muzeju Kosova graščina odprtje likovne razstave Prisluhniti igri školjke avtorja Janeza Mohoriča - Mokrnka.

desetdnevna vremenska napoved

Torek 8. 9.	Sreda 9. 9.	Četrtek 10. 9.	Petek 11. 9.	Sobota 12. 9.
11/24 °C	10/25 °C	12/25 °C	12/25 °C	13/26 °C
Nedelja 13. 9.	**Ponedeljek 14. 9.**	**Torek 15. 9.**	**Sreda 16. 9.**	**Četrtek 17. 9.**
12/26 °C	12/25 °C	10/24 °C	11/23 °C	10/22 °C

tedenski koledar

			vzhod	zahod
8. 9.	tor.	Marija	6.32	19.26
9. 9.	sre.	Peter	6.33	19.24
10. 9.	čet.	Nikolaj ◑	6.34	19.23
11. 9.	pet.	Milan	6.35	19.21
12. 9.	sob.	Gvido	6.37	19.19
13. 9.	ned.	Filip	6.38	19.17
14. 9.	pon.	Rasto	6.39	19.15

Knjiga avtorice Ivane Markun je del zbirke ljudskih pripovedi iz vse Slovenije. V njej je zbranih 207 kratkih folklornih pripovedi iz Kranja z okolico ter iz vasi na Sorškem polju. Nekatere zgobe so zapisane v pogovornem jeziku Sorškega polja vse pa govorijo o tem, kako so na tem območju živeli nekdaj.

Redna cena knjige je 20 EUR, če jo kupite ali naročite na Gorenjskem glasu je cena le

16 EUR + poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

112 strani
format: 132 x 193 mm
mehka vezava
cena:

14,90 EUR + poštnina

Prepoznavanje in določanje dreves bo postalo zelo preprosto. Vodnik po naravi prikazuje drevesne liste in iglice v naravni velikosti. Tako jih je mogoče neposredno primerjati s tistimi, ki smo jih našli v naravi. Zamenjave z drugimi vrstami so zato izključene.

Vodnik lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, ga naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če ga naročite po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

Doživeto pričevanje o medvojnem in povojnem komunističnem nasilju na Škofjeloškem

Poučna biografija klene in bistre 88-letne Škofjeločanke, ki je doživela medvojno in povojno komunistično nasilje. Njeno sporočilo je, da se bomo le z resnico osvobodili boleče preteklosti in se kot narod ozrli v lepšo prihodnost.

138 strani, mehka vezava

Avtorica Meri Bozovičar

17 EUR + poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

MALI OGLASI

T: 201 42 47, F: 201 42 13
E: malioglasi@g-glas.si

Male oglase sprejemamo:
za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!

Delovni čas:
ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.

GRADBENI MATERIAL

PRODAM

SMREKOVE suhe plohe, cena 140 EUR/m3, večja količina, 130 EUR/m3, tel.: 041/756-007 20001870

ZRAČNO suhe hrastove plohe, tel.: 041/756-007 20001871

KUPIM

ODKUPUJEMO kostanjeve drogove (za elektrogospodarstvo), dolžine 9 - 11 m (tudi neobeljene), SES, d. o. o., Opekarska ul. 22, Maribor, tel.: 041/865-596 20001911

KURIVO

PRODAM

SUHA bukova in mešana drva, možna dostava, tel.: 031/676-235 20001750

SUHA bukova drva, lahko razrezana in z dostavo, tel.: 040/668-920 20001930

SUHA, lepa bukova drva, tel.: 041/841-632 20001934

SUHA bukova drva, možna dostava, tel.: 031/563-109 20001935

STANOVANJSKA OPREMA

OGREVANJE, HLAJENJE

PRODAM

PEČ na drva Orlingo 250, z ventilatorjem in 1.500-litrskim zalogovnikom ter peč na kurilno olje ITPP Ribnica, cena po dogovoru, tel.: 031/411-015 20001927

UMETNINE, NAKIT

PRODAM

TAPISERIJE, unikati, izjemne tehnične, umetniške, sporočilne, energijske vrednosti, tel.: 040/567-544 20001783

PRIDELKI

PRODAM

ČEŠPLJE za marmelado, Zabukovje 2, Kranj, tel.: 041/223-797 20001931

KORUZA za siliranje ali zrnje, na njivi 0,70 ha, oklica Kranja, cena za celo njivo 700 EUR, tel.: 040/383-733 20001883

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM

10 dni starega bikca ČB/LIM, tel.: 041/377-102 20001929

KOKOŠI - nesnice, jarkice, rjave, grahaste, črne in bele pred nesnostjo in kg piščance za dopitanje. Pripeljemo na dom, Matej Bulovec s.p., Mlakarjeva ul. 45, Šenčur, tel.: 041/710-113 20001862

NA ZALOGI imamo rjave nesnice in 1-kg piščance za dopitanje in po naročilu: grahaste in črne jarkice. Trgovina Domačija, Janez Peternel s.p., Globoko 2 a, Radovljica, tel.: 04/53-09-494, 051/604-524 20001928

KUPIM

BIKCA simentalca, starega do 1 meseca, tel.: 041/503-623 20001912

OSTALO

PRODAM

SILAŽNE bale prve košnje in suhe, tel.: 031/360-178 20001932

ZAPOSLITVE (m/ž)

IŠČEM

IŠČEM DELO - varstvo vašega otroka na mojem domu. Sem komunikativna, zanesljiva, z izkušnjami, tel.: 041/532-826 20001933

KOVINOSTRUGAR z več letno prakso na različnih strojih iščem honorarno delo, tel.: 031/463-923 20001891

STORITVE

NUDIM

ADAPTACIJE vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, kvalitetno, hitro in poceni. SGP Beni, d. o. o., Struževo 7, Kranj, tel.: 041/561-838 20001866

Radio Sora
Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3
RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

Radio Triglav®
Radio Triglav Jesenice, d.o.o., Trg Toneta Čufarja 4, 4270 Jesenice
Gorenjska 96 MHz
RADIO ZA RADOVEDNE

ADAPTACIJE hiš in stanovanj, urejanje dvorišč, fasade, ometi, izkopi, dimniki, ... LEARD d.o.o., Pivka 11, Naklo, tel.: 041/583-163 20001867

FLORIJANI, d.o.o., C. na Brdo 53/a, Kranj izvaja vsa gradbena dela od temeljev do strehe, adaptacije, omete, omete fasad, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tel.: 041/557-871 20001863

SANACIJA dimnikov z nerjavečimi tuljavami, vrtanje, zidava in popravila, nudimo dimne obrobe in kape. Cvetko Rajko s.p., Brezje pri Dobu 4 a, Dob, tel.: 051/828-419 20001791

www.gorenjskiglas.si

Ko se posameznik sprehodi po naravi, se živali večinoma poskrijejo. A pozoren opazovalec bo njihove sledove odkril vsepovsod, vedeti mora le, kje in kako iskati. V vodniku so prikazani sledovi živali v naravni velikosti.

sledovi 65 živalskih vrst, ki jih lahko srečamo na poljih,travnikih in v gozdovih

112 strani, 132 x 193 mm, mehka vezava

14,90 EUR + poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.
Če jo naročite po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

MojeDelo.com

STYRIA DIGITAL MARKETPLACES, d.o.o., Verovškova ulica 55, 1000 Ljubljana, Slovenija, T: 01 51 35 700
VEČ INFORMACIJ IN ZAPOSLITVENIH OGLASOV (1200+)
NA: www.mojedelo.com, info@mojedelo.com

CNC operater/proizvodni delavec, m/ž (Križe pri Tržiču)
Kaj pričakujemo: IV. ali V. stopnja izobrazbe tehnične smeri in/ali vsaj 3 leta izkušenj na delovnem mestu CNC operater, prednost bodo imeli kandidati z delovnimi izkušnjami na podobnih delovnih mestih/področjih. INTEC MKD, d. o. o., Retnja 1a, 4294 Križe. Prijave zbiramo do 25. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Prodajalec, m/ž (Škofja Loka)
Ste pripravljeni dati vse od sebe, da bi naredili prodajo? Ali radi delate v dinamičnem okolju s polno izzivov? Uživate v skupinskem delu? Če je vaš odgovor da, ste oseba, ki jo iščemo. JYSK, d. o. o., Tovarniška cesta 10a, 8250 Brežice. Prijave zbiramo do 18. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Intersport Kranjska Gora – prodajalec, m/ž (Kranjska Gora)
Tvoje delo bo strokovno svetovanje kupcem, sestavljanje športne opreme, priprava blaga in prodajnega prostora za prodajo in delo na blagajni. INTERSPORT ISI, d. o. o., Cesta na Okroglo 3, Naklo 4202. Prijave zbiramo do 25. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Orodjar m/ž (Železniki)
Opis del in nalog: strojna izdelava sestavnih delov orodij in naprav, izvajanje delovnih operacij v skladu s tehnično dokumentacijo, priprava obdelovancev in rezilnih orodij za izdelavo na stroju, izvajanje avtokontrole in vzdrževanje stroja. Niko, d. o. o., Železniki, Otoki 16, 4228 Železniki. Prijave zbiramo do 15.10. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Proizvodni delavec, m/ž (Kamnik, Brnik)
Opis del in nalog: delo v liniji, kjer se izdeluje glavni aparat/delo je lahko stoječe ali sedeče, delo na sestavi attachmentov/delo je sedeče. V obeh primerih (linija in sestav attachment) delavec rokuje z različnimi materiali (plastika, kovina, steklo (žarnica, elektronske komponente (vezje)), baterije ... Iskra Mehanizmi, d. o. o., Lipnica 8, 4245 Kropa. Prijave zbiramo do 20. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Mesarji, m/ž (Kranj, Bohinjska Bistrica, Bled, Jesenice)
K prijavi vabimo kandidate, ki imajo dokončano najmanj IV. stopnjo izobrazbe. Zaželeno je, da: imate izkušnje z delom v trgovini, vas veseli delo z ljudmi, ste vestni in zanesljivi, ste pozitivno naravnani in znate to prenašati tudi na druge ljudi, pripravljeni za učenje in nova znanja v okviru delovnega mesta. Mercator, d. d., Dunajska cesta 107, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 30. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Operater proizvodnje varilne žice m/ž (Jesenice)
Glavne naloge izbranega kandidata bodo: evidentiranje zastojev po strojih, zmanjševanje zastojev ter skrb za čim boljši izkoristek obratovalnega časa strojev; upoštevanje tehničnih in tehnoloških predpisov in zagotavljanje upoštevanja le-teh ter predpisov s področja varstva pri delu in splošnih predpisov ... SIJ ELEKTRODE JESENICE, d. o. o., Cesta železarjev 8, 4270 Jesenice. Prijave zbiramo do 12. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Strojnik TGM m/ž (Kranj)
Opis: upravljanje in rokovanje s stroji težke gradbene mehanizacije, skrb za tehnično brezhibnost in osnovno vzdrževanje stroja, sodelovanje v zimski službi. Gorenjska gradbena družba, d. d., Jezerska cesta 20, 4000 KRANJ. Prijave zbiramo do 19. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Blagajnik-prodajalec na oddelku convenience/delikatesa, m/ž (Kranj)
Opis del in nalog: delo na oddelku convenience (priprava hrane)/delikatesa, strežba kupcev, pomoč kupcem pri izbiri blaga, skrb za urejenost prodajnega prostora, skrb za dobro založenost in videz prodajnega prostora. Spar Slovenija, d. o. o., Kadrovska služba, Letališka cesta 26, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 16. 9. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

GLS kurir/-ka (Škofja Loka)
Pogodbeni partner išče kurirja ali kurirko za lokacijo Škofja loka z okolico. General logistics systems, d. o. o. – GLS pogodbeni partner, Cesta v Prod 84, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 3. 10. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Proizvodni delavec, m/ž (Lesce)
Naloge: razrez materiala, oprema materiala, končno sestavljanje izdelkov, pakiranje, ustrezno razvrščanje izdelkov. Veriga k.f., d. o. o., Alpska cesta 43, 1248 Lesce. Prijave zbiramo do 3. 10. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Avtomehanik, m/ž (Lesce)
Pričakujemo najmanj IV. st. izobrazbe – poklicno izobraževanje (avtomehanik/mehatronik) ali druge ustrezne smeri, zaželena V. stopnja (mehanik-elektronik), širša razgledanost avtomobilističnega trga, vozniški izpit B-kategorije, vsaj 2 leti delovnih izkušenj na delovnem mestu avtomehanik, najbolj zaželeno vozil znamke Renault/Nissan, komunikativnost, natančnost in sposobnost dela v skupini. ASP, d. o. o., Cesta Janeza Finžgarja 2, 4270 Jesenice. Prijave zbiramo do 3. 10. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Tehtanje in deklariranje izdelkov, m/ž (Trata, Škofja Loka)
Delovno mesto obsega pakiranje in deklariranje končnih izdelkov. Delo z računalnikom, tiskanje deklaracij. Manipulacija končnih proizvodov. Spremljanje naročil. Komisioniranje in priprava blaga za odpremo ter priprava dokumentov za odpremo. Vodenje skladiščnih evidenc. Nimrod, d. o. o., Trata 35, 4220 Škofja Loka. Prijave zbiramo do 2. 10. 2020. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

»Blejska« štorklja leti na jug

Štorkljo, ki so jo rešili iz Blejskega jezera, so v soboto na travniku v bližini Vrbe spet spustili na prostost.

Urša Peternel

Vrba – Konec avgusta so iz Blejskega jezera rešili mlado belo štorkljo. Ta se je, poškodovana, na vodni gladini borila za življenje. Potem ko so jo naključni mimoidoči izvlekli iz vode, je na pomoč priskočil Miha Žvan, ki na bližnji stojnici prodaja keramične izdelke, sicer pa je velik ljubitelj narave. Poklical je prijatelja Aljaža Muleja iz Lesc, ki je ljubiteljski ornitolog, član Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Aljaž je štorkljo odpeljal na kliniko za ptice, ki deluje na Veterinarski fakulteti v Ljubljani, kjer so jo oskrbeli, zatem pa so zanjo poskrbeli v Zatočišču za živali prosto živečih vrst na Muti, ki ga vodi dr. Zlatko Golob.

Aljaž Mulej z mlado belo štorkljo, ki so jo rešili iz Blejskega jezera, jo oskrbeli, v soboto pa pri Vrbi spustili na prostost.

Po dveh tednih v azilu se je mlada štorklja dovolj okrepila, da so jo v soboto ponovno spustili v naravo. To so naredili v soboto na travniku pri Vrbi; po začetnih negotovih korakih v novem okolju je mlada štorklja le pogumno dvignila krila in odletela, po besedah Aljaža Muleja najbrž proti jugu ...

Kako se je sploh znašla v Blejskem jezeru, ne vedo. Na prsnem delu je imela večjo poškodbo, kar je verjetno razlog, da je med selitvijo »prisilno pristala« v jezeru. Štorklje se namreč sredi avgusta začnejo odpravljati v toplejše kraje, njihov cilj je južna Afrika, na dan pa lahko preletijo tudi po dvesto kilometrov. A vse ne poletijo na jug, nekatere tudi preko zime, ki so vse milejše, ostanejo v Sloveniji.

Kot je povedal Aljaž Mulej, ki je tudi član slovenskega centra za obročkanje ptičev, njihovo pot spremljajo s pomočjo obročkov, ki jih imajo nameščene na nogah. Ptič z obročkom nosi s seboj informacijo o spolu, starosti, datumu in mestu obročkanja ... Če torej nekdo najde ali opazuje obročkanega ptiča in ga fotografira, lahko s podatki z obročka določijo, od kod je priletel. Zanimivo pa je, da imajo nekatere ptice nameščeno tudi sledilno napravo in njihovo gibanje spremljajo prek satelitske navigacije. Tako lahko ljubitelji ptic, kot je Aljaž, v živo spremljajo njihovo pot. V soboto, denimo, je bila ena od štorkelj iz Nemčije, ki leti na jug Afrike, nekje pri Šarm el Šejku v Egiptu ...

Jeseni leta 2007 je iz Južnoafriške republike neki belgijski turist po elektronski pošti obvestil slovenski center za obročkanje ptičev, da je na nogi bele štorklje prebral slovenski obroček. Tako so med drugim ugotovili, da je zračna razdalja med mestom obročkanja v Sloveniji in najdbo v Južnoafriški republiki 7814 kilometrov.

Tudi »blejski« štorklji so namestili obroček in morda jo bo kakšnemu ljubitelju ptic uspelo fotografirati, tako da bosta Miha in Aljaž vedela, kako daleč, v katere tople kraje, je odletela njuna rešenka.

Previdno na avtocesti

Simon Šubic

Brezje – Včeraj so zaradi začetka gradbenih del dokončno vzpostavili delovno zaporo na gorenjski avtocesti med priključkoma Kranj zahod in Brezje. Ker so vzpostavili začasno prometno ureditev, policija voznike poziva k previdnosti in upoštevanju prometnega režima in signalizacije. Hitrost vožnje naj bo znotraj omejitev, vzdržujte ustrezno varnostno razdaljo in vozite po sredini prometnega pasu. »To so dejavniki, ki so lani v enaki situaciji, ko so dela potekala na drugi strani ceste, povzročali nesreče in zastoje,« opozarja policija.

Promet na tem odseku začasno poteka po dveh zoženih pasovih v vsako smer vožnje. Promet proti Karavankam bo več ali manj nemoten z dvema zoženima pasovoma, proti Ljubljani pa bo en pas potekal na drugi polovici avtoceste, zato je pomembna pravočasna razvrstitev na prometni pas. Če voznik izbere levi prometni pas, se do izvoza Kranj zahod ne more izključiti na razcepu Podtabor ter priključku Naklo. Na levem prometnem pasu je sicer širina začasnega vozišča 2,2 metra. Med gradnjo so predvidene tudi zapore posameznih uvozov in izvozov na avtocesto.

Promet med priključkoma Kranj zahod in Brezje poteka po dveh zoženih pasovih v obe smeri. / Foto: Gorazd Kavčič

Proizvodnega kompleksa v Lipnici še niso prodali

Simon Šubic

Lipnica – Podjetje Iskra Mehanizmi zaradi načrtovane selitve večinskega dela proizvodnje na novo lokacijo na Brniku prodaja poslovno-proizvodni kompleks v Lipnici pri Kropi. Minuli četrtek je tako potekala javna dražba, na kateri pa do prodaje ni prišlo. »Kompleks ni bil prodan, za zdaj je zanimanje večinoma za posamezne dele kompleksa,« je razložil glavni direktor in največji lastnik Marjan Pogačnik. Izklicna cena kompleksa je bila sicer postavljena pri 3,5 milijona evrov.

Iskra Mehanizmi, ki zdaj deluje v Lipnici in Kamniku, se seli v nov proizvodni kompleks v poslovni coni na Brniku. Gradnja dvajset tisoč kvadratnih metrov velikega objekta stane več kot trideset milijonov evrov, novi proizvodni prostori pa bodo namenjeni novim projektom predvsem za medicinske izdelke in avtomobilsko industrijo, ki jih zaradi prostorske omejitve ne morejo ustrezno umestiti v obstoječe prostore na zdajšnjih lokacijah, je že pred časom za Gorenjski glas razložil Pogačnik. Do zdaj so na Brnik preselili približno četrtino proizvodnje, preostali del bodo v prihodnjih mesecih, medtem ko je selitev režijskega dela predvidena za drugo polovico prihodnjega leta.

Drevo za vsakega novorojenca

Simon Šubic

Naklo – V Merkurju želijo obuditi staro tradicijo sajenja dreves ob rojstvu otrok, zato vsem otrokom v Sloveniji, rojenim v septembru, podarjajo sadiko drevesa. Starše zato s pomočjo slovenskih porodnišnic že obveščajo, da jih za njihove novorojence čaka brezplačna drevesna sadika (lipa ali breza) v njim najbližjem Merkurjevem vrtnem centru, so sporočili iz trgovske družbe.

»Želimo si, da bi se ta lepa tradicija, ki narekuje, da ob rojstvu otroka posadimo drevo, prenaša še naprej iz roda v rod in da se nanjo ne pozabi,« poudarja Lidija Rakuša, direktorica marketinga v Merkurju trgovina. Družbeno odgovorna kampanja poteka od 3. septembra do 15. oktobra pod sloganom Tradicijo sajenja dreves je vredno ohranjati.

V Merkurju ob tem vabijo vse, da se pridružijo pobudi in posadijo svoje drevo. Drevo je simbol življenja, zato lahko za svojega otroka, ali skupaj z njim, pravzaprav kadarkoli posadimo drevo, so sporočili.

vremenska napoved

Ob začetku tedna bo pretežno jasno in postopno nekoliko topleje. Zjutraj bo ponekod po nižinah kratkotrajna megla.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

TOREK	SREDA	ČETRTEK
10/25 °C	9/26 °C	11/26 °C

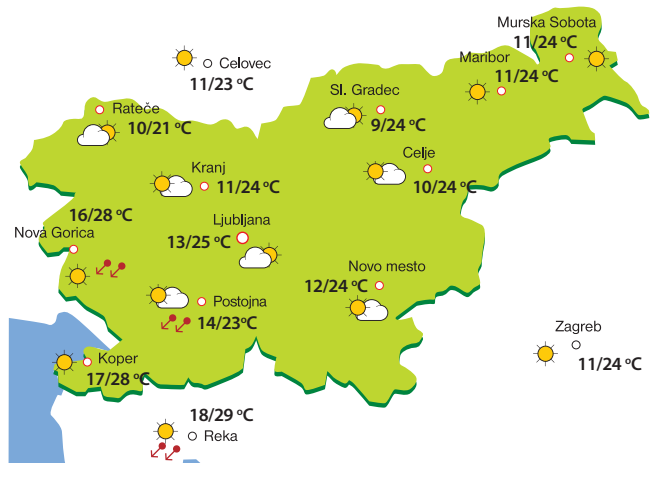

Začasno premestili zabojnike za odpadke

Komenda – Zaradi gradnje novega zbirnega centra v gramoznici v Suhadolah bodo zabojniki za odlaganje odpadkov začasno prestavljeni na zgornji nivo odlagališča v neposredni bližini. Podjetje Publikus, upravljavec odlagališča, uporabnike zbirnega centra prosi, da upoštevajo navodila zaposlenih.